

Usomhi Onete oyi iJesu iKirisiti ni iMatiu Ọ kẹkẹ

*Unuekpẹ oyi iJesu iKirisiti
(iLuk 3.23-38)*

¹ Ona o khi akekẹ shi eke abi unuekpẹ oyi iJesu iKirisiti Omi iDefidi ni ọ khi Omi Aburaamu o li zẹ.

² Aburaamu ọ bia Aziki,
Aziki ọ bia iGiekọpu,
iGiekọpu ọ bia iJuda
ali inyoghuo ọli nya.

³ iJuda ọ bia iPerẹzi
ali iZera, ọkpotoso ni ọ bia wẹ,
a lu iTama.

iPerẹzi ọ bia Ezirọni.
Ezirọni ọ bia iRamu.

⁴ iRamu ọ bia Aminadabu.
Aminadabu ọ bia iNashọni,
iNashọni ọ bia iSalimọni.

⁵ iSalimọni ọ bia iBoazi,
ọkpotoso ni ọ bia iBoazi,
a lu iRe-abu.

iBoazi ọ bia Obẹdi
ni a lu inyọli iRutu.
Obẹdi ọ bia iJese.

⁶ iJese ọ bia iDefidi
ni ọ khi oghie.

iDefidi ọ bia iSolomoni
ni inyọli ọ kpẹ khi ughue Uraya.

⁷ iSolomoni ọ bia iReobuamu.

IREobuamu o bia Abija.

Abija o bia Asa.

⁸ Asa o bia iJeoshafati.

IJeoshafati o bia iJeoramuu,

iJeoramuu o bia Uzaya.

⁹ Uzaya o bia iJotamuu.

IJotamuu o bia Aazi.

Aazi o bia Ezekaya.

¹⁰ Ezekaya o bia iManase,

iManase o bia Amoni.

Amoni o bia iJosaya.

¹¹ IJosaya o bia iJekonaya

ali inyoghuo oli nya

egheghe ni a ro muno

egbo iZireni ighumha je iBabilo.*

¹² Abi e ke ro rote iBabilo jele,

iJekonaya o bia iShalitienu.

IShalitienu o bia IZerubabeli.

¹³ IZerubabeli o bia Abiudu.

Abiudu o bia Eliakimu.

Eliakimu o bia Azori.

¹⁴ Azori o bia iZadoki.

IZadoki o bia Akimu.

Akimu o bia Eliudu.

¹⁵ Eliudu o bia Eliaza.

Eliaza o bia iMataani.

IMataani o bia iGiekopu.

¹⁶ IGiekopu o bia iJosefu,

ni o rue iMeli inyi iJesu shi

ni a lu iKirisiti.

* **1:11** Li ze 2 Ighie 24.14-15; 2 Okhe 36.10; iJere 27.20

17 Rote eḡheḡhe Aburaamu bhale eḡheḡhe iDefidi, e khi agbhotu igbene. Ke rote eḡheḡhe iDefidi bhale eḡheḡhe ni a rọ muno eḡbọ iZireni ighumha je iBabilọ, e khi agbhotu igbene. Ke rote eḡheḡhe iBabilọ bhale eḡheḡhe ni a rọ bia iJesu iKirisiti, e gbo li khi agbhotu igbene gho.

*Abi a li bia iJesu iKirisiti
(iLuk 2.1-7)*

18 Abi a li bia iJesu iKirisiti na. Neni iMeli inyoli ọ ngeli na iJosefu ni ọọ gue ọli. A bhale ya e khi iMeli ọọ me ọmọ ni ọ rote obọ oyi Ayemhe-no-pfuase bhale.† 19 Itobọ khi iJosefu ughuoli, ọ khi ọgbọ ni ọ gue angeli, ọọ sali shi udu khi loli ya kuegbe-a ri imeli shi eke, ini loli khi yeghe ọlia ukpeloe agbo.

20 Abi ọ lii sa ona shi udu, aḡeni ọ bhale deba li alo elena, ọọ li, “IJosefu omi iDefidi, khi ke ze ni ulishi o mu e abi u li ya rue iMeli shi ughue, irari khi ọmọ ni ọọ me, obọ oyi Ayemhe-no-pfuase ọ te bhale. 21 Ọ ya bia ọmọ ọmose, eva ni u ya lu ọni ọmọ khi iJesu, irari khi ọ ya mie eḡbọ eyoli olamhe pfuese.”‡

22 Eri a me enana ni a rọ bhe ya e khi ingmemhi ni Eshinegba ọ rote unu oyi ọmekeguele ngme, ni e bhale ya tse. Ni ọọ, 23 “Ghe khe! Ọmueshi ni ọa le deba ọmose ghue ọ ya ke me ọmọ, ọ bia ọmọ ọmose, eva oyoli a ya ke lu iManueni.”§ Abi ona o ngme khi, “Eshinegba ọ nu awa la.”

24 Abi iJosefu ọ rọ guale, ọ riẹle emini Onomhue ọ mhese na li ọ riẹle, ọ rue iMeli ughue abi Eshinegba ọ gueye ọli. 25 Eri-tse khi iJosefu ọa tigbe le deba

† 1:18 Li ze iLuk 1.27 ‡ 1:21 Li ze iLuk 1.31 § 1:23 Li ze Aza 7.14; 8.8,10

iMeli, ramhi ni ọ rọ bia ọni ọmọ ọmọse. IJosefu ọ lu eva oyi ọni ọmọ, iJesu.*

2

Epfese ni e rọte obini ovọ o te ẹ ngale bhale

¹ Ẹoli ni a lu iBẹtilẹemu obini eke iJudia a bia iJesu shi, ẹghẹghẹ ni oghie ni a lu Erọdu ọ rọ khi oghie. Emọse elẹsingme eghuo e rọte obini ovọ o te ẹ ngale bhale eke iJerusalemu. ² Ee mhila, ee liẹ, “Obo a bia ọni ọmọ ni ọ ya khi oghie oyi ẹgbọ iJu shi? Irari khi anye she mẹ ukpẹtata oyọli obini ovọ o te ẹ ngale, lọli o zẹ khi anye bhale ni anye ya ga li.”

³ Abi ọni oghie Erọdu ọ rọ suọ ona, egbe ẹa ke sheshe lọli ali ẹgbọ kpa ni e la iJerusalemu. ⁴ Ọ luno ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya ali esesẹ Ishi eyi iMosisi kugbe. Ọ mhila wẹ, ọọ wẹ, “Obo ẹ khi a ya bia iKirisiti Ọmiepfuese shi?” ⁵ E gueyẹ ọli, “Ẹoli iBẹtilẹemu na eke iJudia lọ.” “Irari khi ighọ emekeguele e kẹkẹ shi eke khi:

⁶ “ ‘Ibẹtilẹemu na eke iJudia,
yeyẹ u ga khi ọni ọ mu ẹloẹ nẹ nya
elemhi ẹoli eniemhi
ni e la eke iJudia.
Aye oghie ọ te ya lasele,
ni ọ ya ri ẹgbọ iZireni
khasẹ ode.’ ”*

⁷ Ighọ oghie Erọdu ọ lu eni emọse eghọ ochi, ọ mhila wẹ, “Eghẹghẹ onoghuo a rọ mẹ oni ukpẹtata?” ⁸ Ighọ ọ ghie wẹ je iBẹtilẹemu, ọọ wẹ, “A ke lẹ, a kuegbe-a ya nono ọli. A kha da mẹ ọli

* **1:25** Li zẹ iLuk 2.21 * **2:6** Li zẹ iMika 5.2

ne, a nyenę egbe bhale ya gueyę mhe ni mhi li ya ga li.”

⁹ Abi e rọ suọ abi Erọdu ọ ngme se, e te aghọ fię lasele. Ighọ e gbo mę oni ukpętata ni e kpę mę obini ovọ o te ę ngale. O rę wę khase ode ya ramhi ni o rọ migha ukhomhi oni owa ni ọni ọmọ ọ la. ¹⁰ Egbe e mema mu wę abi e rọ mę oni ukpętata. ¹¹ Ighọ e lo elemhi oni owa. Abi e rọ mę ọni ọmọ ali inyọli iMeli, e wugha e ga li. E khueghie ẹkuę ni e tsua-a, e rue igolu ali afu ituale ali oili ituale ni ẹę pfię ni e ghalę somhi ọli opfa. ¹² Ighọ Eshinęgba ọ tse agua ye wę alo ẹlena e khi gbo nyenę egbe ukhokho deba ọni oghie. Itobọ ighọ e rọte ode olese ya je apfe.

A rue iJesu na je eke ijipiti

¹³ Abi eni emose e rọ je se, aęeni ọyi Onomhue ọ gueyę iJosefu alo ẹlena, ọọ li, “Erọdu ọọ nono ọni ọmọ ọna ni luę gbe ọli-a. Rue ọli ali inyọli na je eke ijipiti. La aghọ ramhi eghęghę ni mhi rọ ya gueyę u rọte aghọ vu.” ¹⁴ Obili o bi, iJosefu ọ rue ọni ọmọ ali inyọli na je eke ijipiti. ¹⁵ Oobọ ọ la ramhi ni oghie Erọdu ọ rọ ghu-a. Eri Eshinęgba ọ riele ona ni a rọ bhale ya ẹ khi emini ọmekęguele ọ ngme khi o bhale ya tse. Ni ọọ, “Eke ijipiti mhi te lu omi mhe.”†

Erọdu ọ shi ushi a gbolo eniyę enikeke-a

¹⁶ Abi Erọdu ọ rọ mę khi eni emose ni e rọte obini ovọ o te ę ngale bhale eghọ khi e di luę, Elemhi ee bi ọ egbegbọ. Ọ shi ushi a gbolo eniyę emose

† **2:15** Li zę Osia 11.1

enikeke ni e la ẹoli iBẹtileẹmu ali ẹoli ni e la gasẹ ọli-
a nya. Eniye rọte ikpe eva tiemhi eke, abi eni epfese
e gueye ọni oghie ẹghẹghẹ ni e rọ me ọni ukpẹtata.

¹⁷ Abi a li me ọli ena, o ri ungmehi ni
omekẹguele iJeremaya ọ ngme bhale ya tse.

¹⁸ “A suọ okokokhue

eke iRama, †
ni o khi oyi evie,
ali evie oya.

IReche ọọ vie imi ọli,
Àá yese ọli,
ọa ze yese, irari
khi imi ọli e ghulo-a.”

IJosefu ali apfoli e rọte eke ijipiti jele apfe

¹⁹ Erodu ọ ghua se, aḡeni oyi Eshinegba ọ bhale
deba iJosefu alo ẹlena obini eke ijipiti. ²⁰ Ọọ,
“IJosefu, vule, rue omie ali ughue, a ke je eke
iZireni irari khi eni ẹ nono ni wewe e gbe ọni ọmọ-
a, e she ghuloa.”

²¹ Igho iJosefu ọ vule, ọ rue ọni ọmọ ali inyoli, ọ
nyene egbe je eke iZireni. ²² Eri-tse khi abi iJosefu
ọ rọ suọ khi Achelusi ọ ke shito ukpẹkhomehi oyi itali
shi eke iJudia, ulishi o mu ọli ọa gbudu je oobo, ọ ri
ochoghọ ya je obini eke iGalili abi aḡeni ọ she kpe
tse agua ye ọli. ²³ Ọ ri iNazareti mele apfe oyoli-
a. Irarigho, ungmehi ni emekẹguele e ngme, o
bhale ya tse. Ni ọọ. “A ya ke lu ọli ọngi iNazareti.” §

† **2:18** Li ze iJere 31.15 § **2:23** Li ze iMak 1.24; iLuk 2.39; iJon
1.45

3

Ijoni Oni oḡ batazi eḡbo oḡ tse abo
(iMak 1.1-8; iLuk 3.1-18; iJon 1.19-28)

¹ Ikpe ni e bu e doṣe, ijoni Oni oḡ batazi eḡbo oḡ lasele shi elemhi oḡdagbe ifufu na eke ijudia, oḡ tse abo. ² Oḡ lie, “A roṣe olamhe eye e mu pfi irari khi Eghiele oyi Eshineḡba o she ti bhale.”* ³ Ingme oyi ijoni ona, Azaya omekeḡuele oḡ ngme abi o roḡ lie, “Oḡbo oḡhuo o la elemhi oḡdagbe ifufu e tseṣe, oḡ lie, ‘Be ode-a na Onomhue roṣe, be oḡli sheshe.’”†

⁴ Itsua ni ijoni o roḡ so, iriria akphere a ro do we. O ri oḡbene eke e lamhi mu oku. Initso ali oribo e khi eminale eyoḡli.‡

⁵ IJerusalemu ali eke ijudia ali edeli ni e mama oke ijodani nya eḡbo e roṣe e bhale ni e suo ungemmi oyoli. ⁶ O la elemhi oke ijodani batazi eḡbo, ee zono olamhe eyewe lasele.

⁷ Abi ijoni o roḡ me khi eḡbo otu iFarisi ali iSadusi ni e bu e bhale deba li o batazi wewe, oḡ we, “Ee enye ali imi enye! Oḡhuo o tse agua ye e, a na, khi anasemhe oḡ bhale ni Eshineḡba o ya ghie ghi e?§
⁸ A ke ngeli ingeli eni e ya roḡhashe khi a she mu pfi. ⁹ A khi ke sa khi a ya na pfue anasemhe ini a da lie, ‘Aburaamu o khi itita anye.’ Itobo khi Eshineḡba o doḡbe ya roṣe eche ena wolḡ eniye lasele

* **3:2** Li ze iMat 4.17; iMak 1.15 † **3:3** Li ze Aza 40.3 ‡ **3:4** Li ze 2 Ighie 1.8 § **3:7** Li ze iMat 12.34; 23.33

na Aburaamu.* ¹⁰ A she tọ uze sọ udi ọara. Ọara ni ọa da mọ umọmhi onete ne, a ya khi ọli pfilo erali.†

¹¹ “Amẹ mhi rọ ọ batazi ẹ memena, irari khi a she mu pfi. Ọgboese ni ọọ bhale ikpukhokho oyemhẹ, ọ fu dọse mhẹ. Mhi a fẹ fute ọni ọ tsua ekuẹ oyọli eke. Lọli ọ ya ri Ayemhẹ-nọ-pfuase ali erali batazi ẹ. ¹² Ọ mu ukpokpo ni a tọ akhuli ni o zẹ eafia sọ mhue obọ oyọli, ni ọ rọ ya ke ghiaghie wẹ, ọ pfi e efue ado-a, ashini a la kpishi wẹ. Ọọ ti wẹ gbili shi ashini a ri eminale ẹ shi, eni efue wẹ eghọ, ọ ya ri erali ni ẹa ya pfua ghue tose wẹ-a.”

Abi iJesu ọ li batazi

(iMak 1.9-11; iLuk 3.21-22)

¹³ IJesu ọ ya rọte eke iGalili bhale oke iJodani ni iJoni ọ batazi luẹ. ¹⁴ IJoni, ọọ nono ni loli khu iJesu oni ibatizi, ọọ iJesu, “Yeyẹ u kha batazi mhẹ, sẹ u ke gbo li bhale deba mhẹ mhi batazi ẹ?”

¹⁵ IJesu ọ solì ọ, ọọ li, “Iiye. Kie zẹ ni awa lina riẹle ọli ẹghẹghẹ ona, ni awa mẹ asha ri ọghuemhẹ oyi Ẹshinẹgba gbe akanya pfo.” IJoni ọ lama shi ọli ọ.

¹⁶ A batazi iJesu se, khi ọ lẹse na rọte elemhi oke ngale esọ egele, ọ mẹ khi idane o khueghie a. Ighọ ọ mẹ khi Ayemhẹ oyi Ẹshinẹgba ọ li abi anekhukhu tiemhile bhale ya ma li egbe. ¹⁷ A suọ khi uruli o rọte idane ngme, ọọ li, “Omimhẹ ni mhi nono ingme oyọli na, ni ọ ri egbe ẹ mu mhẹ.”‡

* **3:9** Li zẹ iJón 8.33 † **3:10** Li zẹ iMat 7.19 ‡ **3:17** Li zẹ Igbae 22.2; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 12.18; 17.5; iMak 1.11; iLuk 9.35

4

*Imufe oyi iJesu**(iMak 1.12-13; iLuk 4.1-13)*

¹ Ayemhe ọ rue iJesu je ọdagbe ifufu ni Ọkphaghiẹ ọ me asha mu ọli fe.* ² Abi iJesu ọ rọ pfi azumhi ogbele egbhueva se, okiamhi oo gbe ọli. ³ Igho Ọkphaghiẹ ọ bhale deba li, ọọ li, “Ini o khia khi Omi Eshinẹgba u khi, nu eni echẹ ena ngme ni e mele eminale-a ne ni u le.”

⁴ IJesu ọọ li, “Ebe-no-pfuase o ngme ghọ khi:
 “‘Oa khi eminale tse,
 o ri agbo a na ogbọ,
 ama ungmehi ni
 o rọte Eshinẹgba unu lasele kpa.’”†

⁵ Igho Ọkphaghiẹ ọ rue iJesu je iJerusalemu, ẹoli no pfuase. Ọ rue ọli ya nga apfiẹpfiemhi ashini o yagha ne shi Owa Oyi Eshinẹgba ya migha. ⁶ Ọọ iJesu, “Ini o khi Omi Eshinẹgba u khi, rọte ukhomhi ana ji ya tiemhi ekekhe.” Irari khi Ebe-no-pfuase o ngme ọli khi:

“‘Eshinẹgba ọ ya
 ri unu na igeni eyoli
 e ri ẹloe shi ẹ egbe
 e kpe abọ muẹ,
 Ini u khi khi owẹ
 shi echẹ.’”‡

⁷ IJesu ọọ li, “A gbo li keke ọ shi Ebe-no-pfuase khi, ‘Khi mu Eshinẹgba Ọnomhue ọye fe bino.’”§

⁸ Igho Ọkphaghiẹ ọ rue iJesu nga ukhomhi ute ni o lolo yagha, ọ ga ri eghiele ni e la agbo ona nya ali

* 4:1 Li ze Iburu 2.18; 4.15 † 4:4 Li ze iDeut 8.3 ‡ 4:6 Li ze Iwolo 91.11,12 § 4:7 Li ze iDeut 6.16

isomhotse oyewẹ khase ọli. ⁹ Oọ li, “Ena nya mhi ya rọ ne ini u lẹse nyese ukhomhi ga mhe.”

¹⁰ Ijesu oọ li, “Vu mhe alo-a, Okphaghie! Ebe-nopfuase oó liẹ,

“ ‘Nyese ukhomhi na

Eshinegba Onomhuẹ oyẹ,

lọlighuo kpe wa ke ga.’ ”*

¹¹ Igho Okphaghie o ze iJesu obọ, igeni e bhale ya kpaghie ọli obọ.

*Ijesu o rọte iGalili gba ikanya eyoli eke le
(iMak 1.14-15; iLuk 4.14-15)*

¹² Abi iJesu o rọ suọ khi a mu iJoni shi owa ighumha, o nyene egbe je edeli iGalili.† ¹³ Oa migha iNazareti, o je iKapanomu, edeli ni o la ukiekie okẹ iGalili ni o la eke iZebulo ali iNafutali.‡ ¹⁴ Eri a me ena ni a rọ bhale ya e khi ungmehi ni Azaya omekeguele o ngme, o bhale ya tse, ni o la liẹ,

¹⁵ “Ee eke iZebulo

ali eke iNafutali,

ni a la ini a da okẹ iJodani lase,

iGalili, ni egbo

iJeta§ e ngeli, ni o la ode ni o je okẹ oniemi.

¹⁶ Egbo ni e la alo ebili

e ya me akpa oniemi.

Oni akpa oọ ngale na

egbo ni o li abine khi

eghuli o ti mama we.”*

* **4:10** Li ze iDeut 6.13 † **4:12** Li ze iMat 14.3; iMak 6.17; iLuk 3.19-20 ‡ **4:13** Li ze iJon 2.12 § **4:15** Egbo iJeta khi egbo ni e la eke agbo ona nya ni ea khi egbo iZireni. * **4:16** Li ze Aza 9.1-2

¹⁷ Rọte aghọ vu iJesu ọ rọte tse abọ kia guele, “Ọgbọgbọ ọ mu pfi, irari khi Eghiele oyi Ẹshinegba o she ramhi.”†

Ijesu ọ lu egbifele aane e deba lue
(iMak 1.16-20; iLuk 5.1-11)

¹⁸ Abi iJesu ọ li kia epfefefe oke oniemi iGalili, igho ọ me iPita ali Aduru, ogbọ ali inyoghuo ni e khi egbifele khi e ri aga a gbe ifele oni oke-no-khishi. ¹⁹ Ijesu ọọ we, “A bhale deba mhe khi mhi ya sese e abi a ke lie ke lu egbo bhale, ocho ni a ro ọ gbe ifele.” ²⁰ Aghoaghọ e ze aga eyewe obo, e deba li.

²¹ O ke le, ọ me ogbọ ali inyoghuo, iJemhisi ali iJoni imi iZebedi khi e nu itawe la elemhi oko oke ni e lo, e ri ele aga oyewe e ri ele. Ijesu ọ lu we e bhale. ²² Aghoaghọ e lase oko-oke le, e pfi itawe shi agho, e deba li vu.

Ijesu ọ ri eni ee ghua ze
(iLuk 6.17-19)

²³ Ijesu ọ kia asha kpa eke iGalili ọ la owa ugami eyewe sese we usomhi onete oyi iloghie, ali ọ ri egbo ni e mhuẹ ighuamhi ododa ze. ²⁴ Igho a li suo eko ọli ushishi iSiria ogho nya, ya ramhi khi egbo e tsua eni mhuẹ ighuamhi ali anasemhe ododa, ghe eni e mhuẹ ayemhe okphaghiẹ ali ughuamhi ni ọọ mu ogbọ pfi gbe ali eni e guoghọ-a bhale deba iJesu. O ga rewe ze nya. ²⁵ Igho ebubu egbo e rọte iGalili ali eoli iDikapolisi ali iJerusalemu, eke iJudia ali egbo ni e la ukiekie obinokpole oyi oke ifodani, e deba li.

† 4:17 Li ze iMat 3.2

5

Osese ni iJesu o la esọ ute sese

¹ Abi iJesu o ro me oni olele egbo, o ti nga esọ ute dene, o shito. Eniye odukhokho eyoli e bhale ya shito gase oli. ² Oo sese we, oo lie,

³ “Ikhivose o khi oyi egbo ni e lese khi

Eshinegba o mhue emhikpa,
we we e mholi obọ shi
Eghiele oyi Eshinegba.

⁴ Ikhivose o khi na egbo ni e e vie,*

Eshinegba o ya yese we.

⁵ Ikhivose o khi oyi egbo ni e ti egbewe tiemhile,†

Eshinegba o ya ri
agbo ona nya na we.

⁶ Ikhivose o khi oyi egbo ni okiamhi ali okiame igue-ngeli oo gbe,‡

Eshinegba o ya ri
emini e nono na we.

⁷ Ikhivose o khi oyi egbo ni e mholi ilelemhi na egboese,

Eshinegba o ya
mholi ilelemhi na we.

⁸ Ikhivose o khi oyi egbo ni e mholi udu no pfuase,§
e ya me Eshinegba.

⁹ Ikhivose o khi oyi egbo

* 5:4 Li ze Aza 61.2 † 5:5 Li ze Iwolo 37.11 ‡ 5:6 Li ze Aza 55.1-2 § 5:8 Li ze Iwolo 24.3-4

ni ẹẹ dua ini opfomhẹ o la ọ,
Eshinegba ọ ya lu wẹ imiọli.

10 Ikhivose ọ khi oyi egbo
ni a mu okhọli vule shi ọ
irari khi e da riẹle
emini Eshinegba ọ nono,*
wẹwẹ e mhọli obọ shi
eghieie oyi Eshinegba.

11 “Ikhivose ọ khi nẹ, ini egbo e mu okhọli vule
shi ẹ ọ, ẹẹ kiẹ iwali egbhọli ọdoda mẹ irari khi u mie
mhẹ suọ.† 12 Zẹ ni u ke ghele, egbe ẹẹ muẹ, irari khi
eleli oyẹ ni o la iloghie oo gbẹdi gba. Ina e li mu
okhọli vule shi emekeguele ọ ni e kpẹ bhale khe.‡

*Ugbheli ali ákpá oyi agbo a khi
(iMak 1.16-20; iLuk 5.1-11)*

13 “Eri a li abi ugbheli shi agbo ọ. Ini ugbheli o
wasẹ oviọlo oyọli-a, aa ke tigbe mhọli abi a li ya rọli
gbo mele ugbheli-a. Aa ke rọli ya li emhikhoghuo
dọsẹ a ku ọli kua ni a ri awẹ lighi ọli eke.

14 “Eri a li abi ákpá shi agbo ọ. Owa ni a tọ shi
ukhomhi ute ọa ya sheli.§ 15 Aa mẹ ọgbọ ni ọ ya
ri ákpá ru se, ọ khukhu ọli shi atalabi. Eri ọ ya ri
ochoghọ rue ọli nga asha na keghe, ni o ke mẹ eke
ni egbo ni e la oni owa e ke mẹ eke.* 16 Ligho zẹ
ni ákpá oyẹ o ke gẹ khasẹ egbo, ni e rọ mẹ ikanya
enete eyẹ ni e mẹ asha kuẹghie Eshinegba ni ọ la
iloghie.†

Osesẹ abi ishi eyi iMosisi o ngme

* 5:10 Li zẹ 1 iPit 3.14 † 5:11 Li zẹ 1 iPit 4.14 ‡ 5:12 Li zẹ 2
Okhe 36.16; Ika 7.52 § 5:14 Li zẹ iJón 8.12; 9.5 * 5:15 Li zẹ
iMak 4.21; iLuk 8.16; 11.33 † 5:16 Li zẹ 1 iPit 2.12

17 “A khi dabi khi eri mhi bhale ya shishi Ishi eyi iMosisi eke-a, a khi a dabi khi eri mhi bhale ya shishi emini emekeguele e sese-a. Iiye! Eri mhi bhale ya re we tse. 18 Ze mhe gueye khi eke ali ukhuli e kha da kie la o ne, ukpamhi ingme okhoghuo o a ya wa Ishi eyi iMosisi-a, ini emini e keke we shi eke shi nya e a li bhale ya tse.† 19 Itobo igho, onini o da gbe ushi ni o ga she ne a nya, ni o gbolo e sese egbo e li ligho ne, loli o ga ya she ne nya Eghiele oyi Eshinegba, onini o da riele we ni o gbolo e sese egbo eni ishi eyi Eshinegba ne, o ya khi onofune Eghiele oyi Eshinegba. 20 Mhi gueye e khi ini igue-ngeli oye o a da dose igue-ngeli oyi esese Ishi eyi iMosisi ali egbo iFarisi ne, aa ya lo Eghiele oyi Eshinegba.

Osese oyi ingme elemhi ibibi
(iLuk 12.57-59)

21 “A suo khi eghenge ni o dose khi a gueye eni egbhali, ee, ‘Khi gbe ugbeli, onini o da ligho ne, a ya ri oli gue ezo.’§ 22 Ama memena mhi gueye e khi oni o da mhu e ofu deba inyoghuo oli ne, a ya roli gue ezo. Oni o da lie inyoghuo oli, ‘Ye ye ogbo afue ona!’ A ya rue oli bhale deba enighie. Oni o da lu inyoghuo oli, ‘Ye ye oyeghe ona!’ O ya la okhena erali na ilimhi irierie.

23 “Ini u mhu e isomhopfa ni u wa nono ni u ro ghi Eshinegba ukhomhi atete, ni u ro da sato khi inyoghuo e o mhu e ofu ne shi emini u riele oli ne, 24 ze oni isomhopfa ogho obo shi odalo atete, u je

† 5:18 Li ze iLuk 16.17 § 5:21 Li ze Okiali 20.13; iDeut 5.17

apfe ni yeye ali oni inyoghuo e ni a ro riefe, u tigre bhale ya ri isomhopfa oye na Eshinegba.

²⁵ “Ini obe e o rue e le ikotu, nyanya lema li abi a li la ode e le egho neni a ramhi agho. Ini o a khi igho, o ya rue e na oso-ezo, oni oso-ezo o rue e na ogbanelemhi, o rue e ya khukhu shi owa ighumha. ²⁶ Abi o li mhi li gue oli e ye e khi, waa ya rote agho lasele ini u waa li ze oko na fie pfo nya.

Osese ingme okia

²⁷ “A suo eghenge ni o dose khi a lie, ‘Khi kia okia.’* ²⁸ Ama memena mhi gueye e khi onini o da ri oghuemhe itsebo bino okpotso ne, o she kia okia deba oni okpotso elemhi usamhi udu oyoli. ²⁹ Irarigho, ini o khia khi eloe na obita oye o ya ze ni u lo owa ere, vuonyo li pfia, irari khi o ti ne ini egbe ea gba ne ya lo iloghie, dose khi yeye nya u lo ilimhi iriere.† ³⁰ Ini o khia khi obita oye o ya ze ni u pfido ya lo owa ere, khi oli pfia. O tine ni u ze obo oghuo ya lo iloghie dose khi yeye nya u lo ilimhi iriere.‡

Osese ipfa ughue-a

(iMat 19.9; iMak 10.11-12; iLuk 16.18)

³¹ “A li ngme oli shi Ishi eyi iMosisi khi, ‘Omose o kha khu ughue oli, o nya ebe ipfa ughue-a na li.’§ ³² Ama memena mhi gue e ye e khi, oni o da khu ughue oli ni o khia khi o a khi eri o kia okia ne, o

* **5:27** Li ze Okiali 20.14; iDeut 5.18 † **5:29** Li ze iMat 18.9; iMak 9.47 ‡ **5:30** Li ze iMat 18.8; iMak 9.43 § **5:31** Li ze iDeut 24.1-4; iMat 19.7; iMak 10.4

she yeşe ɔni ɔkpotoso mele ɔkiokia-a. ɔmɔşe ni ɔ rue ɔni ɔkpotoso ɔghɔ, eri ɔ li kia okia.*

Oşeşe irɔnga

³³ “A gbo li suɔ khi a gueyeşe eḡbɔ ena eleşe, ‘A khi da irɔnga ni a rɔ nga, ama emini u romhi ɔnɔmhue rɔ nga, khi da ɔ, lighɔ rɔli tşe.’† ³⁴ Emini mhi ke gueşe yeşe mena khi, khi ga romhi isheli kpa. Khi romhi idane irari khi oobɔ ukpekhomhi oyi Eshineḡba o la.‡ ³⁵ Khi gbo li romhi ekekeşe, irari khi lɔli khi akphawe-nga oyi Eshineḡba. Wekhi iJerusalemu, irari khi lɔli o khi eoli oyi Oghie nɔ fune.§ ³⁶ Khi ga ri ukhomhi oye romhi ishe, irari khi waa ya dobe ri etsui oghuo kpe bishi a wekhi eri u dobe rɔli ya pfuase-a. ³⁷ Ungmemhi oye o leşe migha shi ii, okekhi iye, emini o da doşe ighɔ ne, obɔ oyi ɔkphaghie o te bhale.

Khi ri onobe fali ota onobe

(iLuk 6.29-30)

³⁸ “A suɔ khi a kpe ngme ɔli, khi, ‘A ri ukpeloe fata ukpeloe, ali ekoli o fata ekoli.’* ³⁹ Ama mena, mhi gueyeşe e, a khi rieleşe ɔgbɔ to ɔ ini ɔ rieleşe e onobe. Ini ɔgbɔ, ɔ lase e esɔ obita nyene ona ɔgobɔ na li gbo lase. ⁴⁰ Ini ɔgbɔ ɔɔ nono ni lɔli lueşe ezo, ni lɔli rɔmie e awulu oye, bie gbo gueghie oni u sɔ kpoke ma ɔ nali. ⁴¹ Ini ɔgbɔ ɔ ri itoto lie u tsua itsua na lue imali oghuo, tsua wekhi imali eva. ⁴² Ini ɔgbɔ ɔ mhila

* **5:32** Li ze iMat 19.9; iMak 10.11-12; iLuk 16.18; 1 iKori 7.10-11

† **5:33** Li ze iLev 19.12; iNɔba 30.2; iDeut 23.21 ‡ **5:34** Li ze

iJem 5.12; Aza 66.1; iMat 23.22 § **5:35** Li ze Aza 66.1; Iwolo 48.2

* **5:38** Li ze Okiali 21.24; iLev 24.20; iDeut 19.21

ẹ emhi, rona li. Ngmomhi na oni ọ ye ongmomhi deba ẹ.

Mhọli inono na ebe ẹ
(iLuk 6.27-28,32-36)

⁴³ “A she suọ khi a liẹ, ‘Nono ingme oyi ọnuzi-ava oye, u ke biselemhi ọbe ẹ.’† ⁴⁴ Ama mhi gueye ẹ. Nono ingme oyi ọbe ẹ, u gbo sọ iromhi na eni mu okhọli vule shi ẹ ọ. ⁴⁵ U kha lina, eri u wa ngeli abi itẹ na iloghie. Irari khi loli ọ ri ovo oyọli ẹ to na ẹgbọ ọkhọlo ali ẹgbọ enete. Igho ọ gbo liẹ ruẹse amẹ na ẹgbọ ọkhọlo abi ọ liẹ ruẹse ọli na ẹgbọ enete. ⁴⁶ Sẹ u ke li ya mẹ asha mhue eleli obọ oyi Ẹshinẹgba ini u lẹse nono ẹgbọ ni e nono ingme oye? Egbegbi emionoga e lili ẹ ligho. ⁴⁷ Ini o khia khi inyoghuo ẹ tse u lẹse ẹ tse, ighe ikhioda ni o la ye ye ali eni ẹa miesuo ọ? Eni ẹa miesuo e lili ẹ ligho. ⁴⁸ Itobo ona, ze ni u gba pfo abi Itẹ na iloghie ọ li gba pfo.”‡

6

Osese isomhopfa

¹ “Gue kia ini u khi riẹle igue-ngeli abamemhe ukpeloe ẹgbọ. Ini u wa a ligho, wa a ya mhue eleli obọ oyi Ẹshinẹgba Ita ni ọ la iloghie.*

² “Ini u ri isomhopfa na ẹgbọ ni ẹa mhue, khi roli pfi akala ke kiakia, abi eni ẹa miesuo ẹ li elemhi owa ugamhi ali ifuapfe. Eri ẹ ligho ni ẹgbọ e ba kuẹghie we. Abi o li mhi li gue ẹ ye ẹ, khi, e she mie eleli eyewe se. ³ Ama rona oni ọ la omunu, khi ze ni ogoese ọ lẹse. ⁴ Egehẹghẹ agho o khi emhi osheli,

† 5:43 Li ze iLev 19.18 ‡ 5:48 Li ze iLev 19.2; iDeut 18.13 * 6:1 Li ze iMat 23.5

ni Itẹ ni ọ la iloghie ni ọọ mẹ emini u riẹlẹ elemhi osheli, ọ ri eleli nẹ.

Oṣeṣe abi a liẹ sọ iromhi
(iLuk 11.2-4)

⁵ “Yẹyẹ o yẹ ini u ya sọ iromhi khi ya riẹlẹ ọli abi eri ugamhi ku alo ni ẹẹ migha epfẹ ode ali elemhi owa ugamhi ini ẹgbọ e ba ke mẹ wẹ. Abi o li mhi liẹ gue ọli ẹ yẹ ẹ khi e she mhue eleli oyewẹ gba se.† ⁶ Ama ini u ya sọ iromhi, lo elemhi owa oye, u khukhu ode, u sọ iromhi ghi Ita ẹ ni ọ la osheli, Itẹ ni ọ la osheli ni ọọ mẹ emini a li osheli, ọ ya ri eleli gba nẹ. ⁷ Ini u ya sọ iromhi, khi ke riẹlẹ ungmehi oghuo ngme itingmingmẹ, abi eni ẹa miesuọ ẹẹ li. Eri ẹẹ dabi khi ingmemhi ni e bu doṣe Eshinegba oyewẹ ọ ro suọ wẹ. ⁸ Khi li abi wewẹ. Itobo khi Itẹ ọ shẹ kpẹ leṣe emini u wa nono neni u mhila li.

⁹ “U kha sọ iromhi, ke liẹ:

“Ita anye ni ọ la iloghie,
anye ri ufumhi na

eva oye no pfuase,

¹⁰ zẹ ni Omhese oye o bhale.

Zẹ ni a riẹlẹ oghumhe oye
eke agbo abi a liẹ riẹlẹ ọli
obini iloghie.

¹¹ Ri eminale ona
ogbe-namo na anye.

¹² Gbe olamhe kua na anye,
abi anye liẹ gbe kua
na ẹgbọ ni e lamhe shi anye ọ.

¹³ ‘Khi zẹ ni anye
de pfilo imufe,

† 6:5 Li zẹ iLuk 18.10-14

mie anye pfuluse obọ oyi ọkphaghie.’

¹⁴ U kha gbekua na eni e lamhe shi e ọ, Itẹ na iloghie ọ ya li gbekua ne. ¹⁵ Ama ini u wa a gbekua na eni e lamhe shi e ọ, Itẹ na iloghie ọ ya li gbekua ne.†

Abi a liẹ pfi azumhi

¹⁶ “U kha pfi azumhi, khi wushe alo-a shi ukhomhi abi eni ẹa miesuọ ẹẹ li. Eri ẹẹ nyene alo zẹ shi ukhomhi ini ẹgbọ e ba leşe khi ẹẹ pfi azumhi. Abi o li mhi li gue e ye e, e she mhue eleli oyewe se. ¹⁷ Ama u kha pfi azumhi, ri oili shishi ukhomhi ro dala egbe-a, u pfiono itsu-a shi ukhomhi, ¹⁸ ini ẹgbọ e khi leşe khi azumhi wa pfi. Ama oni Itẹ ni ọọ me osheli nya ọ ya ri eleli ne gbodojo.

Epfulue ena obini iloghie (iLuk 12.33-34)

¹⁹ “Khi ti epfulue ma leghe na egbe e shi el-emhi agbọ ona, ni ifu e la le emhi, ni emhi e la mu oghuoghuo-a, ali ni ighiatọ e la dobe e do. ²⁰ Ochoghọ ti epfulue ma iloghie ni ifu ẹa dobe la le emhi, ali ni emhi ẹa la mu oghuoghuo-a wẹkhi ighiatọ e dobe la do. ²¹ Irari khi asha ni epfulue oye o la aghọ udu oye ọọ la.

Ákpá oyi idiegbe (iLuk 11.34-36)

²² “Ikpamhi alo e khi ákpá ni idiegbe o mhue. Ini ukpeloe oye o dala, egbe eyẹ nya o khi ákpá. ²³ Ama ini alo eyẹ ẹa ti, idiegbe eyẹ nya e khi alo ebili. Ini a

† **6:15** Li zẹ iMak 11.25-26 § **6:19** Li zẹ iJem 5.2-3

ke bhale ya ẹ khi ákpá ni o la idiegbe oye o khi obili, se oni obili o ke beshi lie gba ramhi shi idiegbe oye!

Eshinegba ali epfue

(iLuk 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Ogbokhoghuo ọa dobe ya ga ega ava. Eri ọ ya nono ingme oyi oghuo, elemhi onokpole ee bi ọli. Ọ ya ke suọ esọ na oghuo, ọ ri ukpelo gbe onokpole. Ogbọ ọa ya dobe ga Eshinegba ali ukpaghọ utoghuo.

²⁵ “Onana o ze ni mhi ro gueye u khi ke sa usamhi emini a le ali emini a da, wekhi usamhi egbe e emini u ya so. Agbo oye ọa fu dose eminale? Abi khi eri idiegbe oye ọa fu dose ode? ²⁶ A bino ipfeli ni e la idane, ẹa ro ko wekhi eri ee khiesẹ tima shi aka. Ama eri Itẹ na iloghie o kie ri eloe e khu we. Aa mu eloe dose we? ²⁷ Ongeẹ onoghuo o dobe ya ri isamhi ali ayele khi iwakati oghuo kpe ma agbo oyọli?

²⁸ “Elo o ze ni a ro o sa usamhi ode ni a ro o ku egbe? A bino idodo ni e la ifui ebuli, khi ẹa ya gbe akanya wekhi eri e fia ide zu egbewe.

²⁹ Ama mhi gueye e khi ashini Oghie iSolomoni o mhue ufumhi ramhi, ọa khue akhue ramhi udodo okhoghuo ena.* ³⁰ Ini Eshinegba o lina ri ide ku ebuli tse, ni o kha la o amo, ako o to-a, se ọa ke lie li ri ode ku e? Ee egbọ ni irudunga oye e o she. ³¹ Itobọ igho khi ke yele obini u ya me eminale le ali obini u te ya me da, ali obini u te ya me ide ku egbe. ³² Emhi enana eni ẹa miesuo e na khu, ama Itẹ na iloghie o lese khi a kha mhọli emhi eghoghọ kpa. ³³ Ochoghọ kpe ze ni Eshinegba o mhese shi

* **6:29** Li ze 1 Ighie 10.4-7; 2 Okhe 9.3-6

agbọ oye ne, ni u ri eni omhese gbe akanya, khi o ya ri emhi enekpole nya ma o ne. ³⁴ Irarigho, khi ke ze ni ayele ako o nase udu amo, ako o ya sa usamhi egboli. Ogbele ogbogbo o mhuẹ anasemhe oyoli.”

7

Igue egbo ezọ

(iLuk 6.37-38,41-42)

¹ “A khi gue egbo ezọ, ini Eshinegba o khi gue e ezọ. ² Irari khi abi u li gue egboese ezọ, igho Eshinegba o li ya gue ezọ oye. Emini u ro mhesẹ na ogboese a li ro ya mhesẹ ne.*

³ “Elo o ze ni u ro me uku ni o la inyoghuo e eloe ni u waa ro me ufolo oara ni o pfida e eloe? ⁴ Se u ke lie gweye inyoghuo e, ‘Ze ni mhi rue e uku eloe le,’ ni yeye oye wa a ro me ufolo oara ni o pfida e eloe? ⁵ Yeye o ri ugamhi ku alo, kpe rue ufolo oara ni o pfida e eloe-a ne neni u tigbe ya meke rue oni o la oyi inyoghuo e o-a.

⁶ “Khi ri emhi ipfuase na ewa. Khi pfi emini o mu eloe abi igolu ghi igulu. Eri e ya wu we eke-a, e so alo okhọli ghue e.

Mhila, u nono, u kpheli

(iLuk 11.9-13)

⁷ “Mhila khi a ya ro ne. Nono khi u ya me rue, kpheli obọ ode khi a ya khueghie-a ne. ⁸ Irari khi oni o mhila, loli a ro o na. Ogbọ ni o nono loli o me e rue. Oni o kpheli obọ ode, loli a khueghie-a a na.

⁹ “Ongeẹ onoghuo o bia ni omioli o ya mhila li ibuledi ni o ya rue echeli na li? ¹⁰ O kha mhila e afele, enye u ya rue na li? ¹¹ Ini ee ni a khi egbo

* **7:2** Li ze iMak 4.24

ebe a leşe abi a li ri eminete ẹ na imi ẹ, sẹ Ita ni o la iloghie o ke beşi li ya ri eminete na ẹgbọ ni e mhila li? ¹² Irarigho, abi u nono ni ogbọ li riẹle deba ẹ, yeye li ligho riẹle deba li. Irari khi emini Ushi oyi iMosisi ali emekeguele e sẹsẹ nya na.†

Ode unuekpẹ na pfi ali ona gbada
(iLuk 13.24)

¹³ “Ro te ode unuekpẹ na pfi lo. Irari khi ode unuekpẹ na gbada ali ode agbala na gbada o khi ode ni o je owa ere, ebubu ẹgbọ e rote o. ¹⁴ Ode ni o je iloghie eri oo riele, ode unuekpẹ ni a te ẹ je o, oo pfi, ama ikuku ẹgbọ e rote o.

Qara ali ikpamhi eyoli
(iLuk 6.43-44)

¹⁵ “A be eke ma emekeguele ẹgbhọli. Eri e ri ekuẹ osumha ku egbe, ama elemhi udu oyewe, idumhi ni ẹ nyano ogbọ le e khi. ¹⁶ Angeli oyewe o re we ẹ khasẹ emini e khi. Okphekphe ọa ya mo udumhi olomu, we khi eri o o mo udumhi okhua eni. ¹⁷ Qara onete o o mo udumhi onete. Qara ni ọa ti o o mo udumhi ni ọa ti. ¹⁸ Qara onete ọa ya mo udumhi ni ọa ti, we khi eri ọara ni ọa ti o dobe ya mo udumhi onete. ¹⁹ Qara kpa ni ọa da mo udumhi onete ne, eri a ya khi ọli pfi, a tose ọli a.‡ ²⁰ Itobo igho emini emekeguele ẹgbhọli ẹẹ riẹle, u te ẹ leşe we. §

Mhi aa leşe oni u khi
(iLuk 13.25-27)

²¹ “Qa khi ogbokpa ni o o lu mhe, ‘Onomhue, Onomhue’ o ya lo eghiele oyi Eshinegba, ama ẹgbọ ni

† 7:12 Li ze iLuk 6.31 ‡ 7:19 Li ze iMat 3.10; iLuk 3.9 § 7:20 Li ze iMat 12.33

ẹ riẹlẹ ọghuẹmhe ọyi Itamhe ni ọ la iloghie. ²² Ini ẹlẹ iguẹzọ o ramhi, ebubu ẹgbọ e ya liẹ mhe, ‘Ọnọmhuẹ, Ọnọmhuẹ, anye ẹẹ she ri eva oyẹ mẹ eke guelẹ, anye ri eva oyẹ khu ẹgbọ iyẹmhe ebe egbe-a, anye gbo gbe ikanya ọnyalọ ọdọda?’ ²³ Ẹghẹghẹ aghọ mhi ya gueyẹ wẹ gboo, ‘Mhi aa lẹsẹ ẹ. A vu mhe ana le pia, ẹẹ ẹgbọ ọkhọlọ ena.’*

Ẹgbọ ava ni e tọ owa
(iLuk 6.47-49)

²⁴ “Ọgbọkpa ni ọ da suọ ungmehi oyẹmhe ni ọ da rọli gbe akanya ne, eri ọ li abi ọgbọ ọlẹsingme ni ọ tọ owa nga ukhomhi ẹche. ²⁵ Ini amẹ o riẹ ruẹ, ni ochikpho o rọ tu, khi akpekpeli o riẹ li gbe oni owa oghọ, ọa o ya de, irari khi ukhomhi ẹche a tọ li nga. ²⁶ Ama ọgbọ ni ọ da suọ ungmehi oyẹmhe ni ọa da rọli gbe akanya ne eri ọ li abi oyẹghẹ ni ọ tọ owa nga ekhashe. ²⁷ Amẹ o kha ruẹ, ni ochikpho o rọ tu, ni akpekpeli o rọ li gbe oni owa oghọ, oni owa o de kua, o de udemhi ọsanabe.”

²⁸ Abi iJesu ọ rọ ngme se, osesẹ oyọli o ri abọ sha eni e legba. ²⁹ Irari khi eri ọ sesẹ ẹgbọ abi ọgbọ ni ọ lẹsẹ emini ọọ sesẹ.†

8

Omọse ashọmha
(iMak 1.40-45; iLuk 5.12-16)

¹ Abi iJesu ọ rọte ukhomhi ute tiemhile, ebubu ẹgbọ e bhale deba li. ² Ighọ omọse ashọmha ọghuo ọ bhale ya wugha iJesu odalo, ọọ li, “Ọnọmhuẹ, ini o ghọle ẹ, u dobe ya rẹ mhe ze.” ³ IJesu ọ nise

* 7:23 Li zẹ Iwolo 6.8 † 7:29 Li zẹ iMak 1.22; iLuk 4.32

obọ-a ti ọli, ọọ li. “O ghọle mhe, khi ọni ọ ze.” Aghọghọ ọni ọmọse ọ ze. ⁴ IJesu ọọ li, “Khi gueye ọgbokhọghuo, ama ka ri egbe ẹ khase ekpodalougamhi eyi Eshinegba, ni u rieḷe iluasobo ni iMosisi ọọ a ke rieḷe ini a ri ọni efafe mu pfuase.”*

*Irudunga ni ọkhọli-okhue ọ rọkhasẹ
(iLuk 7.1-10)*

⁵ Abi iJesu ọ rọ lo iKapanomu le, ọkhọli-okhue ni ọ mhesẹ na ekhọli-okhue egbhueshe ọyi iRomu ọghuo ọ bhale ya lema li ikpaghioḅo. ⁶ Ọọ li, “Onomhue, ọni ọọ ga mhe ọ ga yeshi apfe ẹ ghua-egbegbo. Eri ọ guoḅo a.”

⁷ IJesu ọọ li, “Mhi ya bhale ya rọli ze.”

⁸ Ọni ọkhọli-okhue ọọ li, “Onomhue, iye, leḷe ngme oni ungmehi tse, khi ọni ọọ ga mhe ọ ya ze. Irari khi mhia fu te ni u wa bhale apfe oyemhe. ⁹ Mhemhe oyemhe, mhi li mhọli ekhọli-okhue eni e fu doḷe mhe, mhi li mhue elese ni mhia mhesẹ na. Mhi kha gueye ọna ọ ke le, ọọ le, mhi ọlese ọ bhale, ọ bhale. Mhi khe ọni ọọ ga mhe ọ li ona, ọ li ọli.”

¹⁰ Abi iJesu ọ rọ suọ emini ọni ọmọse ọ ngme, abọ e sha li. Ọọ eni ẹ deba li, “Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ ena khi mhia me irudunga onabi onana ghue eke iZireni. ¹¹ Mhi gueye ẹ khi ebubu eḅo e ya rọte obini ovọ o te ẹ ngale ali obini ovọ o te ẹ lo eko, bhale ya nu Aburaamu ali Aziki ali iGiekọpu shitọ ukue na eghiele na iloghie†. ¹² Ama eḅo ni ẹ kha lá iloghie, a ya pfi we je eke alo ebili ni e la ke vie, ẹe le akọ akọ.”‡ ¹³ IJesu ọọ ọni ọkhọli-okhue ọgho, “Ke je khi o ya ligho ne abi u li mhọli irudunga egho.”

* **8:4** Li ze iLev 14.1-32 † **8:11** Li ze iLuk 13.29 ‡ **8:12** Li ze iMat 22.13; 25.30; iLuk 13.28

Igho oni oḡ ga li o ze oni eghẹghẹ ni iJesu o la ngme ọli igho tee.

*Ijesu o ri ebubu eḡbo ze
(iMak 1.29-34; iLuk 4.38-41)*

¹⁴ Abi iJesu o ro bhale apfe oyi iPita, o me khi oḡo iPita ni okpotso o yeshi khi oḡ ghu ughuamhi iba.

¹⁵ Ijesu o ri obo ti ọli, eni iba e lase ọli egbe le. O vule o feli ọli eḡfese.

¹⁶ Abi oḡbomhi o ro mu eke, ebubu eḡbo e wolo eni e mholi ayemhe ebe ododa bhale ghi iJesu. Igho iJesu o ri ungmehi unu khu we eni ayemhe ebe egho egbe ku a. O gbo ri eni eḡ ghua nya ze. ¹⁷ Eri a me enana ni ungmehi ni Azaya omekeḡuele o ngme o bhale ya tse; Ni oḡ,

“Lolighuo o mie awa umha-ze,
o tsua ighuamhi eyawa ya kua.”§

*Emini ideba-iJesu-kia o ya mie oḡbo o rue
(iLuk 9.57-62)*

¹⁸ Ijesu o me olele eḡbo ni e le gase ọli, oḡ e ze ni wewe e da je ukiekie obini o kpole oyi oko oniemhi iGalili. ¹⁹ Osese Ishi eyi iMosisi oghuo o bhale deba li oḡ li, “Osese, mhi ya debe ke je obiobini wa je kpa.”

²⁰ Ijesu o sọli o, oḡ li. “Inyako e mholi ese, ipfeli e mholi eko, ama Omi Oḡbo oḡa mholi ashini o de ukhomhi e gbe.”

²¹ Omose olese ni o khi omọ odukhokho oyọli, o lu ọli, oḡ li, “Osese, ze mhe kpe je apfe ya ri itamhe ni o ghu-a to ne.”

§ 8:17 Li ze Aza 53.4

²² Ijesu ọ solì ọ, ọọ li “Ke deba mhe, zẹ ni eni e ghu-a e ri eni e ghu-a to.”

*Ijesu ọ pfohmise akpekpeli ukhomhi okẹ oniẹmhi
(iMak 4.35-41; iLuk 8.22-25)*

²³ Ijesu ọ lo elemhi okọ-okẹ oniẹmhi, eniye odukhokho eyọli e li lo deba li. ²⁴ Utoghuo-kpe, akpekpeli oniẹmhi oo li oni ukhomhi okẹ oniẹmhi. Ukuku emhi o kpọle dẹnẹ ni oni okọ-okẹ oniẹmhi ọa rọ ku luẹ. Ama ijesu ọọ lese-a ²⁵ Eniye odukhokho eyọli e ya guise ọli le, ẹ ọli, “Ọnọmhue, tsumhi anye! Awa ya pfua!”

²⁶ Ọọ wẹ, “Elo o zẹ ni a rọ lina na ulishi, Eri irudunga oyeẹ oo na bẹshi she?” Igho ọ vule nu oni akpekpeli ngme, oni okẹ o de ma.

²⁷ Abọ e sha ẹgbọ nya ni e la agho, e mhila, “Ogbọ nabise ọnana ọ khi, egbegbi ozughu oyi okẹ oniẹmhi ali akpekpeli e ga suọ esọ ọ na li.”

*Ijesu ọ ri emose ava eni e mhọli ayemhe ebe ze
(iMak 5.1-20; iLuk 8.26-39)*

²⁸ Abi ijesu ọ rọ da je ukiẹkiẹ obini o kpọle oyi okẹ oniẹmhi iGalili obini iGadara, emose ava ni e rọte atalimhi lasele e bhale deba li. Eni emose ava ena e mhọli ayemhe ebe ni e yese wẹ ngme ni o rewe nono ingme. Egbọ ẹa ke gbudu rọte oni ode dọse. ²⁹ Eni ayemhe ebe egho ni e la eni emose egbe, e tsesẹ utoghukpe, ẹ ọli, “Elo e ku anye ali yeye gbe, yeye Omi Eshinẹgba? Eri u bhale ya nase anye neni oni eghẹghẹ o ramhi?”

³⁰ Igulu ni e bu é la epfe agho le eminale. ³¹ Igho eni ayemhe ebe egho e lema ijesu, ẹ ọli, “Ini u khu anye ya fiẹ, khu anye ya lo eni igulu egho egbe.”

³² Igho iJesu oḡo, “A ke vu!” Igho e lasele ya lo eni igulu egbe. Eni igulu nya e na ya tiemhi eseso oni ute, ya lo oni oke, e ghuloa. ³³ Emose ni e ri eni igulu u kia, e na kua, e je ifui apfe ya guele emini a me ali emini eni emose ni e mholi ayemhe ebe e me. ³⁴ Igho egbo ni e la oni eoli nya e fiye lasele deba iJesu. Abi e ro me oli, e lema li o kpekpe o lase wewe eke le.

9

*Ijesu o ri omose ni o guoghọ-a ze
(iMak 2.1-12; iLuk 5.17-26)*

¹ Ijesu o lo oko-okẹ oniemi, o da oni oke iGalili mu egbe pfi je ukiekie obini o kpole, o bhale apfe oyoli obini iKapanomu. ² Emose egho e tsua omose ni o guoghọ-a shi iya bhale. Abi ijesu o ro me irudunga oyewe, oḡo oni omose ni o guoghọ-a, “Ri obo shi udu, omimhe, a she ri olamhe topfa e.”

³ Igho esese Ishi eyi iMosisi eghuo e nu egbe we ngme, e lie, “Oni omose ona o pfi unu-a!”

⁴ Ijesu o lese usamhi ni e sa, o mhila we, “Elo o ze ni a ro sa isamhi ebe udu? ⁵ Onoghuo o keke mhe ya ngme oni omose ne? Ni mhi lie, ‘A she gbe olamhe kua ne,’ Ali ‘Vule ke kia?’ ⁶ Ama, ni a ro lese khi Omi Ogbo o mhue afu elemhi eke agbo ni o ro gbe olamhe kua na ogbo.” Igho, oḡo oni omose ni o guoghọ-a, “Vule, rue iya oye u ke je apfe.”

⁷ Igho oni omose o vule oḡo je apfe. ⁸ Abi eni ebubu egbo e ro me ona, abo e sha we. E kueghie Eshinegba ni o ri afu onana na egbo.

*Ijesu o lu iMatiu o deba lue
(iMak 2.13-17; iLuk 5.27-32)*

⁹ Abi iJesu ọ rọte aghọ je odalo, ọ mẹ khi ọmionoga ọghuo ni a lu iMatiu, ọ shitọ okholo ni a la mionoga. Ọọ li, “Deba mhe.” Ighọ ọ vule deba li.

¹⁰ Abi iJesu ọ rọ la owa oyi iMatiu le eminale, emionoga eni e bu elese ali ena olamhe e bhale ya ku ma we ọ, e ga nu ọli ali eniye odukhokho eyọli le eminale. ¹¹ Abi egbọ iFarisi eghuo e rọ mẹ ona, e mhila eniye odukhokho eyọli, eẹ, “Elọ o zẹ ni ọsẹsẹ oye ẹ ọ rọ nu emionoga ali ena olamhe ẹ le eminale?”*

¹² IJesu ọ suọ ona, ọọ we, “Ọni ọ toto ọa mhue emini ọ ri ọbo ẹ li, ama ọni ọọ to ọọ ye apfe ọbo. ¹³ A ka wena emini a ri ona ngme, ikhi, ‘Ọa khi iluasobo e ghọle mhe, ama isomhelemhi’ Ọa khi egbọ eni e pfuase ne mhi bhale ya lu e mu pfi, ama egbọ ena olamhe.”†

Omhila oyi ingme azumhi
(iMak 2.18-22; iLuk 5.33-39)

¹⁴ Eniye odukhokho eyi iJoni Ọni ọọ batazi egbọ, e bhale deba iJesu, e mhila li, “Elọ o fe zẹ khi anye ali egbọ iFarisi, khi anye ẹ pfi azumhi ni eniye odukhokho eye ẹa rọ pfi?”

¹⁵ IJesu ọọ we, “Emọle ọmọse ni ọọ rue ọmueshi ọnọgbọ e famhi ya mhue iyese udu-a ini ọni ọọ rue ọmueshi ọ kie la we iteva? Eghẹghẹ ọọ bhale ni a rọ ya rue ọni ọmọse ni ọọ rue ọmueshi ọnọgbọ iteva oyewe vu, eghẹghẹ aghọ e rọ tigbe ya ke pfi azumhi.

¹⁶ “Ọgbọ ọa ya gbẹla ode onogbọ toma onodiọ, ini a mẹ ghọ, onodiọ oghọ o ya nyanọ-a toma onogbọ, o fia esẹ ni o ke fu ne shi ọ. ¹⁷ U ke neta khi eri

* **9:11** Li zẹ iLuk 15.1-2 † **9:13** Li zẹ iMat 12.7; Osia 6.6

ogbo o ya ku onyo onogbo kulo akpaba ekuẹ elamhi onodio,† ini a me gho, eri oni akpaba o ya ve-a, oni onyo o ku kua, oni akpaba onyo o li opfu-a. Onyo onogbo a ku e shi akpaba onogbo, eghẹghẹ agho, oni onyo ali oni akpaba onyo e ga migha.”

*Omo omueshi ni o ghu-a ali okpotso ni o a ze
(iMak 5.21-43; iLuk 8.40-56)*

¹⁸ Abi oni ungmehi o kie la iJesu unu, okhemhue iJu oghuo o bhale ya wugha li odalo, oo li, “Kpekpe bhale ya ri obo ti omimhe ni o lese ghu-a, ni o guale.” ¹⁹ Igho iJesu o vule deba li vu, eniye odukhokho eyoli e li deba li.

²⁰ Igho okpotso oghuo ni o lia e she ku o li egbe ramhi ikpe igbeva o rote ukhokho ti mama iJesu, o ri obo ti o li esode. ²¹ Itobo khi o she ngme o li shi udu khi, “Mhi kha da lese ri obo ti iJesu ode tse ne, mhi ya ze.”

²² Igho iJesu o mu egbe nyene, o me o li, oo li, “Kpotso khi ke ze ni ulishi o mu irudunga ni u mhue o she re ze.” Agho agho oni okpotso o ze.

²³ Abi iJesu o ro ramhi owa oyi oni okhemhue, o bhale ya e khi egbo e la agho. Ee vie oni omueshi ni o ghu-a egho. Agho oo li nyoghoo. ²⁴ O gueye ogbokpa o lase agho le, khi oni omueshi o a ghu ne khi eri o lese-a. Eni egbo e suo ungmehi ni o ngme, ee gia li. ²⁵ Eni egbo e fie je olase se, iJesu o lo elemhi oni owa, o mu oni omueshi obo, oni omueshi o vule. ²⁶ Okeke oni ingme ona o gbhiaku asha kpa oni edeli.

Ijesu o khueghie ezalo ava alo-a

† 9:17 Akpaba oyi ekuẹ elamhi egbo iJu e ku onyo o shi.

27 Ijesu o ke roṭe agho vu je odalo, ezalo ava e deba li. Ee tseṣe lema li, e lie oḷi, “Mhue isomhelemhi na anye, omi iDefidi.”

28 Abi iJesu o ro lo elemhi oni owa, eni ezalo ava e bhale deba li. O mhila we, “A miesuo khi mhi ya doḃe re e ze?”

E ke oḷi, “Guegueḡeḡe.”

29 Igho iJesu o ri obo ti we alo, oo we, “Alo eye e e khueghie-a abi a mhue irudunga.” 30 Ikpamhi alo eyewe e khueghie-a. Ijesu o tse agua ye we e khi gueye oḡboḡhoḡhuo emini a me. 31 Ama asha ni e ramhi kpa, eri e gueye eḡbo, e gue ingme oyi iJesu ye eḡbo asha kpa.

Ijesu o ri ungmene ze

32 Eni emose e vu, a tsua omose oḡhuo ni o mhue ayemhe ebe bhale, ni oḷa li ngme unu. 33 Ijesu o khu oḷi oni ayemhe ebe ogho egbe ya lase, oni omose o ngme. Abo e sha oḡboḡkpa e lie, “Anye ea kpe me ingme onana ghue eke iZireni.”

34 Ama eḡbo iFarisi e lie khi oghie oyi iyemhe ebe o ri ekpabo na li. Loli o ze ni o ro doḃe e khu eḡbo ayemhe ebe egbe-a. §

Egbikanya eyi Eshineḡba ea bu

35 Ijesu o kia la eoli khi eoli seṣe ungmemehi oyi Eshineḡba elemhi owa ugamhi eyewe, o tse abo usomhi onete oyi Eghiele oyi Eshineḡba. O ri eḡbo ni e mhue ighuamhi khi ighuamhi i ze.* 36 Abi o ro me eni ebubu eḡbo, elemhi we e lala li irari khi udu oyewe oḷa sheshe itobo khi ea mholi oni oo

§ 9:34 Li ze iMat 10.25; 12.24; iMak 3.22; iLuk 11.15 * 9:35 Li ze iMat 4.23; iMak 1.39; iLuk 4.44

kpaghiye we obo, abi isumha ni e a mhuẹ orewẹkia.†
³⁷ O gueye eniye odukhokho eyoli, “Oni ikhiẹse oo
 gbẹdi gba, ama khi eni e khiẹse we, e a bu.” ³⁸ “A so
 iromhi, ni Eshinegba oni o mhuẹ ikhiẹse, ni o ghie
 eni e ya khiẹse oni ikhiẹse fiẹ lasele.”‡

10

*Ijesu o ghie ighiusomhi na keẹ ogbava eyoli fiẹ
 (iMak 3.13-19; iLuk 6.12-16)*

¹ Ijesu o lu eniye odukhokho ogbava eyoli
 kugbe. O ri afu na we, e ke ya khu iyemhe
 ebe ododa egbo egbe-a, e gbo ri egbo ni e mhuẹ
 ighuamhi ododa ke ze.

² Eva eyi eni ighiusomhi na keẹ ogbava na. Oni
 odode khi ISamọ ni a gbolo o lu iPita, ali inyoghuo
 oli, Aduru. Ijemhisi ali inyoghuo oli ni a lu iJoni ni
 e khi imi iZebedi. ³ IFilipu ali iBatolomiu. ITomosi
 ali iMatiu ni e khi emionoga. Ijemhisi omi Afeusi
 ali iTadiusi. ⁴ ISamọ ni ingme o ghọ mu egbe ali
 iJudasi Isikaroti ni o ri iJesu de.

*Usomhi ni a ghie eni etuogbava
 (iMak 6.7-13; iLuk 9.1-6)*

⁵ Ijesu o ghie eniye odukhokho ogbava ena fiẹ, o
 tse agua yewe, oo we, “A khi je eoli oyi egbo iJeta
 wekhi eoli na eke iSameria. ⁶ Ochogho a le deba
 egbo iZireni ni e li abi isumha ni e waa. ⁷ Abi a lie ke
 le, a ke tse abo usomhi ona-yewe, a lie we, ‘Eghiele
 oyi Eshinegba o she ti bhale.’ ⁸ A ri egbo ni e mhuẹ
 ighuamhi ze, a ri eni e mhuẹ efafe ze, a guise eni
 e ghu-a le, eni e mhuẹ ayemhe ebe, a khu we ewe

† 9:36 Li ze iNoba 27.17; 1 Ighie 22.17; 2 Okhe 18.16; Ezik 34.5; iMak
 6.34 ‡ 9:38 Li ze iLuk 10.2

egbe lasele. Afue a ri eni ekpabo ena na e, a re we kpaghie egbo obo afue, a khi mie ifata shi o. ⁹ Abi a lie le ena, a khi tsua ukpaghọ okhoghwo shi omomhi. ¹⁰ A khi tsua ekuẹ pfi so, wekhi itsua na ro so elese, wekhi ekuẹ ni a so, wekhi ukpokpo na ro a to okpo, irari khi asha ni ogbo o la gbe agho o te e le.*

¹¹ “Eoli oni a da bhale kpa, a kushi ayi ogbo no da kpe abo mie e, ramhi eghẹghẹ ni a ya rote agho vu. ¹² Neni a ya so ukhomhi owa okhoghwo, a kpe lie, ‘Opfomhe o la oni owa ona.’ ¹³ Ini egbo ne la oni owa e kpe abo mie e, opfomhe oyee o ka nu we la, ama, ini ea mie e, opfomhe oyee o gbo nyene deba e. ¹⁴ Ini a bhale eoli, khi egbo ne la oni eoli ea da kpe abo mie e ne, a kpe abo o-a na we ini a te o fie lase.† ¹⁵ Ogbelẹ iguezo, mhi gueye e khi Eshinegba o ya mholi isomhemhi na egbo iSodomu ali iGomora dose oni eoli ogho.‡§ ¹⁶ A sato khi eri mhi ghie e fie lase abi isumha ne la ifuabo idumhi. Irarigho, a ze ni a lese ingme abi enye, ama a mhuẹ ikuegbe-a abi anekhukhu.*

Okholi ni a ya mu vule shi e o
(iMak 13.9-13; iLuk 21.12-17)

¹⁷ “A mu egbe e tsuke, irari khi egbo e ya mu e bhale ikotu, odalo egbhali ni ee so ezọ. E gbe e itali elemhi owa ugamhi eyewe. ¹⁸ E ya ri itobo eva oyemhe muno e bhale deba igovunọ ali enighie, ni a gue usomhi onete oyemhe ye we. A gbo pfi otselẹ oyemhe ye egbo iJu ali egbo iJeta. ¹⁹ A khi

* **10:10** Li ze 1 iKori 9.14; 1 iTimo 5.18 † **10:14** Li ze Ika 13.51

‡ **10:15** Li ze iMat 11.24; Igbae 19.24-28 § **10:15** Li ze iLuk 10.4-12 * **10:16** Li ze iLuk 10.3

yele abi a ya ngme ali abi a ya sọ wẹ, ini e muno ẹ bhale agbala ẹzo. Irari khi emini a ya ngme o ya bhale unu oye ẹ ẹghẹghẹ ni a nono ọli shi. ²⁰ Irari khi ingmemhi ni a ya ngme, ẹa ya khi eye ẹ. Ayemhe-nọ-pfuase oyi Eshinegba ni o khi ita ẹ, o ya ri ungmehi ni a ke ngme shi ẹ unu.†

²¹ “Eghẹghẹ na ngme ena, ẹgbọ e ya ri inyoghuo wẹ bhale ni a gbe-a, ita eniye e wolọ imi wẹ bhale na gbolo-a, ighọ eniye e li ya rue itawẹ bhale na gbe-a.‡ ²² Ẹgbọ kpa e ya ke biselemhi ẹ shi irari oyemhe. Ama ọgbọ ni o da mu irudunga oyọli mhue ramhi ukpese ne, loli a ya mie pfuese. § ²³ Ini a la asheghuo mu okhọli vule shi ẹ o, a na je ẹoli olese. Mhi zẹ ẹ lese khi, aa ya gbe akanya ona pfo ne eke iZireni neni Omi Ọgbọ o nyene egbe ẹ bhale.

²⁴ “Omọ odukhokho ọa lese dose ọga oyọli, wẹkhi eri oni ọọ ga ọgbọ o ya fu dose ọga oyọli.* ²⁵ Omọ odukhokho o dobe ya li abi ọga oyọli, oni ọọ ga ọgbọ o ya dobe li abi ọga oyọli. Ini a lu odapfe iBezebọ, se ẹ a ke beshi ẹ lu eni e la oni omhue-apfe oyọli.†

Oni a ya ke na ulishi oyọli
(iLuk 12.2-7)

²⁶ “Itobọ ighọ a khi zẹ ni ulishi o mu ẹ irari khi aa me emini a gba khukhu ni ọa ya khueghie a, wẹkhi eri a me emini o sheli ni ọa ya lasele.‡ ²⁷ Emini mhi gueye ẹ eliyose a ngme ọli lasele ini ogbe o gbe-a. Ungmemhi ni a bena gueye ẹ, a la ukhomhi owa

† **10:20** Li zẹ iMak 13.9-11; iLuk 12.11-12; 21.12-15 ‡ **10:21** Li zẹ iMak 13.12; iLuk 21.16 § **10:22** Li zẹ iMat 24.9,13; iMak 13.13; iLuk 21.17 * **10:24** Li zẹ iLuk 6.40; iJon 13.16; 15.20 † **10:25** Li zẹ iMat 9.34; 12.24; iMak 3.22; iLuk 11.15 ‡ **10:26** Li zẹ iMak 4.22; iLuk 8.17

ngme ọli lase ni egbo e suo gboo. ²⁸ A khi na ulishi egbo ni o khia khi idiegbe e lese dobe ya gbe-a, ni ẹa dobe ya pfuse ogbo ayemhe-a. Ama a na ulishi oyi Eshinegba no kha gbe-a se o gbo mhue ekpabo ro ya pfuse ayemhe-a elemhi ilimhi iriere. ²⁹ U lese khi ukpaghuo a ri ipfeli otuava de? Ama aa me ongewe ni o ya ghu-a ni Eshinegba ọa ya lese. ³⁰ Eshinegba o she leli egbegbi itsu ni e la e ukhomhi nya. ³¹ Itobo igho, a khi ze ni ulishi o mu e, irari khi a mu eloe dose ipfeli ni e bububu.

*Eni e migha na iJesu ali eni e kie ọli
(iLuk 12.8-9)*

³² “Ogbo ni o da gue ungmehi oyemhe ye egbo ne, mhi ya li gue ingme oyoli ye Itamhe ni o la iloghie. ³³ Ama onini o da la ukpeloe egbo kie mhe, mhi ya li kie ọli ukpeloe oyi Itamhe na obini iloghie. §

*Ijesu ọa ri opfomhe bhale ama okemhi
(iLuk 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “A khi sa khi opfomhe mhi ro bhale eke agbo. Mhi aa ro opfomhe bhale, ama ogbhoro. ³⁵ Eri mhi bhale ya to okhue na

“ ‘Omose ali itali,
okpotso ali inyoli,
osamo ali inyodoli.

³⁶ Unuekpe oyi ogbo,
ebe ọli e la.’*

³⁷ “Ogbo ni o da nono ingme oyi ita okekhi inyo dose ingme oyemhe ne, ọa ya dobe khi omọ odukhokho oyemhe. Ogbo ni o da nono ingme

§ **10:33** Li ze 2 iTimo 2.12 * **10:36** Li ze iMika 7.6

oyi omi ọli dọsẹ mhẹ ne, ọa ya dobe khi ọmọ odukhokho oyẹmhẹ. ³⁸ Ọgbọ ni ọa da kpha apfida oyọli tsua ni ọ ke deba ẹte-awẹ oyẹmhẹ ne, ọa ya dobe khi ọmọ odukhokho oyẹmhẹ.† ³⁹ Ọni ọ da mu agbọ oyọli mhue gagaga ne, o mema ya de ọli obọ-a, ama ọni rue agbọ oyọli obọ-a shi eke itobo oyẹmhẹ ne, ọ ya me eleli agbọ oyọli.‡

Eleli
(iMak 9.41)

⁴⁰ “Ọgbọ ni ọ da kpe abọ mie ẹ ne, mhẹmhẹ ọ kpe abọ mie. Ọni ọ da kpe abọ mie mhẹ, ọni ọ ghie mhẹ ọ kpe abọ mie. § ⁴¹ Ọgbọ ni ọ da kpe abọ mie ọmekẹguele oyi Eshinegba ne, ọ ya mhue isomhopfa onayi ọmekẹguele. Ọni ọ da kpe abọ mie ọgbọ ni ọ pfuase ne irari khi ọ da khi ọgbọ ni ọ pfuase, ọ ya mhue eleli oyi ọgbọ ni ọ pfuase. ⁴² Ini ọgbọkhoghuo ọ diẹ amẹ ni e pfohmẹ na ẹgbọ eni ẹa mu ẹloe ena da ne, irari khi e da khi eniye odukhokho eyẹmhẹ, mhi gue ọ ye ẹ gueguegue khi eleli oyọli ọa ya de ọli obọ a.”

11

Ijesu ali iJoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ
(iLuk 7.18-35)

¹ Abi iJesu ọ rọ gueye eniye odukhokho ogbava eyọli emini e ya riẹ se, ọ je ẹoli ni e la eke iGalili ya sẹsẹ, ọ gbolo tse abọ oni usomhi onete.

² Abi iJoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọ rọ la owa ighumha suọ ikanya ni iKirisiti ọọ gbe, ọ ghie

† **10:38** Li zẹ iMat 16.24; iMak 8.34; iLuk 9.23 ‡ **10:39** Li zẹ iMat 16.25; iMak 8.35; iLuk 9.24; 17.33; iJón 12.25 § **10:40** Li zẹ iMak 9.37; iLuk 9.48; 10.16; iJón 13.20

eniye odukhokho eyoli ghi oli, ³ E le ya lina mhila li. “Yeŷe u khi oni iJoni o ngme khi o ya bhale, abi anye ri eloe shi eke ke khe ogbo olese?”

⁴ IJesu o so we o, oo we, “A nyene egbe ya gueye iJoni emini a suo ni a me. ⁵ Ezalo ee khueghie alo-a, eni e guoghwo awe-a, e vule ee kia, a ri eni e mhue ighuamhi eku e idiegbe ododa ze, eleso ee suo eso, egbo ni e ghu-a, a guise we le. A gbolo e tse abo usomhi onete ye egbo eni ea mhue.* ⁶ Ikhivose o khi na ogbo ni oa mholi akhokhomhe shi ingme oyemhe!”

⁷ Eniye odukhokho eyi iJoni ee vu se, iJesu oo ngme ingme oyi iJoni khaŷe eni e legba. O mhila we, oo. “Abi a ro fie je odagbe ifufu ni a ro ya bino iJoni, ogbo nabise a dabi khi a ya me? Ebuli ifulo ni akpekpeli o pfi e nga pfi e tiemhi a dabi khi a ya me? ⁸ Ini oa khi igho sho, elo a dabi khi a ya me abi a ro fe fie lase? Omose ni o so itsua eni e somhi otse a sa khi a ya me? Iiye o! Egbo eni ee so itsua eni e somhotse, apfe oyi oghie ee la. ⁹ Elo a fe fie lase khi a ya me sho? Omekeguele? Gueguegue, ama mhi gueye e, oni o gbo fu dose omekeguele a me. ¹⁰ IJoni o khi oni ogbo ni Ebe-no-pfuase o ngme ingme oyoli, ni Eshinegba o la lie,

“ Mhi ya kpe ghie aghiusomhi oyemhe ralo ne,
ni o ya khueghie ode-a ne.”†

¹¹ Abi o li mhi li gue oli ye e khi, iJoni o fu dose ogbokpa ni o la agbo ona ghue, ama, ogbo ni o ga kpoke nya obini Eghiele oyi Eshinegba, o fu dose oli. ¹² Rote eghēghē oyi iJoni Oni oo batazi egbo ya ramhi ogbe na amo, Eshinegba o te e ri ikakabo

* **11:5** Li ze Aza 35.5-6; 61.1 † **11:10** Li ze iMala 3.1

mhọli omhese oyọli shi agbọ oyi egbọ, ama ikakabo egbọ e ke rọ ọ lo ọ. ¹³ Irari khi emekeguele nya ali Ishi eyi iMosisi, e me guele shi eke ramhi egheghe oyi iJoni.† ¹⁴ Ini a ya lama shi ọ, iJoni ọ khi oni Elaja ni e khi ọ ya nyene egbe bhale.§ ¹⁵ A mhọli eso, a suọ emini mhia gueye e, ni a rọli gbe akanya.

¹⁶ “Elọ mhi ri agbhotu ona ya khọkhọ? Eri e li abi ikuku eniye ni e shito epfepfe oki ni e lu egbe we,

¹⁷ “Anye pfi ofele na e,
aa lama gbe ishimhi,
anye to uwolo
ni a rọ vie olimhi shi e ọ,
ama aa lama vie.’

¹⁸ Abi iJoni ọ rọ bhale, eri oọ pfi azumhi, ọa lama da onyo, irarigho egbọ e lie khi, ‘Ayemhe Okphaghiye oo nase oli.’ ¹⁹ Ama Omi Ogbọ ọ ke bhale, oọ le oọ da, egbọ kpa e ke lie khi, ‘Ogbọ unu-emhi ali odonyo ọ khi, ni ọ nu emionoga ali ena olamhe e mu omole.’ Emini Eshinegba oọ riele, o ri ilęsingme oyọli e khase.”

*Emini eoli ni ęa lama mu pfi eę me
(iLuk 10.13-15)*

²⁰ Igho iJesu ọ li ze emuebe na egbọ ni e la eoli ni ọ la gbe ikanya onyaloa ebubu eyoli, itobo khi ęa mu pfi, oọ li. ²¹ “Epfua o khi ne, iKorazi! Epfua o khi ne, iBetisaida! Irari khi ini ikanya onyaloa ni a gbe ifui eoli eye e khi a li gbe we iTai ali iSidoni lo, e kha she vie osoli na egbewe shi olamhe eyewe, e te olamhe eyewe mu pfi agbọagbọ.* ²² Ama mhi

† **11:13** Li ze iLuk 16.16 § **11:14** Li ze iMala 4.5; iMat 17.10-13;
iMak 9.11-13 * **11:21** Li ze Aza 23.1-18; Ezik 26.1-28.26; ijọe
3.4-8; Emo 1.9-10; iZaka 9.2-4

gueye ẹ khi, o ya somhi iTai ali iSidoni egbe dose ẹ, ogbele iso-ezo ²³ Yeye iKapanomu, eri a nono ni a ya yase ẹ nga idane ramhi irarogbe? Iiye o! Eri a ya pfi ẹ tiemhi ooke ilimhi iriere. Irari khi ini onyaloa ni a gbe khasẹ ẹ khi a gbe we eke iSodomu lo, o kha la o ramhi amo.† ²⁴ Ama mhi gueye ẹ khi o ya somhi iSodomu egbe dose ẹ, ogbele iso-ezo.”‡

Bhale deba mhe ni u mhọli iyemhe
(iLuk 10.21-22)

²⁵ Eghẹghẹ agho iJesu o lie, “Ita, Onomhue, ni o mhue eke ali ukhuli, mhi tse uwegbe khi emini u ro sheli na eguebe, ali eni e fialo-a, khi u rewe khasẹ egbo ni ẹa mu ẹloe. ²⁶ Igho, Ita, ina o li ghole ẹ shi.

²⁷ “Itamhe o she ri emhikpa nga mhe obo. Ogbokhoghuo ọa la o, ni o lese oni Omọ, se ni Ita. Ogbokhoghuo ọa la o ni o lese Ita se ni oni Omọ, ali eni oni Omọ o lama ri oni Ita khasẹ. §

²⁸ “A bhale deba mhe, ẹẹ nya ni a tsua itsua ni ẹẹ khose ẹ, mhi ya ri iyemhe na ẹ. ²⁹ Ari egbe mie emini mhiẹ a ke riẹ, a rote obo oyemhe wena, itobo khi mhii pfomhe gba, ali khi udu oyemhe o mhọli iriegbe-tiemhile, ni a mhue iyemhe.* ³⁰ Irari khi emini mhia lie a riẹ oni o ze ẹ riẹ yeghele lo, ali khi eri itsua eyemhe ee fue.”

12

Ijesu o khi Onomhue oyi ẹle iyemhe
(iMak 2.23-28; iLuk 6.1-5)

† **11:23** Li ze Aza 14.13-15; Igbae 19.24-28 ‡ **11:24** Li ze iMat 10.15; iLuk 10.12 § **11:27** Li ze iJon 3.35; 1.18; 10.15 * **11:29** Li ze iJere 6.16

¹ Eḡheḡhe ni a ngme ena, iJesu ọ rọte ifui ishemhi iakpa dọse ẹle iyemhēa. Okiamhi oo gbe eniye odukhokho eyoli. Igho e li bē eni iakpa, e le we.*

² Abi egbo iFarisi e ro mē ona, e ọli, “Ghe khe! Eniye odukhokho eye ẹe riẹle emini Ishi eyi iMosisi ọa lama shi a riẹle ẹle iyemhēa.”

³ O so we ọ, ọọ, “Aa she kpe ze emini iDefidi ọ riẹle abi okiamhi o ro gbe ọli ali apfọli? ⁴ Eri ọ lo elemhi owa oyi Eshineḡba, loli ali apfọli, e ya rue ibulēdi oni o pfuase le, ni ushi ọa lama shi e le. Oni ibulēdi ona, ekpodalo-ugamhi eyi Eshineḡba tse, e lese le ọli.†† ⁵ Abi khi aa rọte ebe ushi iMosisi ze ọli khi ekpodalo-ugamhi eyi Eshineḡba ni e la Owa Oyi Eshineḡba, ee gbe ushi-a ogbele iyemhēa, ama ogbo ọa ro mu ota so we?§ ⁶ Ama mhi gueye e khi ogbo ni ọ fu dọse Owa Oyi Eshineḡba ọ la ana. ⁷ Ini a lese emini a ri oni ungmehi ona ngme shi Ebe-no-pfuase lo, ni ọọ, ‘Ilelemhi o ghole mhe, ọa khi iluasobo,’ aa kha ke pfa ezọ mu eni ẹa lue.* ⁸ Irari khi mhemhē Omi Ogbo mhi khi Onomhuē oyi ogbele iyemhēa.”

*Ijesu ọ ri omose ni obọ oyoli o cheḡhele-a ze
(iMak 3.1-6; iLuk 6.6-11)*

⁹ Abi iJesu ọ rọte agho vu, ọ lo elemhi owa ugamhi oyewe. ¹⁰ Igho omose oghuo ni ọ cheḡhele obọ oghuo-a, ọ la akaghọ. Egbo eghuo e la agho ni e nono ni wewe e mu ingme shi iJesu egbe, igho e mhila li. E ọli, “O fē ti ni a ri ogbo ze ẹle iyemhēa?”

* **12:1** Li ze iDeut 23.25 † **12:4** Li ze iLev 24.9 ‡ **12:4** Li ze 1 iSam 21.1-6 § **12:5** Li ze iNqba 28.9-10 * **12:7** Li ze iMat 9.13; Osia 6.6

11 Ijesu oọ wẹ, “Ini ongeẹ ọ fe mhọli osumha, ni ọ ro de pfilo atekẹ ẹlẹ iyemhẹa, wa a ya fe mu ọli ọ lasele?† 12 Ogbọ ọ mu ẹloe dọsẹ osumha! Irarighọ, Ishi eyi iMosisi o lama shi ọ, ogbọ ọ riẹlẹ onete ogbẹlẹ iyemhẹa.”

13 Ighọ oọ oni omose ni ọ cheghẹlẹ obọ oghuo a eghọ, “Nise obọ oye-a.” Ighọ ọ nise ọli-a. Oni obọ o na ya to abi onokpọle 14 Ighọ eni ẹgbọ iFarisi e fiẹ ya ye ugbamhi abi e li ya gbe iJesu-a.

Oni oọ ga ni Eshinegba ọ zẹ

15 Abi iJesu ọ ke ro lẹsẹ ugbamhi ni e gba, ọ rọte aghọ vu je oboese, ebubu ẹgbọ e deba li. Ọ ri eni e mhọli umha-ze nya ze. 16 Ọ tse agua ye wẹ e khi gueye ẹgbọ oni lọli khi. 17 Eri a ri ona ri ungmehi ni Azaya omekẹguele ọ ngme bhale ya tse, ni ọ la liẹ, 18 “Oni oọ ga oyemhẹ ni mhi zẹ na,

 oni mhi nono ingme oyọli,
 ni ọ ri egbe ẹ mu mhẹ,
mhi ya ri Ayemhẹ oyemhẹ
shi ọli egbe,
 ọ ya ri igue-sọ-ẹzọ oyemhẹ
 khasẹ ishishi nya.

19 Ọa ya nu ẹgbọ wola
wẹkhi eri ọ ya tsesẹ
 ni ọgbọ suọ ifui apfẹ.

20 Ọ ya kuegbe-a
nu eni ẹa mhue ekpabọ ngeli,
 abi a li kuegbe-a mu ọakpa
 ni akpekpeli o pfigbe vule.
Ọ ya lẹ elemhi

† 12:11 Li zẹ iLuk 14.5

eni ẹẹ nono ikpaghiobo,
 abi ọgbhali ọa liẹ la apfẹ
 ni amẹ o gbe erali
 ni o la umutse pfuse-a,
 ya ramhi ni ọ rọ
 ri iguẹ-sọ-ẹzọ leghie.

²¹ Itobọ ighọ ẹgbọ iJeta nya
 e rọ regbenga eva oyọli.”†

Ijesu ali iBezebọ

(iMak 3.20-30; iLuk 11.14-23)

²² Ighọ ẹgbọ ẹghuo e rue ọmọse ọghuo ni ọ mhọli ayemhẹ obe bhale ghi iJesu. Ọ zalo ọ gbo khi ungmenu. Ijesu ọ ri ọni ọmọse ze. Ọọ ngme, ọ gbolo ẹ me ẹkẹ. ²³ Ighọ abọ e sha eni ẹgbọ nya, e mhila, e liẹ, “Abi khi iJesu ọna ọ khi Ọni Ọmiepfuese omi iDefidi ni ẹ khi ọ ya bhale?”

²⁴ Abi ẹgbọ iFarisi e rọ suọ ona, e kẹ, “Ekpabọ eyi iBezebọ ni ọ khi oghie oyi iyemhẹ ebe nya, ọ rọ khu ẹgbọ iyemhẹ ebe egbe lasele.”§

²⁵ Ijesu ọ she leşẹ usamhi oyewẹ, ọọ wẹ, “Eghiele ni o da kemhi shi iku-iku ni o nu egbewẹ ẹ khọli ne, eri o ya pfua. Ighọ khi ẹoli ali unuekpẹ ni e kemhi egbe nu egbewẹ ẹ khọli, ẹa dobe ya migha.

²⁶ Ini Ọkphaghie ọọ khu Ọkphaghie lase, ọ she kemhi egbọli. Seş ẹghiele oyọli o ke li dobe ya migha?

²⁷ Ini mhi ri ekpabọ eyi iBezebọ ẹẹ khu ẹgbọ ayemhẹ ebe egbe a, ekpabọ eyi ọghuo ẹgbọ eyẹ ẹ e rọ khu wẹ kua? Emini eni ẹẹ deba ẹ ẹẹ riele ọ rọkhasẹ khi aa rọte ode. ²⁸ Ama ini o khia khi Ayemhẹ oyi Eshinegba mhi rọ ọ khu ayemhẹ ebe

† 12:21 Li zẹ Aza 42.1-4 § 12:24 Li zẹ iMat 9.34; 10.25

kua, loli o rokhase khi Eshinegba o she e mheshe shi e egbe.

²⁹ “Oghuo o fe lese ya vule, o dose lo apfe oyi omose akama ya tsua li itsua vu. Oa khi eri o kpe ya ge oli shi eke? O tigbe dobe tsua li itsua owa?

³⁰ “Oni oa da nu mhe la ne, eri o biselemhi mhe, ali khi oni oa da nu mhe ti e gbili ne, eri o miatse ku a.* ³¹ Irarigho, mhi gueye e khi, a ya ri olamhe ali ungmehi ipfiunu-a nya topfa ogbo, ama aa ya tigbe ri ungmehi ipfiunu-a ni a ngme deba Ayemhe-no-pfuase topfa ogbo. ³² A ya dobe ro topfa onini o da pfi unu-a deba Omi Ogbo, ama aa ya ro topfa oni o da pfi unu-a deba Ayemhe-no-pfuase, elemhi agbo ni a la memena, ghe agbo ni o ke e bhale.†

*Udumhi oora a te e lese oora
(iLuk 6.43-45)*

³³ “Ri eloe khu oara, o ya mo umomhi onete, ini u waa ri eloe khu oara, o mo umomhi ni oa ti. Irari khi umomhi oyi oara a te e lese emini oni oara o khi.‡

³⁴ See ee egbo ebe ni a kholo abi enye afue, a lie ngme ungmehi onete unu? Usamhi ni e vo ogbo udu o roli ee ngme ungmehi rote unu lasele.§

³⁵ Udu onete ogbo onete o te e ngme ungmehi onete lasele. Igho ungmehi obe o li rote udu oyi ogbo e e lasele. ³⁶ Ama a lese khi ogbo ogbo o ya zono abi o li ngme ungmehi afue unu lasele ogbele iso-ezo. ³⁷ Irari khi ungmehi unu oye a ro ya pfa

* **12:30** Li ze iMak 9.40 † **12:32** Li ze iLuk 12.10 ‡ **12:33** Li ze iMat 7.20; iLuk 6.44 § **12:34** Li ze iMat 3.7; 23.33; 15.18; iLuk 3.7; 6.45

ẹzọ nẹ, ungmehi unu oye a gbo ro ya pfa ẹzọ mu ẹ.”

Irokhase oyi ijona

(iMak 8.11-12; iLuk 11.29-32)

³⁸ Igho ẹgbọ iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi eghuo ẹẹ iJesu, “Osese, ri oṣeṣe onyaloa oghuo khase anye.”*

³⁹ O so we o, oo, “Ee ẹgbọ okholo ni aa ri igesikia ga Eshinegba.” Aa mhila mhe oṣeṣe onyaloa? Ogbokhoghuo o ya ri oṣeṣe okhoghuo khase e, see ni onabi a rokhase oyi ijona omekeguele.† ⁴⁰ Irari khi abi ijona o li la elemhi oyi afele ogbele ese ele oguota ali ele iyose, igho Omi Ogbọ o li ya li la elemhi eke ogbele ese, ele oguota ali ele iyose.‡ ⁴¹ Egbọ iNineve e ya mu ezọ vule shi e ẹgbọ agbhotu ona o ogbele iguezo, irari khi e mu nyene abi ijona o ro tse abo ungmehi oyi Eshinegba ye we. Ama memena, oni o ga fu dose ijona o la akana, ama aa lama mu pfi. §

Abi ayemhe obe o li kia

(iLuk 11.24-26)

⁴² Oghie-okpotso oyi eke iSheba o ya mu ezọ vule shi e ẹgbọ agbhotu ona o ogbele iguezo, o pfa ezọ mu we. Itobo khi oo rote obini odonue bhale ya ri eso kpe osese ilasingme oyi iSolomoni. Ama memena oni o fu dose iSolomoni o la akana, ama aa lama pfi eso shi o li o.*

* **12:38** Li ze iMat 16.1; iMak 8.11; iLuk 11.16 † **12:39** Li ze ijona 1.17--2.10; iMat 16.4; iMak 8.12 ‡ **12:40** Li ze ijona 1.17 § **12:41** Li ze ijona 3.5 * **12:42** Li ze 1 Ighie 10.1-10; 2 Okhe 9.1-12

⁴³ “Ini ayemhe ebe o roṣe ogbo egbe lasele, eri o kpe je eke okhakha ya dudu kia nono ashini o je ya yemhe-a. Ama ini oṣa me, ⁴⁴ o gueye egboli, ‘Mhi ya nyene egbe ukhokho je owa ni mhi kpe te vu.’ Ini o nyene egbe bhale agho ni o roṣa ya e khi agho o gboo, khi asha kpa oo pfaṣe nguene. ⁴⁵ Eghẹghẹ agho, o fiẹ je olase ya rue ayemhe ebe ishilua elese ni e kholo doṣe oṣi bhale ya lo agho, e la agho. Eghẹghẹ agho, ikpukhokho oyi oni ogbo ogho o ke ya kholo doṣe abi o kpe li. Igho o ya li e egbe ee egbo okhoro ena.”

*Inyo iJesu ali inyoghwo iJesu
(iMak 3.31-35; iLuk 8.19-21)*

⁴⁶ IJesu o kie ghọ nu eni ebubu egbo o ngme, inyoli ali inyoghwo oṣi e bhale. E migha olase, e nono ni wewe e nu oṣi ngme. ⁴⁷ Ogboghwo agho, oo li, “Inye ali inyoghwo e, e migha olase, ee nono ni wewe e nu e ngme.”

⁴⁸ IJesu o sọli o, oo, “Eghwo e khi inyemhe ali inyoghwo-mhe?” ⁴⁹ O nise obo ghue eniye odukhokho eyoli, oo, “Enana e khi inyemhe ali inyoghwo-mhe. ⁵⁰ Onini o da ri ungmehi oyi Itamhe na iloghie gbe akanya, loli o khi inyoghwo-mhe oni omose ali oni okpotso ali inyemhe.”

13

*Okhe irokhokho oyi oghiale ni o ko ikpamhemhi
(iMak 4.1-9; iLuk 8.4-8)*

¹ Eṣe ni a ngme ena, iJesu o fiẹ owa ya lase, o shito epfe oke oniemi. ² Ebubu egbo e le gase oṣi ramhi ni o roṣa vu ya lo oko-oke oniemi shito, eni

egbo nya e migha egele oni okẹ oniemi.* ³ O ri okhe irokhokho gue emhi ebubu u ye we, oo we, “A ghe i! Oghiale oghuo o je ishemhi ya ku ikpamhi emhi. ⁴ Abi o li i ku eni ikpamhi emhi egho, eghuo o e de kua epfe ode. Ipfeli e bhale ya sano we le. ⁵ Eghuo o, e de nga ukhomhi okpegbhe, ni o a mhuẹ eke ni e bu. E nyanya ze. Ama itobo khi oni eke o a mhuẹ elamhi ni e pfi imhili lo, ⁶ ovo o gbolo we-a. E khakha-a, irari khi ea me asha pfi imhili lo eke egbegbo. ⁷ Ikpamhi eghuo o, e de kulo ashini igba e la. Eni igba e ze, e tono we gbolo-a. ⁸ Ama ikpamhi eghuo, e de shi egbegbi eke, e fu, e nyese ekhe. Eghuo e ri imomi asha egbhueshe lasele, elese e ri asha egbhuese lasele, enekpole, asha uye ali igbe. Eghẹghẹ agho e ke ya bu dose emini a kpe ro ko. ⁹ A ze eso, a suo emini mhia gueye e, ni a roli gbe akanya.”

*Emini oni okhe irokhokho o migha shi
(iMak 4.10-12; iLuk 8.9-10)*

¹⁰ Eniye odukhokho eyoli e bhale deba li, e mhila li, “Elo o ze ni u ro ri okhe irokhokho o sese eni egbo?”

¹¹ Ijesu oo we, a she mholi ilese oyi osheli abi Eshinegba o she mholi omhese shi e egbe, ama a roli sheli we. ¹² Onini o da kpe mholi, a ya ro ma o na li, o mholi gbeku o. Ama oni o a mhuẹ, a ya mie oli oni o kpe mhuẹ.† ¹³ Emini o ze ni mhi ro ri okhe irokhokho nu we ngme khi.

Ini e rie bino,
ea ya me eke,

* **13:2** Li ze iLuk 5.1-3 † **13:12** Li ze iMat 25.29; iMak 4.25; iLuk 8.18; 19.26

ini e riẹ ri esọ shi eke,
 ọa ya lo wẹ esọ.

14 Lọli o zẹ khi ungmehi
 ni ọmekeguele Azaya
 ọ ngme o tse shi wẹ egbe
 ni ọ la liẹ.

“A ya ri esọ shi eke khue,
 ama ọa ya tigbe lo ẹ esọ,
 a feli ofeli khue,
 aa me emhikhoghuo.

15 Udu oyewe o bi obili-a.
 Itobo khi eri
 esọ eyewe e zuse,
 e gbo guese alo.

Ini ọa khi igho,
 e kha ri alo eyewe
 ke me eke,
 esọ eyewe e kha suọ,
 udu oyewe o kha
 mholi ileasingme,
 ee kha mu pfi
 bhale deba mhe,
 mhi rewe ze.”

“Eni egbo e ya ri esọ
 shi eke khue,
 ama ọa ya tigbe lo wẹ esọ,
 e feli ofeli khue,
 ama ẹa me emhikhoghuo.”†

16 Ama oyewe ọa khi igho. Á me afa gba. A ri alo
 eye ẹ me eke, a ri esọ eye ẹ suọ. 17 Abi o li mhi
 li gue ọli ye ẹ khi, emekeguele ebubu ali egbo eyi

† 13:15 Li zẹ Aza 6.9-10

Ɛshinegba ebubu, e li dua ini wẹwẹ e mẹ emini a mẹ ali ini wẹwẹ e suọ emini a suọ, ama ẹa dobe. §

*Emini okhe irọkhọkhọ oyi oghiale o ngme
(iMak 4.13-20; iLuk 8.11-15)*

¹⁸ Ijesu ọọ. “A ri esọ shi eke, ni e suọ emini oni okhe irọkhọkhọ o ngme. ¹⁹ Ogbọ ni suọ ungmehi omhesẹ ni Ɛshinegba ọ mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ, ni ọa lo ọli esọ ne, lọli ọ li abi ikpamhi emini e de kua epfe ode. Eri ọkphaghie ọọ bhale ya sanọ li wẹwẹ udu kua. ²⁰ Eni e ze nga ukhomhi ọkpegbhe, eri e li abi ọgbọ ni ọ kha suọ ungmehi, ọ ga ri oghẹle mie ọli. ²¹ Ama ọa tiemhi ọli udu, itobọ ighọ, ọa migha tẹse. Irarighọ, ini ọmunu o bhale ali ni a rọ mu okhọli vule shi ọli ọ shi itobọ oni ungmehi, ọ de ode a aghoaghọ. ²² Ikpamhi ni e ze shi ifu igba, wẹwẹ e li abi ọgbọ ni ọ kha suọ ungmehi oyi Ɛshinegba, inase-udu shi ingme agbọ ali ọghuemhe oyi epfue, e tonon oni ungmehi abi igba, ọa dobe mọ umomhi.* ²³ Ikpamhi ni e ze shi egbegbi eke, e li abi ọgbọ ni ọ kha suọ ungmehi oyi Ɛshinegba o lo ọli esọ. O mọ umomhi. Eghuo e kha mọ imomhi egbhueshe, elese mọ egbhuesẹ, eghuo ọ uye ali igbe.”

Okhe irọkhọkhọ oyi ebuli ofaghue ali ado

²⁴ Ijesu ọ gbo ze okhe irọkhọkhọ olese khase we, ọọ we, “Eri omhesẹ oyi Eghiele oyi Ɛshinegba o li abi omose oghuo ni ọ kọ ado enete shi ishemhi oyọli.” ²⁵ Ɛliyose, khi ẹgbokpa e ya lese-a, ọbe ọli ọ bhale ya kọ ebuli ofaghue solọ shi ọli ọ, ọ vu. ²⁶ Eni ado e ze

§ **13:17** Li ze iLuk 10.23-24; iJon 8.56; Iburu 11.13; 1 iPit 1.10-12

* **13:22** Li ze iMat 19.23; 1 iTimo 6.9-10,17

khi e fu khi e ri itsagha lasese, eni ebuli ofaghue e li ze lasese.

²⁷ “Igho eni ee ga eyi oni omose e bhale ya gueye oli, ee oli, ‘Oga egbegbi ado ni u ko shi ishemhi oye, ebuli ofaghue e nu we ze lasese kia soló shi we?’”

²⁸ “Obe mhe o riele ona.

“Eni ee ga e mhila li, ‘Wa a nono ni anye vuolo eni ebuli o kua?’ ²⁹ Oo we, liye! Irari khi ini a vuolo eni ebuli-a, a ya do obó vuolo eni ado ma eni ebuli. ³⁰ A ze ni e ga fu kugbe ya ramhi eghẹghẹ ikhise. Eghẹghẹ agho, mhi ya gueye eni ee khise, e kpe vuolo eni ebuli-a, e ge we ikhuli, e tose we-a, e tigbe khise eni egbegbi ado shi aka na mhe.”

*Okhe irokhokho oyi ukpamhi oara imositadi
(iMak 4.30-32; iLuk 13.18-19)*

³¹ Ijesu o ze okhe irokhokho olese khasa we. Oo we, “Eri omhese ni Eshinegba o mhóli shi agbo oyi egbó o li abi ukpamhi oara ni a lu imositadi ni omose oghuo o ro ya ko ishemhi oyóli. ³² Ukpamhi óli, o khi oghuo ikpamhi era ni e she ne nya, ama ini o fu vule, lolí o ke fu dose emini a ko shi oni ishemhi nya. O mele oara oni ofune a. Ipfeli e bhale ya ku eko shi iguabo eyóli.”

*Okhe irokhokho oyi ifuma
(iLuk 13.20-21)*

³³ Ijesu o gbo ze okhe irokhokho olese khasa we, oo we, “Eri omhese ni Eshinegba o mhóli shi agbo oyi egbó o li abi ifuma ni okpotso o ro ma ifulawa ni o bu wushe, ni o roli fuma shi o.”†

† 13:33 Li ze iLuk 13.20-21; iGal 5.9; Igbae 18.6

³⁴ Okhẹ irọkhọkhọ iJesu ọ rọ gue ingme ena yẹwẹ. Ọa tigbe gue ingme okhọghuo yẹwẹ ni ọa khi okhẹ irọkhọkhọ. ³⁵ Eri ona o ya tse shi ungmehi ni ọmekẹguele ọ ngme. Ni ọọ,

“Okhẹ irọkhọkhọ
mhi rọ ya nu wẹ ngme.
Mhi ya gue ingme
ni a rọte igbaekele
oyi agbọ rọ sheli yẹ wẹ.”†

³⁶ Abi iJesu ọ rọ zẹ eni ebubu ẹgbọ obo, ni ọ rọ ya lo elemhi owa, eniyẹ odukhokho eyọli e bhale deba li. Ẹẹ ọli, “Gueyẹ anye emini okhẹ irọkhọkhọ oyi ebuli ọfaghue oghọ o ngme.”

³⁷ IJesu ọọ, “Ọgbọ ni ọ ri eni egbegbi ikpamhi emhi ẹkọmhi kọ, ọ khi Omi Ọgbọ. ³⁸ Oni ishemhi o khi oni agbọ ona, eni ikpamhi ado enete eghọ e khi ẹgbọ ni e ya ri egbewẹ na Eghiele oyi Ẹshinegba. Eni ebuli ọfaghue e khi ẹgbọ eyi Ọkphaghie. ³⁹ Ọkphaghie ọ khi Ọbe ni ọ ri eni ebuli kọ ifu ishemhi. Oni ẹghẹghẹ ikhiẹşẹ o khi ikpukhokho agbọ, eni eni ẹẹ ga eghọ e khi igeni eyi Ẹshinegba.

⁴⁰ “Ẹzẹzẹ abi a li ti eni ebuli gbili toşẹ-a eghọ, ighọ ikpukhokho agbọ o ya li. ⁴¹ Omi Ọgbọ ọ ya ghie igeni eyọli ya wolo ẹgbọ ni e yẹşẹ ẹgbọ pfiđo ali eni e li ọkhọlo elemhi eghiele oyọli lasele. ⁴² A ya pfi wẹ kulo elemhi avuere, aghọ ẹgbọ e la ya ke viẹ ẹ le akọ akọ. ⁴³ Ẹghẹghẹ aghọ ẹgbọ eyi Ẹshinegba e ya ke gẹ abi ovo elemhi agbọ onogbọ oyi Ẹshinegba. A mhọli esọ, a suọ emini mhia gueyẹ ẹ ni a rọli gbe akanya.”

Okhẹ irọkhọkhọ oyi ẹpfue ni a rọ sheli

† 13:35 Li zẹ Iwolo 78.2

44 “Eri omhese ni Eshinegba o mholi shi agbo oyi egbo o li abi epfue ni a ro sheli ifui ishemhi, ni omose o tono eke me rue, ni o nyanya gbo roli sheli. Egbe e mu oli, o ya ri emini o mholi nya de, o ya de oni ishemhi ogho.

45 “Eri omhese ni Eshinegba o mholi shi agbo oyi egbo o li abi omose ni o nono ugbhe-ema. 46 Ini o me oni o lo mu eloe, o je apfe ya ri emini o mholi nya de, o de oli.

Okhe irokhokho oyi aga

47 “Eri omhese ni Eshinegba mholi shi agbo oyi egbo o gbo li abi aga ni egbifele e pfi lo oke oniemi ni o khishi, e muno ifele ododa. 48 Abi oni aga o ro vo, e ti oli ngale egele. Igho, e shito e sano ifele eni e khi egbegbewe o kulo ughughu, e tsua eni ea ti kua. 49 Igho o ya li ogbele ni o kpe ukhokho. Igeni eyi Eshinegba e ya sano egbo okholo ifuabo egbo eni e pfuase lasele. 50 E pfi egbo okholo egho kulo owa ere, ni e la ke vie, ee le akọ akọ.

51 “Eni ingmemhi ena nya e she lo e eso?” E oli, “Ii.” 52 Oo we, “Irarigho, eri osese ushi nya ni o mele omọ odukhokho-a, ni o da mie Eghiele oyi Eshinegba shi udu, o li abi ogbo ni o mholi owa, ni o rote elemhi owa ni o ri itsua shi e rue epfue onogbo ali onodio lasele.”

Edeli eyi iJesu e kie oli (iMak 6.1-6; iLuk 4.16-30)

53 Abi iJesu o ro ze eni okhe irokhokho ena se, O lase agho le. 54 O nyene egbe je eoli oyoli. O la owa ugamhi sese, egbo ni e suo oli, abo e sha we. E mhila, e lie, “Obo o te mhue ilasingme enana, obo o te me ikanya oshabo ena a gbe?” 55 “Oa she khi

omi ikapita na? Oa khi iMeli o khi inyoli, iJemhisi ali iJosefu ali iSamọ ali iJudasi ẹa she khi inyoghuo oḷi? ⁵⁶Ena ẹa khi inyoghuo oḷi eni ikpotso ni e ga nu awa la ana ena? Mhiẹ, Obo o te me enana nya?”

⁵⁷ Irarigho, o ri elemhi bi we. §

Igho iJesu oḷo we, “Aa me ashini aa la mu ekpe na omekeguele, se ni apfe oyoli ali unuekpe oyoli tse aa la mu ekpe na li.”

⁵⁸ Itobo khi ẹa mhue irudunga, oa la agho gbe ikanya onyaloa ni e bu.

14

Eghuli oyi iḶoni Oni oḷo batazi
(iMak 6.14-29; iLuk 9.7-9)

¹ Eghẹghẹ agho, Eroḷu oghie eke iGalili o suo eko iJesu. ² O gueye eni e ga li, oḷo, “iḶoni Oni oḷo batazi na, ni o nyene egbe bhale agbo. Loḷi o ze ni o ro ligho mhoḷi afu ro o gbe ikanya onyaloa enana.”

³ Irari khi Eroḷu o ke kpe ghie ya mu iḶoni. Oḷo, a ri iweghẹ ge oḷi, a mu oḷi pfilo owa ighumha shi itobo ingme oyi Eroḷu shi ughue iFilipu inyoghuo oni Eroḷu. ⁴ Eri iḶoni o ke gueye Eroḷu khi ushi oyi egbo iJu oa lama shi o ni o ro rue ughue inyoghuo oḷi iFilipu shi. *† ⁵ Oni eghẹghẹ Eroḷu o nono ni loḷi gbe iḶoni-a shi oni ingme, ama ulishi oyi egbo iJu oo mu oḷi irari khi o lese khi egbo kpa e lese khi omekeguele iḶoni o khi.

⁶ Ama, ele ni Eroḷu o ghele shi ogbele ni a ro bia li, omi Eroḷu o gbe ishimhi khase we ni o ri egbe mu oni Eroḷu dose. ⁷ O ri oni Eroḷu romhi

§ 13:57 Li ze iḶon 4.44 * 14:4 Li ze iLev 18.16; 20.21 † 14:4 Li ze iLuk 3.19-20

ishe, ọ neta ọmọse gueye ọni ọmueshi khi lọli ya ri emiemini ọ mhila lue na li. ⁸ Igho inyoli ọ ya sese ọni ọmueshi, ọ ka gueye itali ọ khi ijoni ukhomhi shi ukpeko na lue.

⁹ Abi ọ ro ngme ọli gho, egbe pfo ọni oghie-a. Ama irari ishe ni ọ romhi ali apfoli ni e nu ọli shito, ọọ a ri emini ọ mhila na li. ¹⁰ Igho ọ ghie ya khi ijoni ukhomhi ọ elemhi owa ighumha. ¹¹ A khi oni ukhomhi shi ukpeko a ri ọli na ọni ọmueshi, ọni ọmueshi ọ tsua li ghi inyoli. ¹² Eniye odukhokho eyi ijoni e bhale ya tsua ekuli oyoli ro ya to. E vu ya gueye ijesu.

*Ijesu ọ ri eminale na egbo agbele ishe le
(iMak 6.30-44; iLuk 9.10-17; ijon 6.1-14)*

¹³ Abi ijesu ọ ro suo emini a me, ọ fię agho lase. Ọ lo oko-okę onięmhi je asha ni o da-ya ya shito. Abi eni egbo e ro suo ona e ri awe kia le deba li. ¹⁴ Abi ijesu ọ rote oni oko-okę onięmhi fię lase, ni ọ ro me eni ebubu egbo egho, elemhi we e ala li, eni ęa ze, ọ re we ze.

¹⁵ Ogbomhi o mu eke, eniye odukhokho e bhale, ęę ọli, “Waa ke ze egbo ena ke je, irari khi oola o nuata shi apfe, ni e je ifu ęoli ya de emhi le.”

¹⁶ Ijesu ọọ we, “Oa ti ni e ligho vu tse, a nono eminale na we le.”

¹⁷ Eę ijesu, “Ibulędi ishe ali ifele ava e khi emini awa lese mhue shi ana.”

¹⁸ Ijesu ọọ we, “A rue we bhale ghi mhe ghue.”

¹⁹ Ọọ, ọgbogbo ọ shito ukhomhi ebuli. Ọ rue eni ifele ava ali ibulędi ishe egho, ọ tsua we idane ọ ri ikphemhi na Eshinegba. Ọ kholo eni ibulędi-a, ọ re we na eniye odukhokho eyoli. Eni eniye

odukhokho eyoli e kemhi wẹ na wẹ. ²⁰ Ogbogbo ọ le, ọ khue, e kpọle. Igho eniyẹ odukhokho eyoli e sanọ eni e kpọle vọ ighughu igbeva tsululu. ²¹ Emọse agbele ishe (5,000) e le eni eminale, ini aa leli ikpotso ali eniyẹ ma ọ.

*Ijesu ọ la ukhomhi okẹ kia
(iMak 6.45-52; iJon 6.15-21)*

²² Aghoaghọ ijesu ọ gueye eniyẹ odukhokho eyoli e lo oko-okẹ da je ukiekie okẹ obini o kpọle, ọ gueye eni ebubu egbo, ogbogbo ọ ke je. ²³ Ọ vese eni egbo kua se, ọ je ukhomhi ute ya so iromhi. Ogbomhi o mu eke, ijesu lolighuo ọ kie la oobo. ²⁴ Eghẹghẹ ni a ngme ena, oni oko-okẹ o she rote eke lo oni okẹ kia nuata. Igho akpekpeli oniemhi oo zughuse oni okẹ, ni o tsua oni oko-okẹ ya nga ya tiemhi.

²⁵ Eẹ uzogbe neni ogbe o gbe-a, ijesu bhale deba wẹ, ọ la oni ukhomhi okẹ ẹ kia. ²⁶ Abi eni eniyẹ odukhokho e ro me ọli khi ọ la ukhomhi oni okẹ ẹ kia, e yila. E tseşe, e lie, “Ayemhe olimi lo!”

²⁷ Ijesu ọ nyanya nu wẹ ngme, ọọ, “A mholi udu, mhemhe lo, a khi ke na ulishi.”

²⁸ IPita ọọ, “Onomhue ini yeye lo igesikia, wẹ mhe mhi bhale debẹ oni ukhomhi okẹ.” ²⁹ Ijesu ọọ li, “Bhale.” Igho iPita ọ fiẹ oni oko-okẹ lasela, ọọ kia ukhomhi okẹ, ọọ le deba ijesu. ³⁰ Ama abi ọ ke ro me abi oni ukpokpomhi akpekpeli o li pfiolo, ulishi o mu ọli, ọọ tiemhi elemhi oni okẹ. Ọ tseşe, ọọ, “Onomhue tsumhi mhe!”

³¹ Igho ijesu ọ nise obo-a ọ mu ọli. Ọọ li, “Elo o ze ni irudunga oye o ro na she. Elo o ze ni u ro mhue akhokhomhe?”

³² Igho e ga ya lo elemhi oni oko-okẹ, oni akpekpeleli o pfoṃmhe. ³³ Igho eniye odukhokho eyoli e nyese ukhomhi na li ee oli, “Igesikia lo khi, Omi Eshinegba u khi.”

*Ijesu o la iGenesareti ri oni oo ghua ze
(iMak 6.53-56)*

³⁴ Abi e ke ro da oni oke ni o khishi, e bhale eke iGenesareti. ³⁵ Abi egbo ni e la oni eke e ro lese khi ijesu lo, e ghie ghi egbo ni e la eoli i kia gasẹ oni eoli nya. Egbo e tsua egbo eyewe nya ni ee ghua ghi oli. ³⁶ E lema li o kpekpe o lese ze ni eni e ghua e ri obo ti esọ awulu ni o so. Egbo nya ni e ri obo ti oli, e ze.

15

*Osese ipfuase na ekelemhi
(iMak 7.1-13)*

¹ Igho egbo iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi eghuo e te iJerusalemu bhale ya mhila ijesu, ee, ² “Elo o ze khi eniye odukhokho eye ea ya ri osese ni ititawa e ro shi eke gbe akanya? Ea ya kpe abo-a neni e le eminale!”

³ Ijesu oo we, “Elo o ze ni a ro ri itobo ushi oye e gbe ushi oyi Eshinegba-a? ⁴ Irari khi Eshinegba oo lie, ‘Ogbo o ke ri ekpe na itali ali inyoli,’ ali khi, ‘Onini o da ku itse na itali okekhi inyoli ne, a gbe oli-a.’* ⁵ Ama abi ee a ke ngme khi, ini ogbo o mholi ikpagho ni o kha ro na itali okekhi inyoli, ni o ke ro lie khi eni ikpagho egho khi loli mu udu pfi, khi Eshinegba loli ke ri eni ikpagho ya na. ⁶ Khi o gue kia ini o a ke rie ri ikpagho na itali ali inyoli. Ina a li ri eloe e gbe ushi oyi Eshinegba ni a ba me asha ke

* **15:4** Li ze Okiali 20.12; 21.17; iLev 20.9; iDeut 5.16

deba osese oye e. ⁷ Ee e ri ugamhi ku alo! Azaya Omekeguele o kpe lina ngme oli shi e egbe ni o re,
⁸ “Eni egbo ena, unu e ro mu ekpe e na mhe,
 ama udu oyewe o nuata shi mhe o.
⁹ Afue e mema ga mhe,
 irari khi osese oyi egbo ee sese egbo,
 abine khi ishi eyemhe lo.”†

Emini e ri ogbo oo khi oni oa pfuase
(iMak 7.14-23)

¹⁰ Ijesu o lu egbo ni e legba, oo we, “A ri eso shi mhe eke, ni a mhue ilasingme. ¹¹ Oa khi emini ogbo o rote unu le tiemhi elemhi e roli e khi oni oa pfuase, ama emini e te oli unu ya fie e ri ogbo khi oni oa pfuase.”

¹² Igho eniye odukhokho eyoli e bhale deba li e mhila li, ee oli, “U li lese khi ingmemhi ni u ngme amo khi, o ri elemhi e bi egbo iFarisi?”

¹³ Ijesu oo we, “Oara ni Itamhe na iloghie oa da ro ko ne, a ya vu oli eke-a.” ¹⁴ A khi ze ni ingme oyewe o nase e udu. Ezalo ni eri ezalo e kia e khi. Ini ozalo o mu ozalo onabi loli obo ro o kia, eri wewe ava e ga de ya pfilo ateke.‡

¹⁵ IPita oo iJesu, “Gueye anye abi oni okhe irokhokho ena e ngme.”

¹⁶ Ijesu oo we “Aa kie lese emini mhia ngme?”
¹⁷ A lese khi emini o da te unu ya tiemhi elemhi khi eri a ne oli e kua? ¹⁸ Ama emini o da te unu lasele ne, elemhi udu o te lasele. Ena e khi emini e dobe ri ogbo o khi oni oa pfuase.§ ¹⁹ Irari khi elemhi udu isamhi ebe e te e lasele. Usamhi abi a lie gbe

† 15:9 Li ze Aza 29.13 ‡ 15:14 Li ze iLuk 6.39 § 15:18 Li ze iMat 12.34

ugbeli, ali abi a liẹ kia okia, abi liẹ do ighiatọ ni a rọ na eta ali iku itşẹbọ ali iyese ọgbọ-a, ali ni a rọ ọ pfi ọtsẹlẹ ẹgbhue.* ²⁰ Emhi enana e ri ọgbọ ọ khi ọni ọa pfuase. Ama ini ọgbọ ọ le eminale ni ọa rọ kpe abọ, ọa ri ọgbọ khi ọni ọa pfuase.

*Irudunga oyi ọkpotsọ ọngi iKena
(iMak 7.24-30)*

²¹ Ijesu ọ te aghọ vu, ọ bhale eke iTai ali iSidoni.

²² Ọkpotsọ ọngi iKena ni ọ la ukiẹkie eke oghọ ọ bhale deba iJesu ọ lema li, ọọ li, “Ọnọmhue Omi iDefidi kpekpẹ mholi ilelemhi na mhe. Omimhe ni ọmueshi ọ mhue ayemhe ọkphaghie. Oo ze mu ọli gba memena.”

²³ Ama iJesu ọa sọ ọli ọ. Eniye odukhokho eyi iJesu, ẹ iJesu ọ khu ọni ọkpotsọ khi ọọ kpe okeke deba ewe.

²⁴ Ijesu ọọ we, “Isumha eyi iZireni ni e waa, a ghie mhe ghi tse.”

²⁵ Ọni ọkpotsọ ọ suọ ona, ọ bhale ya de wugha odalo oyi iJesu, ọọ li, “Ọnọmhue kpekpẹ kpaghie mhe obọ.”

²⁶ Ijesu ọọ li, “Ọa ti ni a rue eminale oyi eniye pfi ghi ewa.”

²⁷ Ọni ọkpotsọ ọọ, “Ighọ lọ gueguegue, Ọnọmhue. Ama ewa ẹẹ le eminale ni o rọte ukhomhi itebu oyi ọni ọ mholi we de kua eke.”

²⁸ Ijesu ọọ ọni ọkpotsọ, “Egbegbọ u mhue irudunga, a ya ri emini u nono ne.” Aghoaghọ omi ọli ọ ze.

²⁹ Ijesu ọ te aghọ vu, ọ rọte oke oniẹmhi iGalili le. Ọ nga ukhomhi ute ya shitọ. ³⁰ Ebubu ẹgbọ e bhale

* **15:19** Li zẹ iGal 5.19-21; 1 iKori 6.9-10; iRom 14.14

deba li agho, e tsua egbo ni e guoghō awe-a, ali eni e ze alo ali eni e le esō, ali eni e ki shi, ali ingmenu ali ebubu egbo ni e mhuē ighuamhi ododa bhale ya shi ufuēge oyi iJesu. O ri wewe nya ze. ³¹ Abō e sha egbo abi e rō mē khi ingmenu ee ngme, egbo ni e guoghō a, e vule kia, eni e ze alo e mē eke, igho, ee kuēghie Eshinegba oyi iZireni.

*Ijesu o ri eminale na egbo agbele ene le
(iMak 8.1-10)*

³² Ijesu o lu eniye odukhokho eyoli, o o we, “Elemhi egbo ena e ga lala mhe irari khi ele-esē na ni e te nu mhe la akana. E a mē eminale le. Mhi aa nono ni mhi gueye we e ri elemhi ofue ke je, ini ubi o khi rue we shi ode.”

³³ Eniye odukhokho eyoli e mhila li, “Obo a te ya mē eminale ni ebubu egbo ena e ya le ifu oyemhi ni awa la ena?”

³⁴ Ijesu o mhila we, “Ibulēdi ingmē a mhōli shi agho?”

E o li “Truli ishilua ali ikuku ifele.”

³⁵ Igho iJesu o o eni egbo e shito ekekhe. ³⁶ Igho o rue eni ibulēdi egho ali eni ifele o kphemhi na Eshinegba shi o. O khi we a, o rewe na eniye odukhokho eyoli e kemhi we na eni egbo.

³⁷ Ogbokpa o le, o khue. Eniye odukhokho eyoli e sanō eni e le kpole shi ighughu ishilua e vō tsuulu.

³⁸ Emose agbele ene 4,000 e le eni eminale. Ini ogho o a leli ikpotso ali eniye ma o. ³⁹ Ijesu o vese eni ebubu egbo kua se, o lo oko-okē oniemhi je ukiekie eke iMagidaleni.

16

*E mhila iJesu o ri oḷeḷe khaṣe ewe
(iMak 8.11-13; iLuk 12.54-56)*

¹ Egbọ iFarisi ali iSadusi eghuo e bhale deba iJesu e ya mu ọli fe. E mhila li o ri oḷeḷe ni o te iloghie bhale khaṣe we.* ² IJesu oḷo we, “Ini ogbomhi oḷo mu eke, a guele khi, ‘Ogbe-namo o ma ti irari khi idane o yile-a.’ ³ Eḷe uzogbe, a guele khi, ‘Ame o ya ruwe amo irari khi idane oḷo yile, o gbo bishi-a.’ A guwe bino irarogbe guele abi ogbe o ya li, ama aa doḷe we guele emini eghewe ni a la memena o ngme. ⁴ Ewe egbọ ebe na agbhotu ona ni aa ri igesikia ga Eshinewa! A mhila mhe oḷeḷe? Aa ya ri okhoghuo khaṣe e, se ni onayi iJona omekeguele.”†
Igho iJesu o pfi we shi agho vu.

*Oyese oyi egbo iFarisi ali iSadusi
(iMak 8.14-21)*

⁵ Abi eniye odukhokho eyoli e ro da oni oke oniemi ni o khi shi je egele ukiwe obini o kpoḷe se, e sato khi wewe wa yeḷeḷe tsua ibuleḷe. ⁶ IJesu oḷo we a mhuwe ewe we shi angeli oyi egbo iFarisi ali iSadusi ni o li abi afuma oyi oyese.‡

⁷ Eni eniye odukhokho e nu egbewe ngme oḷi khi itobo khi wewe wa tsua ibuleḷe bhale iJesu o ro ngme ona.

⁸ IJesu o suo emini e ngme, oḷo we, “Eni wa mholi irudunga ena, elo o ze ni a ro gue ewe eminale? ⁹ Aa kie lewe ingme? Aa sato abi mhi ro kemhi ibuleḷe ishe na egbo agbele ishe, ighughu ingme a sano

* **16:1** Li ze iMat 12.38; iLuk 11.16 † **16:4** Li ze iMat 12.39; iLuk 11.29 ‡ **16:6** Li ze iLuk 12.1

eni e le kpole vọ?§ 10 Ali ibuledi ishilua ni mhi rọ na egbo agbele ene le, ighughu ingme a sanọ eni e le kpole vọ?* 11 Elo o ze khi aa kie lese khi ọa khi ingme ibuledi mhi nu e gue? Ama, mhi e a mu egbe e shi oyese oyi egbo iFarisi ali iSadusi ni o li abi ifuma.” 12 Lọli eniye odukhokho eyọli e rọ tigbe lese khi, ọa khi ingme ifuma ni a rọ nye ibuledi o nu we ngme e shi, ama ingme ose se egbholi oyi egbo iFarisi ali iSadusi ọọ ngme.

*IPita o guele oni iJesu o khi
(iMak 8.27-30; iLuk 9.18-21)*

13 Abi iJesu o rọ bhale eke iSizeria iFilipi, o mhila eniye odukhokho eyọli, ọọ we, “Oghuo egbo e famhi e lie khi Omi Ogbọ o khi?”

14 Ee iJesu, “Eri egbo eghuo e khi iJoni Oni ọọ batazi egbo u khi, eghuo e lu e, Elaja, eghuo o e khi, iJeremaya u khi, eghuo e khi, ọọghuo emekeguele u khi.”†

15 IJesu ọọ we, “Ee oye e, oghuo e khi mhi khi?”

16 ISamọ iPita o rọ ọli, “Ye ye u khi oni iKirisiti Omi Eshinegba ni o la o.”‡

17 IJesu ọọ li, “Oni a khi vose na u khi, iSamọ omi iJona. Ọa khi ogbọ o ri igesikia ona khas e, obọ oyi Itamhe na iloghie o te bhale. 18 Mhi gueye, ye ye iPita, (ni u khi eche). Oni ungmehi ni u ngme ena mhi ya ma Igbaa oyemhe ni e mie mhe suo nga, ekpabọ oyi eghuli ọa do be ya mu ọli o le. 19 Mhi ya rue okpe oyi eghiele oyi Eshinegba ne, emiemini u waa da lama shi elemhi agbo ona ne,

§ 16:9 Li ze iMat 14.17-21 * 16:10 Li ze iMat 15.34-38 † 16:14
Li ze iMat 14.1-2; iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8 ‡ 16:16 Li ze iJon
6.68-69

Èshinegba ọa ya li lama shi ọ obini iloghie, emini u da lama shi elemhi agbọ ona ne, ọ ya lama shi ọ obini iloghie.”§

²⁰ Ijesu ọ gueye eniye odukhokho eyọli e khi gueye ẹgbọ khi lọli khi ọni iKirisiti.

*Ijesu ọ gue ingme eghuli oyọli le shi eke
(iMak 8.31--9.1; iLuk 9.22-27)*

²¹ Rọte ẹghẹghẹ aghọ vu iJesu ọ te gueye eniye odukhokho eyọli, ọọ, liẹ, “Mhi mema ya je eke iJerusalemu ni mhi la ya me osoli ebubu abọ eyi eni egbhali ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi. A mema ya gbe mhe-a, ama ele nuzi-esẹ a ya guise mhe le bhale agbọ.”

²² Ighọ iPita ọ lu ọli fiẹ je olase ọ liẹ ọli ọ khi ke gbo ngme ghọ, “Èshinegba ọ bighi ọli ku a, oghọ ọa ya tse shi ẹ egbe!”

²³ Ijesu ọ mu egbe pfi ọọ iPita, “Vu mhe ana, ọkphaghie! Ọzuode u khi shi mhe ọ, irari khi waa ya sa isamhi ni e rọte obọ oyi Èshinegba bhale, ama usamhi oyi agbọ.”

²⁴ Ighọ iJesu ọ gueye eniye odukhokho eyọli, ọọ we, “Ini ọgbọ ọ da nono ni lọli deba mhe ne ọ mema ya kie egbọli ọ tsua apfida oyọli ọọ deba mhe.*

²⁵ Irari khi ọgbọ ni ọ da dua ni lọli tsumhi ayemhe oyọli ne, agbọ onabi oyi Èshinegba o ya de ọli obọ-a, ama ọgbọ ni ọ da ri itobọ oyemhe rue ayemhe oyọli pfi-a ne, ọ ya tsumhi ọli.† ²⁶ Ighe eleli ni ọgbọ ọ ya me ini ọ le ugu agbọ ona nya, ni ayemhe oyọli o rọ de ọli obọ-a? Abi khi elo ọgbọ ọ dobe rọ ya

§ **16:19** Li ze iMat 18.18; iJón 20.23 * **16:24** Li ze iMat 10.38; iLuk 14.27 † **16:25** Li ze iMat 10.39; iLuk 17.33; iJón 12.25

fali ota rọ to ayemhẹ oyoli. ²⁷ Irari khi Omi Ogbọ ọ ya bhale elemhi ufumhi oyi Eshinegba lọli ali igeni eyoli, eghẹghẹ aghọ ọ ya ri eleli na ogbogbo abi ọ li gbe.† ²⁸ Mhi gueye ẹ khi ẹgbọ eghuo e la ana memena ni ẹa ya ghu ne, ni e rọ ya mẹ khi Omi Ogbọ ọọ bhale abi oghie.”

17

Imamachi oyi iJesu

(iMak 9.2-13; iLuk 9.28-36)

¹ Ogbẹle-esesa o dọse se, iJesu ọ rue iPita ali iJemhisi ali iJoni ikhi inyoghuo iJemhisi, weweghuo kpe e ya nga ukhomhi ute ni o yagha. ² Ọ la aghọ mu mela-a ukpeloe wẹ. Alo eyoli e ge abi ovo, itsua ni ọ sọ e ge abi ákpá. ³ O li dẹnẹ, ghe khe, e mẹ khi iMosisi ali Elaja khi e nu iJesu ẹ ngme.

⁴ Ighọ iPita ọọ iJesu, “Onomhue, o ma gue ti khi anye la ana! Ini o ghọle ẹ, mhi ya tọ okholo ese, oghuo ọ o khi o ye, olese ọ o khi oyi iMosisi, onokpọle o khi oyi Elaja.”

⁵ Abi ọ kie li ngme, ighọ otughunu ni o ge nyanyanya o bhale ya khukhu wẹ-a. E suọ khi uruli o rọte oni otughunu liẹ, “Ommhẹ ni mhi nono ingme oyoli na, ni ọ ri egbe ẹ mu mhẹ. A suọ emini ọ gueye ẹ.”*†

⁶ Abi eni eniyẹ odukhokho e rọ suọ ona, e de yeshi ta alo rughu, ulishi oo mu wẹ. ⁷ Ighọ iJesu ọ bhale ya ri obọ ti wẹ, ọọ wẹ, “A vule, a khi ke zẹ ni

† **16:27** Li zẹ iMat 25.31; Iwolo 62.12; iRom 2.6 * **17:5** Li zẹ Igbae 22.2; iDeut 18.15; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 1.11; iLuk 3.22 † **17:5** Li zẹ 2 iPit 1.17-18

ulishi o mu ẹ.” ⁸ Abi e ke rọ yase alo eke, ẹa ke me ọgbokhọghuo agho se ni iJesu lolighuo kpe.

⁹ Abi e rọ tiemhi oni ute le, iJesu o tse agua ye we, ọọ. “A khi gueye ọgbokhọghuo emini a me, ini aa li rọte eghuli guise Omi Ọgbọ le.”

¹⁰ Eni eniye odukhokho eyọli e mhila li, ẹẹ, “Elo o ze khi esese Ishi eyi iMosisi e lie khi Elaja o mema kpe ya bhale?” †

¹¹ IJesu ọọ we, “Elaja o mema kpe ya te ode bhale ya mu egbe emhikpa shi eke. ¹² Ama mhi gue e ye e khi Elaja o she bhale ama egbo ẹa lama khi loli o khi, e li ọli abi o ghole we. Igho e ya li na Omi Ọgbọ osoli.” § ¹³ Igho eniye odukhokho eyọli e tigbe lese khi ingme oyi iJoni Oni ọọ batazi egbo ọọ ngme.

IJesu o ri omọ ze

(iMak 9.14-29; iLuk 9.37-43a)

¹⁴ Abi e rọ nyene egbe bhale deba eni ebubu egbo, omose oghuo o bhale ya wugha odalo oyi iJesu. ¹⁵ Ọọ, “Onomhue, kpekpe le elemhi omi mhe ni o mhue ughuamhi ni o mu ogbo pfi gbe. O ma nase ọli gba. Isheghuo o mu ọli e pfilo erali, isheghuo o de pfilo oke. ¹⁶ Eri mhi rue ọli ghi eniye odukhokho eye, ẹa dobe roli ze.”

¹⁷ IJesu ọọ, “Ashi mhi beshi ri abo mu udu na e ya ramhi, ẹẹ egbo ni ẹa mhue irudunga ali iwali egbo, ele ingme mhi ke beshi ri abo mu udu na e ya ramhi? A rue oni omọ ghi mhe ana.” ¹⁸ Igho iJesu o mhesẹ na oni ayemhe okphaghiẹ ogbo, o te ọli egbe fie ya lase, oni omọ o ze aghoaghọ.

† **17:10** Li ze iMala 4.5 § **17:12** Li ze iMat 11.14

19 Igho eniye odukhokho e bhale deba iJesu abi o ro kpe lolighuo le, e mhila li, ee oli. “Elo o fe ze khi anye ea dobe khu oni ayemhe okphaghie ya lase?”

20 IJesu oo we, “Itobo khi irudunga oye e oo she lo. Mhi gueye e khi ini a mhue irudunga ni o she abi ukpamhi oara imositadi, a ya dobe gueye ute ona, ee oli, ‘Vu ana lasele je oobo.’ O ligho ne abi u ngme. Aa me emini o ya ze e ke li.” 21 [Ama ode ni a te dobe khu ayemhe obe onana fie lase khi, ode iromhi isoso ali azumhi ipfipfi.]*

*IJesu o gbo gue ingme eghuli oyoli le shi eke
(iMak 9.30-32; iLuk 9.43b-45)*

22 Abi eniye odukhokho eyoli e ro bhale iGalili, iJesu oo we, “Egheghe o she ramhi ni a ro ya ri Omi Ogbona agbo de. 23 E ya gbe oli-a, ama elenuzi-ese a ya guise oli le bhale agbo.” Oni ungmehi o ri egbe pfowea.

E mhila iJesu oga oyi Owa ugamhi

24 Abi iJesu ali eniye odukhokho eyoli e ro nyene egbe jele iKapanomu, emionoga na Owa oyi Eshinegba e bhale deba iPita, e mhila li, “Oseseyee o li fe ze oga oyi Owa oyi Eshinegba?”†

25 IPita oo we, “Ee.”

Abi iPita o ro lo elemhi owa le ya mhila iJesu, iJesu o kpe ngme. Oo, “ISamo, eghuo u fe sa khi enighie ena agbo ona e famhie mie oga? Emo-ekwe abi epfese?”

26 IPita oo, “Epfese.”

* 17:21 Li ze iMat 21.21; iMak 11.23; 1 iQori 13.2 † 17:24 Li ze Okiali 30.13; 38.26

Ijesu o li, “O ti sho! Ogho o rokhase khi omo eke o a khi oni o o ze oga.” ²⁷ “Ama ini awa khi lue na we, je oke ya pfi ugba oye pfilo. Afele ni u tode ya mu, khueghie oli unu-a, u ya me oli ukpagho unu rue. Rue oli ni u roli ya ze oni oga oyemhe ali oye.”

18

Oghuo o fune shi Eghiele oyi Eshinegba
(iMak 9.33-37; iLuk 9.46-48)

¹ Eghenge agho, eni eniye odukhokho e bhale deba ijesu, e mhila li, “Oghuo o fe fune shi Eghiele oyi Eshinegba?”* ² Igho ijesu o lu ukuku omo bhale migha we odalo. ³ Oo we, “Abi o li mhi li gue oli e ye e, khi, ini aa li mu pfi ni a li abi ikuku eniye, aa ya lo Eghiele oyi Eshinegba.† ⁴ Ogbō ni o ga fune shi Eghiele oyi Eshinegba khi, oni o ri egboli tiemhile abi ukuku omo onana.

⁵ “Onini o da ri irari eva oyemhe mie omo onana ne, mhemhe o mie. ⁶ Ama ini ogbokhoghuo o yese enana ni e mie mhe suo pfido, ini a bie mu iko zu ogbo oghogho uruli tsua pfilo elemhi oke oniemhi, o ti ne.

⁷ “O maa kholo mu egbo ni e yese egbo o lamhe. Ogbō o a dobe ya na pfue imufe oyi olamhe. Ama o ma kholo egbo ni e ze khi a me eni imufe eghogho egbe. ⁸ Ini obō oye, okekhi owe oye, o ze ni u lamhe, khi oli pfi-a. Irari khi o ti ne ini ogbo o khi okhomhi ya lo agbo na agboagbo, ni abo ali awe e gba pfo nali ya lo owa ere.‡ ⁹ Ini o khia khi eloe oye o ze e lamhe, vuonyo li pfia. O ti ne u ri ukpeloe

* **18:1** Li ze iLuk 22.24 † **18:3** Li ze iMak 10.15; iLuk 18.17; 1 iPit 2.2 ‡ **18:8** Li ze iMat 5.30

oghuo ya lo iloghie, ni alo e rọ gba ne, pfi ẹ ya lo ilimhi iriẹriẹ. §

*Okhe irokhokho oyi osumha ni o wa
(iLuk 15.3-7)*

¹⁰ “A khi zẹ ni a ri ẹloẹ gbe eni ẹa mu ẹloẹ enana, irari khi eri igeni eyẹwe na iloghie ẹ migha odalo oyi Itamhe ẹghẹghẹkpa. ¹¹ [Eri mhemhe Omi Ogbọ mhi bhale ya tsumhi eni e wa-a.]

¹² “Se a sa shi o? Ini ogbọ o mhue isumha egbhueshe ni oghuo o, o rọ wa-a. Oa khi eri o ya zẹ oghuo oa la egbhueshe egho obọ, o ya nono oghuo ni o wa a egho? ¹³ Ini o me ọli, mhi gue ẹ ye ẹ khi egbe e ya mu ọli shi oghuo ogho dose oghuo oa la egbhueshe enekpole ni ẹa waa. ¹⁴ Igho Ita ẹ na iloghie oa li nono eni ẹa mu ẹloẹ enana ni e wa-a.

Inyoghuo ẹ ni o pfido ne

¹⁵ “Ini inyoghuo ẹ o lue ne, le deba li ka gueye ọli emini o li. Ama zẹ ni o khi yeye ali lolighuo kpe. Ini o ri esọ shi ẹ eke, u she gbo sheshe ọli shi ode.*

¹⁶ Ama ini oa ri esọ shi ẹ eke, lu ogbọ oghuo abi ava elese, ẹghẹghẹ agho ni e khi otsele abi Ebe-nopfuase o ngme.† ¹⁷ Ini oa ri esọ shi ẹ o, le ya gue eni ingme nya ye ena igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ. Ini oa gbo da ri esọ shi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ o ne, a ti kia nali. A rue ọli shi ogbọ ni oa miesuọ ali omionoga ogbọ okholo.

¹⁸ “Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi emiemini aa da lama shi oni agbo ona ne, aa ya li lama shi o na ẹ

§ 18:9 Li zẹ iMat 5.29 * 18:15 Li zẹ iLuk 17.3 † 18:16 Li zẹ iDeut 19.15

obini iloghie. Ali khi emiemini a da lama shi agbọ ona ne, a ya lama shi ọ na ẹ obini iloghie.†

¹⁹ “Mhi gbo gueye ẹ khi ini ẹ ọtuava a da lama shi emhikhoghuo agbọ ona ni a rọ sọ iromhi shi ọ ne, Itamhe ni ọ la iloghie ọ ya rieḽe ọli na ẹ. ²⁰ Irari khi asha ni ẹgbọ ava o khi aase e da lona kugbe irari eva oyemhe ne, mhi nu we la agho.”

Okhe irokhokho oni ọa ya gbe kua na ogbọ

²¹ IPita ọ bhale deba iJesu, ọ mhila li, “Iti-ingme inyoghuo-mhe ọ fe ya lue na mhe ramhi ni mhi rọ ya gbe kua nali? Iti ishilua?”

²² IJesu ọọ li, “Iiye, ọa khi iti ishilua tse, ama iti egbhuese ali igbe asha ishilua. §*

²³ “Irari khi eri Eghiele oyi Eshinegba o li abi oghie oghuo ni ọọ eni ẹ ga eyoli e bhale ya rokhasẹ lue abi e li gbe akanya. ²⁴ Abi ọ rọ ghọ bino na we abi e li gbe na li, a rue omose oghuo ni ọ lo ọli ẹkpa idududu bhale. ²⁵ Abi oni omose ọa rọ dobe fali eni ikpagho, oni oghie ọọ e mu ọli ali ughue ọli ali imi ọli ya de ni ọ rọ fali eni ota.

²⁶ “Oni ọọ ga ogho ọ de ya wugha odalo oyi oni oghie, ọọ li, ‘Kpekpe, rabomudu na mhe, mhi ya fali ẹ eni ikpagho nya.’ ²⁷ Igho oni oghie ọ ya mhue isomhemhi na li, ọ gbe eni ota kua na li, ọ ze ọli vu.

²⁸ “Ama abi oni ọọ ga ọ rọ fie lase, ọ me oni ọọ ga nabi ọli ni ọ lo ọli ikuku ikpagho. Igho, ọ khi awulu shi ọli uruli, ọọ li, ‘Fali mhe ota ni u lo mhe!’

²⁹ “Onuzava oyoli ogho, ọ de ya wugha, ọọ lema li, ọọ li, ‘Kpekpe rabomudu na mhe, mhi ya fali ẹ.’

† **18:18** Li ze iMat 16.19; iJqn 20.23 § **18:22** Li ze Igbae 4.24

* **18:22** Li ze iLuk 17.3-4

³⁰ “Ama ọa lama na li. Ọọ a mu ọli ya shi owa ighumha ya ramhi ni ọ rọ ya fali eni ota. ³¹ Abi eni ẹẹ ga enekpọle e rọ mẹ emini ọ li, elemhi ee bi wẹ. E lẹ ya gue eni ingme nya yẹ ọni oghie oghọ.

³² “Ighọ ọni oghie ọ ghie ya lu ọni ọọ ga oghọ, ọọ li, ‘Yeyẹ ọni ọọ ga ọna ọkhọọ ọna, mhemhẹ mhi gbe ikpokpomhi ikpaghọ ni u lo mhẹ kua nẹ irari khi u lema mhẹ, ³³ waa khi ọni ọ kha li mhue isomhelemhi na ọnuzi-ava ọyẹ abi mhi mhue isomhelemhi nẹ?’ ³⁴ Ighọ elemhi e bi ọni oghie, ọ mu ọli ya shi owa ighumha ni a nali osue ya ramhi ni ọ rọ ya fali eni ota ni o lo nya.

³⁵ “Ina Itamhẹ na iloghie ọ li ya li ẹ ini aa rọte ekelemhi udu gbekua na inyoghuo ẹ.”

19

Ipfa-ughue-a (iMak 10.1-12)

¹ Abi iJesu ọ rọ ngme se, ọ te eke iGalili vu je eke iJudia ukiẹkiẹ okẹ iJodani, ² Ebubu ẹgbọ ẹ vẹ deba li. Ọ rẹwẹ la aghọ ze.

³ Ẹgbọ iFarisi eghuo e bhale ya mu ọli fẹ ni e ba mẹ asha mu ingme ma li obọ. E mhila li, “Ushi oy-awa o fẹ lama shi ọ ọmọse ọ ri itobọ emhikhoghuo khu ughue ọli?”

⁴ IJesu ọ mhila wẹ, “Aa zẹ abi Ebe-no-pfuase ọ ngme khi eri Ẹshinẹgba ni ọ ma ẹgbọ te igbaekele, ọ ma ẹgbọ ọmọse ali ọkpotoso?*” ⁵ Ẹshinẹgba ọ gbolo ẹ, ‘Itobọ ona ọmọse ọ ya zẹ itali ali inyọli obọ, ọ to ma ughue-ọli ọ, wẹwẹ ava e mele ọgbọ oghuo-a.’

* **19:4** Li zẹ Igbae 1.27; 5.2

⁶ Eghẹghẹ aghọ ẹa ke khi ava ama oghuo. Itobọ ona, emini Eshinegba ọ she to ma, ogbọ khi vase ọli-a.”†

⁷ Eni egbọ iFarisi e mhila iJesu, “Elo o zẹ khi Ushi oyi iMosisi o lama ogbọ ọ nya ebe ipfa-ughue-a mhọli ughue ọli obọ, ọ khu ọli?”‡

⁸ IJesu ọọ wẹ, “Itobọ khi aa gbe udu o zẹ ni Ushi oyi iMosisi o rọ lama li na ẹ, ama ọa kpẹ te igbaekele lighọ. ⁹ Mhi gueye ẹ khi ọnini ọ khu ughue ọli ni ọa rọ khi itobọ okia, ni ọ rọ ya rue ọkpotoso ọlese ne, o she kia okia.”§

¹⁰ Eniye odukhokho eyi iJesu ẹẹ, ini o khia khi ina o bie khi iteva ọmose ali ughue ọli, o bie ti ne ogbọ khi rue ọkpotoso shi.

¹¹ IJesu ọọ wẹ, “Ọa khi ogbokpa oni osese ona o go lu, se ni eni Eshinegba ọ ri oni afu na e khi rue ọkpotoso. ¹² Irari khi emhi ebubu ẹẹ zẹ khi ebubu egbọ ẹa ya rue ọkpotoso, eghuo, itobọ khi ighọ Eshinegba ọ ma wẹ, eghuo, itobọ khi egbọ e re wẹ khi ighọ, elese e ri egbewe mele ọwali-a ni e me asha ga Eshinegba egbegbo. Ogbọ ni ọ dobe ya ri egbe mie oni osese, ọ ri egbe mie.”

*IJesu ọ lema na eniye enikeke
(iMak 10.13-16; iLuk 18.15-17)*

¹³ Eghẹghẹ aghọ, egbọ eghuo e wolọ eniye enikeke bhale ghi iJesu ini ọ ri obọ nga wẹ ukhomhi, ni ọ sọ iromhi na wẹ. Ama eniye odukhokho eyọli ee khu wẹ, e ti je ukhokho.

¹⁴ IJesu ọọ wẹ “A zẹ ni ikuku eniye e bhale deba mhe, a khi ke khu wẹ irari khi wewe enana e mhọli

† **19:6** Li zẹ Igbae 2.24 ‡ **19:7** Li zẹ iDeut 24.1-4; iMat 5.31

§ **19:9** Li zẹ iMat 5.32; 1 iKori 7.10,11

agbọ oyi Ẹshinẹgba.” ¹⁵ Ọ ri obọ nga wẹ ukhomhi sẹ, ọ rọte aghọ vu.

Ọzẹo ni lolo pfue

(iMak 10.17-31; iLuk 18.18-30)

¹⁶ Ọzẹo ọghuo ọ bhale ya mhila iJesu, ọọ, “Ọsẹsẹ ọnete, elọ mhi fẹ ya li ni mhi rọ ya mhọli agbọ onabi oyi Ẹshinẹgba?”

¹⁷ IJesu ọọ li, “Elọ o zẹ ni u rọ ọ lu mhẹ ọnete? Ẹshinẹgba luẹghuo kpe ọ lẹsẹ ti. Ini u wa nono ni u mhọli agbọ onabi oyọli, ri ishi eyọli gbe akanya.”

¹⁸ Ọ mhila iJesu, “Ishi eneghuo ọ?”*

IJesu ọọ li, “ ‘Khi gbe ugbeli, khi kia okia, khi do ughiato, khi pfi ọtsẹlẹ ẹgbhue mu ọgbọ. ¹⁹ Mu ekpe na itẹ ali inye, gbo zẹ ni, u nono ingme oyi ọnuzava ọyẹ abi u li nono egbe ẹ.’ ”†

²⁰ Ọni ọzẹo ọọ iJesu, “Te ekẹ vu mhi te ri eni u ga ngme ena nya a gbe akanya, onoghuo o ke kpo mhẹ le?”

²¹ IJesu ọọ li, “Ini u wa nono ni u gba pfo, lẹ ya ri itsua ni u mhọli nya dẹ u kemhi eni ikpaghọ na ẹgbọ ni ẹa mhọli, ni u mhọli ẹpfue shi obini iloghie. U tigbe bhale ke ya deba mhẹ kia.”

²² Abi ọni ọzẹo ọ rọ suọ ona, egbe e pfọ li-a itobọ khi ọọ pfue gba.

²³ IJesu ọọ eniye odukhokho eyọli, “Mhi gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, o ma munu ni ẹgbọ ni e pfue e zẹ ni Ẹshinẹgba ọ mhẹsẹ na wẹ. ²⁴ Mhi gbo gueyẹ ẹ khi, ni ọgbọ ni ọ pfue ọ rọ lo eghiele oyi Ẹshinẹgba, o ya munu dọsẹ, ni ọgbọ ke dua ni lọli ri akphẹrẹ rọte esẹ asugẹ ya fiẹ.”

* **19:18** Li zẹ Okiali 20.13-16; iDẹut 5.17-20 † **19:19** Li zẹ Okiali 20.12; iDẹut 5.16; iLẹv 19.18

25 Abi eniye odukhokho eyi iJesu e ro suọ ona, abọ e sha we, e mhila li, “Oghuo ọ ke dobe ya lo Eghiele oyi Eshinegba sho?”

26 IJesu ọ bino we, ọọ, “Ini a ri oyi ogbọ ngme, ona o ya munu, ama obọ oyi Eshinegba, emhikpa o ze ọli e riye.”

27 IPita ọ mhila iJesu, ọọ li, “Anye ni anye ze emhikpa obọ bhale deba e ena, elo anye ya me ọ rue?”

28 IJesu ọọ we, “Abi o li mhi li gue ọli e ye e khi ini Omi Ogbọ ọ da shito ukpekhomhi ufumhi oyoli eghẹghẹ agbọ Onogbọ, e e ogbava ni a deba mhe a ya nu mhe shito ikpekhomhi igbeva, a mhesẹ e na edeli igbeva eyi iZireni.† 29 Ogbokpa ni ọ da ze owa oyoli obọ, okekhi inyoghuo ọli, ni ọ ze itali ali inyoli obọ ali inyoghuo ọli ali imioli ali epfue eyoli obọ shi itobọ oyemhe ne, ọ ya mhue epfue eghogho asha egbhueshe, ọ gbo mhue agbọ onabi oyi Eshinegba. 30 Ama egbọ eghuo ni e ralo e ya kpukhokho eni e kpe ukhokho, e ya ralo.”§

20

Okhe irokhokho oyi egbikanya na elemhi ogba ipfonu

1 “Eri Eghiele oyi Eshinegba o li abi omose oghuo ni ọ fie lase ya wolọ egbọ eluzogbe je ogba ipfonu oyoli ya gbe akanya. 2 Ọ lama khi lolu ya fali ogbogbo ingme ni a mie ogbele. Ọ rewe je ogba era ipfonu oyoli ya gbe akanya.

† 19:28 Li ze iMat 25.31; iLuk 22.30 § 19:30 Li ze iMat 20.16; iLuk 13.30

³ “Elemhi agogo itili eluzogbe, o fiẹ lasele, o me khi emose eghuo e migha elemhi oki ni ẹa mhuẹ oni ẹẹ gbe. ⁴ Oo wẹ, ‘A je ogba ẹera ipfonu oyemhẹ ya gbe akanya khi mhi ya fali ẹ emini o ti.’ ⁵ Igho e vu.

“Elemhi agogo igbeva ẹẹ oguota ali agogo ese ẹẹ ogbomhi, o gbo ligho ya wolo emose elese. ⁶ Agogo ishe o she ramhi, o gbo bhale ya ẹ emose elese ni ẹa li gbe okhoghuo. O mhila wẹ, o wẹ, ‘Elo o ze ni a ro migha ana amo kpa pfuse egheghe-a, ni aa ro gbe okhoghuo?’

⁷ “E oli, ‘Irari khi ogbokhoghuo o lu anye shi akanya lo.’

“Oo wẹ, ‘A je ogba ipfonu oyemhẹ ya gbe akanya.’

⁸ “Ogbomhi o ke mu eke, oni o mhuẹ ogba ogho, o lu oni o ri egbo ẹ gbe akanya na li, oo, ‘Lu eni e gbe akanya ni u fali ogbogbo ota. O kpe rote egbo ni e kpe ukhokho bhale fali ota ya ramhi eni e kpe bhale.’*

⁹ “O fali egbo ni e te agogo ishe elogbomhi gba akanya le ukpaghuo. ¹⁰ Abi eni e te odode gba akanya le e ro bhale ya mie ifata, e dabi khi ikpagho eyewe e ya bu dose eni e kpe ukhokho bhale oni akanya. Ama a ga fali wẹ abizize. ¹¹ E mie ifata se, ee wolo oni o mhuẹ ishemhi. ¹² E oli, ‘Emose ena ni a kpukhokho mie, iwakati oghuo e lese gbe akanya, ama rote ẹẹ uzogbe fiefie anye te ri ukhomhi shi ovo ya ramhi ogbomhi. Ama u ya fali anye abizize!’

¹³ “Omhuẹ-ishiemi o ro otuoghuo elemhi wẹ, ‘Omue, mhi aa liele. Oa khi ukpaghuo-ghuo a lama

* **20:8** Li ze iLev 19.13; iDeut 24.15

na mhe shi akanya ogbele? ¹⁴ A mo ikpagho eye e ni a ke je apfe. Onoghwo o de e shi o ini mhi fali omose ni mhi kpukhokho mie abi mhi fali e. ¹⁵ Abi khi mhia dobe ya li ikpagho eyemhe abi o ghole mhe? Eri a ke kpe ofuma irari khi mhi da khi ogbo ni o somhopfa?

¹⁶ “Ama egbo eghuo ni e ralo e ya kpukhokho eni e kpe ukhokho e ya ralo.”†

*Ijesu o gbo gue ingme eghuli oyoli le shi eke
(iMak 10.32-34; iLuk 18.31-34)*

¹⁷ Abi ijesu o ro o nga iJerusalemu, o lu eniye odukhokho eyoli je asheghuo ya gueye, oo we. ¹⁸ “IJerusalemu ni awa je ena, a ya la oobo ri Omi Ogbo na ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi de, agho e la ya pfa ezo igbe-a mu oli. ¹⁹ E tigbe rue oli na egbo ijeta, e roli li egia, e gbe oli ite, e ta li ma apfida, ama elenuzi-ese, a guise oli le bhale agbo.”

*Emini ughue iZebedi oo ijesu o ri ele na lue
(iMak 10.35-45)*

²⁰ Igho ughue iZebedi o rue imi oli ava bhale deba ijesu, o wugha li odalo, oo li o kpekpe o somhi lue opfa.

²¹ Ijesu o mhila li, “Elo wa nono.”

Oo li, “Lama na mhe khi imimhe aava ena, khi oghuo o kha shito e obo ita, onokpole o shito e ogobo eghiele oye.”

²² Ijesu oo we, “Aa lese emini a mhila. A ya dobe da uko osoli ni mhi ya da?”

E oli, “Anye ya dobe.”

† **20:16** Li ze iMat 19.30; iMak 10.31; iLuk 13.30

23 Ijesu oọ, “A rọte uko ni mhi te da ya da, ama, ọa khi mhemhe mhi ya ze oni o ya shito mhe obo ita ali ogobo. Eni Ita o riefe we shi na e mholi we.”

24 Abi eniye odukhokho ogbe enekpole e ro suo, e pfaa na ogbo ali inyoghuo egho. 25 Igho ijesu o lu we tiggili, oọ we, “A lese khi ighie eyi egbo iJeta eri efe jili egbo eyewe. Eni e kpada e ri omhesere itoto e sha we ma. 26 Ama, ọa khi igho iteva oye e. Oni o da nono ni loli fu ne, o khi oni oọ ga enekpole.† 27 Ini ongege oọ nono ni loli khi onodode, o mele oni oọ ga oyi enekpole a.§ 28 Ezeze abi Omi Ogbo, ọa li bhale ni a ke ga li, ama o bhale ni o ro ga egbo ali ni o gbo ri agbo oyoli mie ebubu pfuese.”

Ijesu o ri ezalo aava ze

(iMak 10.46-52; iLuk 18.35-43)

29 Ijesu ali eniye odukhokho eyoli e rọte iJeriko vu, ebubu egbo e ve deba li. 30 Emose ezalo aava e shito epfe-ode. Abi e suo khi ijesu o rọte agho dose. E tsefe, e lie. “Onomhue, Omi iDefidi, le elemhi anye.”

31 Oni ebubu egbo e dese we, e khukhu unu, ama e kiele tsefe leghe, e lie, “Onomhue, Omi iDefidi kpekpe le elemhi anye.”

32 Igho ijesu o migha, o lu we, oọ we, “Elo a nono ni mhi riefe na e?”

33 Efe oli. “Onomhue, kpekpe anye e nono ni u khueghie anye alo-a.”

34 Ijesu o mhue ilelemhi na we, o ri obo ti we alo, eni alo e khueghie-a, e deba li.

† 20:26 Li ze iLuk 22.25-26 § 20:27 Li ze iMat 23.11; iMak 9.35; iLuk 22.26

21

Egbọ e ri ufumhi na iJesu abi ọ rọ lo elemhi iJerusalemu

(iMak 11.1-11; iLuk 19.28-40; iJon 12.12-19)

¹ Abi iJesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e li ti i mama iJerusalemu, e bhale ikuku ẹoli na lui iBẹtifagi ni o la Ute ẹẹra Olivu. IJesu ọ la aghọ ghie eniyẹ odukhokho eyọli aava je ẹoli ni o la odalo. ² Ọọ wẹ, “A je ẹoli ni a fẹ odalo oyeẹ ena, khi a ya mẹ akphẹrẹ ali omiọli. A taghiẹ wẹ-a, a mu wẹ ghi mhe ana. ³ Ini ogbọkhoghuo ọ mhila ẹ emhikhoghuo, a gueye ọli khi Ọnọmhue ọ ya rẹwẹ riẹlẹ emhi, ọ gbo ya nyene wẹ bhale lẹna.”

⁴ Eri a mẹ enana ni a rọ bhale ya ẹ khi ungmehi ni emekeguele e ngme, ni e bhale ya tse. Ni ọọ

⁵ “A gueye ẹdẹli iZayo,*

‘A bino khi oghie oye ẹ ọọ bhale deba ẹ.

Ọ mhọli ikuegbe-a, ọ nga ozele akphẹrẹ,
ikhi Omi akphẹrẹ.’”

⁶ Ighọ eniyẹ odukhokho eyi iJesu e ye abi ọ ghie wẹ. ⁷ Ighọ e rue ọni akphẹrẹ ali omi ọli bhale, e banọ ide eyewẹ egbe nga li egbe, iJesu ọ nga li shito. ⁸ Ebubu egbo e gueghie itsua eyewẹ naghiẹ-a shi ode, eghuo e kholo eyamhi naghiẹ-a shi ode. ⁹ Eni egbo ni e ralo ali eni e kpe ukhokho e tsesẹ, e kuẹghie ọli, e liẹ,

“Tsumhi anye, Tsumhi anye, Omi iDefidi!”

“Ikhivose khi ọni ọ ri eva oyi Ọnọmhue bhale.”

Ikuẹghie khi oyi Ẹshinegba.

“Tsumhi anye.”†

* **21:5** Li zẹ iZaka 9.9 † **21:9** Li zẹ Iwolo 118.25,26

10 Abi iJesu o ro lo elemhi iJerusalemu, oni edeli nya o wushe-a, egbo e mhila, e lie, “Oghuo oni omose onana o fe khi?”

11 Eni egbo ni e nu oli kia e gueye we, ee “Ona khi iJesu oni omekeguele onge iNazareti na eke iGalili, ni a shobo na awa khi oo bhale, ikhi oni awa migha khe.”†

*Ijesu o lo elemhi Owa Oyi Eshinegba
(iMak 11.15-19; iLuk 19.45-48; iJon 2.13-22)*

12 Ijesu o lo elemhi Owa Oyi Eshinegba. O khu egbo ni e la elemhi oli e du oki kua. O ghino we abo itebu ni e la ngmomhi ikpago kua, ali ibechi oyi eni e ri inekhukhu u e de. 13 Oo we “A she keke oli shi Ebe-no-pfuase, ‘Owa oyemhe, owa ni a la lema o khi,’ ama a she roli mele owa oyi ighiat-a.”§

14 Ezalo ali eni e guogh awa-a e bhale deba li obini Owa Oyi Eshinegba, O rewe ze nya. 15 Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi e ro me khi iJesu oo gbe ikanya onyaloa ododa, elemhi Owa oyi Eshinegba, ali khi eniye e la akagho tseşe leghe kueghie oli, e lie, “Ikueghie o khi oyi Omi iDefidi,” elemhi e bi we.

16 Igho e mhila iJesu, e oli “Wa a suo abi eniye ee ngme e?”

Ijesu oo, “Mhi suo.” O mhila we, “Aa kpe suo abi Ebe-no-pfuase o ngme ni o.

“U she ri eniye ali emofe

kueghie ikueghie ni o gba pfo’ ”*

† 21:11 Li ze iJon 6.14; 7.40; Ika 3.22; iMak 6.15; iLuk 13.33

§ 21:13 Li ze Aza 56.7; iJere 7.11 * 21:16 Li ze Iwolo 8.2

17 Ijesu o te agho vu je iBetani. O gbhe agho ni ogbe o gbe.

*Ijesu o ku itse na okhua-eni
(iMak 11.12-14,20-24)*

18 Efe uzogbe abi o ke ro nyene egbe ukhokho je iJerusalemu, okiamhi o gbe oli. 19 Igho o me okhua-eni epfe ode, o le ya bino oli, ama o me udumhi okhoghuo ukhomhi o, se ni ebebe. Igho oo oni oara ogho "Wa gbo ya mo udumhi ghue!" Aghoagho oni oara o ku ebe-a.

20 Abi eni eniye odukhokho eyoli e ro me oli, abo e sha we. E mhila li, ee. "Se o li kia khi oni okhua o ro ghoghuo nyanya ku ebe-a?"

21 Ijesu oo we, "Mhi gueye e khi, ini a mhu e irudunga ni aa ro mhu e akhokhomhe, a ya dobe li emini mhi li oni okhua ona. Oa khi onana tse, a ya lie oni ute ona, 'Vu ya de pfilo oke oniemhi,' oni ute o suo na e.† 22 Irari khi ini a mhu e irudunga, emiemini a so iromhi mhila a ya mholi oli."

*A mhila ijesu obini o te mholi afu
(iMak 11.27-33; iLuk 20.1-8)*

23 Ijesu o lo elemhi apfe oyi Owa oyi Eshinegba le, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali e mhila li, "Afu eyi oghuo u ro gbe ikanya enana? Oghuo o ri afu ne?"

24 Ijesu oo we, "Mhemhe mhi ya li mhila e ogbo oghuo, ini a da gbaghie oia ne, mhi ya gueye e oni o ri afu ona na mhe. 25 Mhie i, ibatazi ni iJoni oo batazi na egbo, oghuo o ri afu na li o ke batazi egbo? Egbo e ri oli na li abi khi Eshinegba lo?"

† 21:21 Li ze iMat 17.20; 1 iKori 13.2

E nu egbewe khako, e lie, “Ini awa e khi ‘Obọ oyi Eshinegba o te bhale,’ o ya mhila awa, ‘Elo o ze ni aa ro mie oli suo?’”²⁶ Ama ini awa e khi, ‘Obọ oyi ogbo o te bhale,’ ulishi apfowa o mu awa, irari khi ogbokpa o lese khi omekeguele ijoni o khi.”

²⁷ Itobo igho e ke iJesu “Anye aa lese.” IJesu o o we “Mhemhe mhi aa li ya gueye e obini mhi te me afu.”

Okhe irokhokho oyi eniye aava

²⁸ “Se a me ona shi? Omose oghuo o mhue eniye emose aava. O bhale deba oni ogbhali, o o li, ‘Omoke le ogba ipfonu amo ni u ya gbe akanya.’”

²⁹ “Oo itali, ‘Mhi a ya ye.’ Ama o li deno, o mu udu pfi, o o le oni ogba ipfonu.”

³⁰ “Oni itawe o gbo le deba onikeke, o gbo ngme oli abi o kpe ngme oni ogbhali. Oni ikeke ogho o lama khi lolu ya ye, ama o a tigbe ye.”

³¹ “Onoghuo eniye aava ena o riye emini itawe o nono?”

Ee iJesu, “Oni ogbhali.”

IJesu o o we, “Abi o li mhi li gue oli e ye e khi emionoga ali idegbe e she pfi e shi ana kpe lo Eghiele oyi Eshinegba.”³² Irari khi abi ijoni Oni o o batazi egbo o o bhale ya sese e ode ni a ya rote, ni aa lama mie oli suo. Ama emionoga ali idegbe e mie oli suo, e mu pfi. Abi a tseku ri elo oye me, aa kie mu udu pfi ni a miesuo.†

*Okhe irokhokho oyi eni a mie shi ogba ipfonu
(iMak 12.1-12; iLuk 20.9-19)*

³³ “A suo okhe irokhokho olese. Omhue-apfe oghuo o ya la o ni o gua ogba ipfonu shi ukhokho

† 21:32 Li ze iLuk 3.12; 7.29-30

apfe oyoli. O khi ogba gase oli, o ri ele ashini a la nye onyoshi o, O gbo to owa ni o yagha ni a la khekhe shi o. O roli na egbo e ke ri eloe khu oli, o vu eoli oboese. § ³⁴ Abi egheghe ikhiese o ro ramhi, o ghie eni ee ga eyoli ghi eni egbo, e ka mie we eni e khi eyelu e ghi lue.

³⁵ “Eni egbo ni o ro shi oni ogba ogho, e mu eni eni ee ga eyoli, e gbe oghuo, e gbe oghuo-a, e tono onokpole eche. ³⁶ Igho oni omose o gbo ghie eni ee ga elese ghi we ni e ke bu dose eni o kpe ghie. Igho eni e la oni ogba e li we abi e kpe li egho. ³⁷ Ikpukhokho o, o ghie omi oli ghi we. Oo, ‘E ya mu ekpe na li.’

³⁸ “Ama abi eni e la oni ogba e ro me khi oni omi oli oo bhale, e lu egbewe ochi, ee egbe, ‘Awa gbe oni omi oli-a, ni awa le ugu oyoli.’ ³⁹ Igho e mu oli e rue oli je olase oni ogba, e gbe oli-a.

⁴⁰ “Irarigho, ini oni o mhu e oni ogba ipfonu ogho o fe bhale, se ee a sa khi o ya li eni egbo egho?”

⁴¹ Ee iJesu, “Eri o ya gbolo eni egbo okholo egho-a, o ri oni ogba na egbo elese, eni e ya ke ri eni e khi eyoli ghi oli.”

⁴² IJesu oo we, “Ee a kpe ze oli abi a li keke oli shi Ebe-no-pfuase khi:

“Eche ni itsona e kie pfa,
loli o ke ya mele egbegbi eche
ni o ke mu eloe ne nya-a.

Onomhu e o ligho ri ele ona,
oo ti anye eloe gba’ ”*

⁴³ “Irarigho, igho a li ya mie e Eghiele oyi Eshinegba obo, a rue oli na egbo ni e ri ele emini

Èshinẹgba ọọ a ke riẹlẹ. ⁴⁴ Ọgbọ ni ọ da ya de nga oni ẹchẹ ne, ọ ya guoghọ-a, ama ọgbọ ni oni ẹchẹ o da de nga egbe ne ọ ya mhẹli-a abi ifufu.”

⁴⁵ Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali ẹgbọ iFarisi e rọ suọ oni okhẹ irọkhọkhọ ona, e leşẹ khi wẹwẹ iJesu ọ nu ngme. ⁴⁶ E nono ode ni wẹwẹ e tẹ mu ọli ya khukhu, ama ulishi o mu wẹ irari khi ẹgbọ e leşẹ khi ọmekẹguele iJesu ọ khi.

22

Okhẹ irọkhọkhọ oyi ukue ni á lá rue ọmueshi (iLuk 14.15-24)

¹ IJesu ọ gbo ri okhẹ irọkhọkhọ ona nu wẹ ngme, ọọ, ² Eri Eghiele oyi Èshinẹgba o li abi oghie ọghuo ni ọ gbhẹ ukue na omiọli ni ọọ rue ọmueshi. ³ Ọ ghie eni ẹẹ ga eyọli e ka gueyẹ ẹgbọ ni ọ gbhẹ oni ukue na e bhale, ama ẹa lama ye.

⁴ “Ighọ ọ gbo ghie eni ẹẹ ga elese, ọọ wẹ, ‘A ka gueyẹ eni a lu shi oni ukue khi mhi she nye ekhe shi eke. Mhi she gbolo ena-a, ena ni e mhue ıla, shi elamhakọ eyemhẹ, a she mu egbe emhikpa shi eke. A bhale oni ukue ikhueşẹ ọmueshi.’

⁵ “Ama eni ẹgbọ ẹa pfi esọ shi, e vu asha. Ọghuo ọ vu ishemhi, ọlese ọ vu oki. ⁶ Eghuo ọ ni a lu shi oni ukue e mu eni eni ẹẹ ga eghọ, e gbe wẹ, e gbolo wẹ-a. ⁷ Ighọ elemhi e bi ọni oghie, ọ ghie ekhọli-okhue eyọli, e ka gbolo eni ẹgbọ ni e gbolo eni ẹẹ ga eyọli-a, e toşẹ wẹ apfe-a.

⁸ “Ighọ ọni oghie ọ luno eni eni ẹẹ ga eyọli, ọọ wẹ, ‘A she mu egbe ukue oyemhẹ shi eke se, ama ẹgbọ ni mhi lu shi ọ, ẹa khi eni a kha lu shi ọ. ⁹ Mena, a ke je ifu ẹoli ikpe ni ebubu ẹgbọ e legba, ọgbọkpa

ni a da me ne, a lu ɔli bhale oni ukue.’ ¹⁰ Igho eni eni e e ga e lo ifu eoli e luno egbɔ ni e me kpa tiggibili, ghe egbɔ enete ali ikhiakhiamhi egbɔ. Oni ashini a gbhe oni ukue shi o vɔ egbɔ.

¹¹ “Ama abi ɔni oghie ɔ ro bhale ya bino eni egbɔ, ɔ me khi omose oghuo ɔ la agho ni ɔa so itsua ukue ni a ro khuese omueshi ye ughue. ¹² Oni oghie ɔ mhila li, ‘Omu e se u li lo ana le ni u wa ro so itsua oyi ukue ni a ro khuese omueshi,’ Oni omose ɔa dobe sɔli ɔ.

¹³ “Igho ɔni oghie ɔ gueye eni eni e e ga egho, ‘A mu ɔli ge abo ali awe, a tsua li pfi je olase alo ebili ni a la vie, ni a la le ako ako.’* ”

¹⁴ “Ogbokpa a lu ama ikuku we ni e mie oni ulumhi, a ze.”

*A mhila iJesu ini a ke ze oga na iSiza
(iMak 12.13-17; iLuk 20.20-26)*

¹⁵ Igho egbɔ iFarisi e fie ya gba abi e li ya ri omhila me asha mu iJesu. ¹⁶ E ghie eniye odukhokho eyewe ali eniye odukhokho eyi Erodu deba iJesu, e ɔli, “Ose se, anye lese khi ogbɔ igesikia u khi, u gbolo e se se igesikia oyi oghuemhe oyi Eshinegba. Wa a ya na ulishi oyi ogbokhoghuo, itobo khi egbolie ɔa la ɔnini ogbɔ ɔ khi. ¹⁷ Gueye anye, se o fe li udu oye? Abi ushi oyawa o ngme, o fe ti ni awa ze oga na oghie iSiza abi khi ɔa ti?”

¹⁸ IJesu ɔ lese ugbamhi obe ni e gba, oo we, “E e eri ugamhi ku alo, elo o ze ni a ro nono ni a di mhe mu? ¹⁹ A rue ukpaghuo ni a ro ze oga khas e mhe ghue!” Igho e rue ukpaghuo bhale ghi ɔli. ²⁰ O mhila we “Alo eyi oghuo na? Eva oyi oghuo na?”

* **22:13** Li ze iMat 8.12; 25.30; iLuk 13.28

21 Ẹ ọli “Eyi iSiza.”

Igho iJesu ọọ wẹ, “Irarigho, a ri oni o khi oyi iSiza na iSiza a ri oyi Ẹshinẹgba na Ẹshinẹgba.”

22 Abi e ro suọ ona, abo e sha wẹ, e ze ọli obo, e vu.

*Ingme ughue iruerue ali irote eghuli guale
(iMak 12.18-27; iLuk 20.27-40)*

23 Oni ogbele elegho, egbo iSadusi ni e khi iteghuli guale ọa la o, e bhale deba iJesu ya mhila li ogbo.† 24 Ẹ ọli “Osese, iMosisi o gueye anye khi, ini omose o ghu-a ni ọa ro bia eniye, inyoghuo ọli o rue oni osamhi olimhi ni o bia eniye na li na inyoghuo ọli ni o ghu-a ogho.‡ 25 Mena inyoghuo etuoshilua e ke nu anye la ana. Oni ogbhali o rue okpotso o ghua, abi ọa ro bia eniye, o ze oni okpotso obo na inyoghuo. 26 Igho eghuli o li gbe inyoghuo ọli onuzava ali onuzase ya ramhi onuzi-oshilua ẹa ga bia omọ okhoghua na oni okpotso. 27 Ikpukhokho o oni okpotso o ghu a. 28 Mena, ogbele iteghuli guale, ughue oghuo o fe ya khi elemhi ewe nya, aborokhia khi wewe oshilua e ga rue ọli shi?”

29 IJesu ọọ wẹ, “Eri a da ode! Itobo khi aa lese ungmehi oyi Ẹshinẹgba ali itoto eyoli lo. 30 Irari khi ini egbo e rote eghuli guale, ẹa ke ya rue ikpotso, wẹ khi ikpotso e ke ya ke ngeli na emose, eri e ke ya li abi igeni na iloghie. 31 Ama oyi ingme ite-eghuli-guale oyi egbo ni e ghu-a ne, eri aa suọ abi Ẹshinẹgba o ngme e. 32 O khi, ‘Mhemhe mhi khi Ẹshinẹgba oyi Aburaamu ali Ẹshinẹgba oyi Aziki, ali

† 22:23 Li ze Ika 23.8 ‡ 22:24 Li ze iDeut 25.5

Ẹshinẹgba oyi iGiekọpu.’ Ẹshinẹgba oyi ẹgbọ ni e la agbọ ọ khi, ọa khi Ẹshinẹgba oyi ẹgbọ ni e ghua.”[§]

³³ Abi eni ebubu ẹgbọ e rọ suọ ona, abọ e sha wẹ shi osẹsẹ ni ọ sẹsẹ.

Ushi ni o ga funẹ nya

(iMak 12.28-34; iLuk 10.25-28)

³⁴ Abi ẹgbọ iFarisi e rọ suọ khi iJesu ọ pfi ẹgbọ iSadusi okpẹ unu, e le gba. ³⁵ Ọghuo ọ elemhi wẹ ni ọ khi osẹsẹ ushi ọ rọshẹka ni lọli doḅẹ ri ushi mu iJesu. Ọ mhila li ogbọ.

³⁶ Ọọ li, “Ọsẹsẹ, Ushi onoghuo o ga funẹ nya elemhi Ishi eyi iMosisi?” ³⁷ IJesu ọọ li, “ ‘Ri udu oyẹ nya ali ayẹmhẹ oyẹ nya ali usamhi udu oyẹ nya nono ingme oyi Ọnọmhue Ẹshinẹgba oyẹ.’*
³⁸ Onana o khi ushi onodode ali oni o ga fu nẹ nya. ³⁹ Eri onuzi-eva o gbo li abi lọli, ni ọọ li, ‘Nono ingme oyi ọgbọ ọlese abi u li nono ingme egbe ẹ.’† ⁴⁰ Ishi eva ena elemhi Ishi eyi iMosisi ali emeķeguele nya, e te zẹ.”‡

Omi ọghuo Ọmiepfuese ọ khi

(iMak 12.35-37; iLuk 20.41-44)

⁴¹ Abi ẹgbọ iFarisi e kie li la aghọ eghọ, iJesu ọ mhila wẹ. ⁴² “Sẹ a khọkhọ shi Ọmiepfuese ọ? Omi ọghuo ọ fẹ khi?”

E ọli “Omi iDefidi.”

⁴³ IJesu ọọ wẹ, “Elo o ke ze khi iDefidi ọ rọte elemhi ayẹmhẹ lu ọli, ‘Ọnọmhue’? Irari khi iDefidi ọ lie,

⁴⁴ “ ‘Ọnọmhue gueyẹ Ọnọmhue oyẹmhẹ.

§ 22:32 Li zẹ Okiali 3.6 * 22:37 Li zẹ iDẹut 6.5 † 22:39 Li zẹ iLev 19.18 ‡ 22:40 Li zẹ iLuk 10.25-28

Shitọ mhẹ ukiẹkiẹ obita ramhi
ni mhi rọ ya ri ebe ẹ

shi ẹ ufu ẹkowẹ.’§

⁴⁵ “Ini iDefidi ọ lu ọli ‘Ọnọmhẹ,’ sẹ ọni
Ọmiepfuese ọ ke gbolo ẹ khi omiomi iDefidi?”

⁴⁶ Ọngẹwẹ ọa dobẹ gbaghiẹ oni ogbọ-a. Rọte ẹlẹghọ
vu ogbọ okhọghuo ọa ke gbo gbudu mhila li ogbọ
okhọghuo.

23

*A mhẹ ẹgbẹ shi esesẹ Ishi eyi iMosisi ali iFarisi
egbe*

(iMak 12.38-39; iLuk 11.43,46; 20.45-46)

¹ Ighọ iJesu ọ nu ẹgbọ ni e ri esọ shi ọli eke ali
eniye odukhokho eyọli i ngme. ² Ọọ wẹ, “Esesẹ Ishi
eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi a ri afu na ni e ke guele
abi Ushi oyi iMosisi o ngme. ³ Irarighọ, a mema ya
suọ esọ na wẹ, a li abi e gueye ẹ a ke li, ama a khi
khonya wẹ ngeli ingeli enabi eyẹwẹ. Irari khi wẹwẹ
ẹa ri emini ẹẹ sẹsẹ ẹgbọ gbe akanya. ⁴ Eri ẹ gẹ itsua
ni e khọ na ẹgbọ tsua. Ama wẹwẹ ọyẹwẹ ẹa lama ri
umiesobo da wẹ ọ kpaghie wẹ tsua eni itsua.

⁵ “Emhikpa e ri abamẹmhẹ ẹ riẹlẹ. E ri ọgbẹnẹ
ni a fia ọtsuọtsuọ shi mu alukpo ali abọ. E pfi
emini a rọte ebe-no-pfuasẹ keke emhi shi lo eni
ọtsuọtsuọ. E gbo fia emhi na yayagha na dọlọdọlọ
shi esọ iwulu ni ẹẹ sọ.* ⁶ Ashini o mhẹ ekpe ukue
ali ikpekhomhi ni e funẹ ọọ ghọle wẹ ini e bhale
owa ugamhi. ⁷ E ma nono ni a ke tse wẹ otse ekpe
atuoki, ali ni a gbo ke lu wẹ, ‘Ọsẹsẹ.’

§ **22:44** Li zẹ Iwolo 110.1; Ika 2.34-35; Iburu 1.13; 10.13 * **23:5**
Li zẹ iMat 6.1; iNọba 15.38; iDẹut 6.8

⁸ “Ama ẹẹ oye ẹ a khi lama ni ẹgbọ e lu ẹ ‘Osese,’ irari khi Oga oghuo o ga mholi ẹ nya, a gbo khi inyoghuo. ⁹ A khi lu ogbokhoghuo agbo ona ‘Ita,’ irari khi Ita oghuo kpe a mhue, iloghie o la. ¹⁰ We khi a ze ni ogbọ o lu ẹ ‘Osese,’ irari khi Osese oghuo kpe a mhue ni o khi iKirisiti. ¹¹ Oni o ga fune elemhi ẹ, o mema mele oni oo ga oyeẹ a.† ¹² Onini o da ya ti egboi nga ne, a ya ti oti tiemhile. Ama onini o da ti egboi tiemhile ne, a ya ti oti nga.‡

¹³ “O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ esese Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi erugamhi-ku-alo, ni e pfi okpe ode iloghie zuse ẹgbọ shi olase. Ẹẹ oyeẹ na, aa lama lo elemhi o wexhi eri a ze ni eni ẹ nono ni wewe e lo, ni e me asha le. ¹⁴ [O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ esese Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi! Ẹẹ eri-ugamhi ku alo! Eri a li esamhi olimhi le, ni a ri abamemhe a so iromhi ni o nuata. Itobo igho a ya na ẹ osoli egbegbo.]

¹⁵ “O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ esese Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi erugamhi-ku-alo! A ga rosheka kia eke ali ukhomhi oke ye obini odonue ya nono ogbọ mu pfi lama shi osese oyeẹ. O kha da tse na ẹ se, osoli ni oni ogbọ ogho o ke ya me ilimhi iriere, o ke fu dose oni ẹẹ a ya me agbhagbhamhi eva.

¹⁶ “O ma kholo ẹ egbe irari khi ezalo a khi ni a sese ẹgbọ. Ẹẹ ni a sese khi, ‘Ini ogbọ o romhi Owa Oyi Eshinegba o mhue abi o ngme, ama ini o romhi igolu ni o la ukhomhi oni Owa Oyi Eshinegba, oni ishe o ya mu oti.’ ¹⁷ Ẹẹ eyeghe, ezalo, onoghuo o fe fune? Igotu abi Owa oyi Eshinegba ni o ri oni igolu

† **23:11** Li ze iMat 20.26-27; iMak 9.35; 10.43-44; iLuk 22.26

‡ **23:12** Li ze iLuk 14.11; 18.14

rọ khi oni o pfuase? ¹⁸ A gbolo ẹ sẹsẹ ẹgbọ khi ini ọgbọ ọ romhi atẹtẹ khi ọa mhue abi o ngme, ama ọ khada romhi emini a rọ luase oni atẹtẹ, oni ishe o ya mu ọli. ¹⁹ Ẹẹ ezalo, onoghuo o fẹ funẹ? Emini a rọ luase obo ni o la ukhomhi oni atẹtẹ abi oni atẹtẹ ni o ri oni iluasobo khi oni o pfuase? ²⁰ Itobọ ighọ, ini ọgbọ ọ da romhi atẹtẹ ne, oni atẹtẹ ali emini o la ukhomhi ọli nya ọ romhi eghọ. ²¹ Ini ọgbọ ọ romhi Owa Oyi Ẹshinegba, oni Owa Oyi Ẹshinegba ali Ẹshinegba ni ọ la ọ ọ romhi eghọ. ²² Ini ọgbọ ọ romhi iloghie, ukpekhomhi oyi Ẹshinegba ali ọni ọ shitọ ọ ọ romhi eghọ. §

²³ “O ma a kholọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi. Ẹẹ erugamhi-ku-alo. Aa zẹ aze-oghuo-igbe oyi ebe akhokho ali okphasa, ama a ri ẹloe ẹ gbe emini e mu ẹloe shi elemhi ishi, nabi, umha gbe azeba ali isomhelemhi ali igbe akanya te ode igesikia. Enana khi egbegbi emini a kha riẹlẹ, aa kha pfi enana shi ekẹ ni aa riẹlẹ wẹ.* ²⁴ Ẹẹ ezalo ni a ri ẹgbọ ọ kia, a pfiolo akia onyọ-a, ama a to akphẹrẹ lue.

²⁵ “O ma a kholọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo. A kpe ukhokho iko ali itasa-a, ama emini a ri emhi itoegbe ali ufa mie e vọ elemhi wẹ. ²⁶ Ẹgbọ iFarisi ezalo! A kpe ke kpe elemhi uko ali utasa-a ne, ẹghẹghẹ aghọ ikhokho wẹ e li pfuase.

²⁷ “O ma a kholọ ẹ egbe, esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo. Eri a li abi uji ni a ri ẹtseli opfopfo gbolo-a, ni o te odato ọli ti ẹloe,

§ 23:22 Li zẹ Aza 66.1; iMat 5.34 * 23:23 Li zẹ iLev 27.30

ama elemhi wẹ, e vọ igua ẹgbọ ni e ghu-a ni e kẹ-a.† ²⁸ Ighọ a lili ẹ li, eri a rọte odatọ idiegbe ga li abi egbegbi ẹgbọ, ama ọkhọlo ali irugamhi ku alo, o vọ ẹ elemhi.

Ijesu ọ gue anasẹmhe oyewẹ le shi eke
(iLuk 11.47-51)

²⁹ “O ma a khọlo ẹ egbe ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo! A ga tọ iji na emekeguele a riẹle iji eyi eni e gue ngeli somhotse. ³⁰ A gbolo ọ liẹ, ‘Ini anye la agbọ ẹghẹghẹ oyi itita anye lọ, anye a kha nu wẹ mhọli obọ shi emekeguele igbolo-a.’ ³¹ Eri a ri ona pfi ọtsẹle mu egbe ẹ khi a lama shi ọ khi imimi eni e gbolo emekeguele-a, a khi. ³² A ke je odalo, ni a pfuse gbe ikanya ni ititae e gbaekele gbe.

³³ “Eẹ enye ali imi enye, se a dabi khi a li ya na pfue ilimhi iriere ni ọọ bhale?‡ ³⁴ Itobọ ighọ mhi ya gueye ẹ khi mhi ya ghie emekeguele ghi ẹ ali ẹgbọ ni e fialo-a ali esesẹ ni e bu, a ya gbolo eghuo ọ-a, a tanọ wẹ ma apfida, elese a gbe wẹ itẹ elemhi owa ugamhi eye ẹ, a khu wẹ te ẹoli oghuo ya je olese. ³⁵ Itobọ ighọ a ya ri ọlia eyi ẹgbọ eni e pfuse nya ni a gbolo-a shi eke agbọ ona mu ota sọ ẹ, rọte idiegbe oyi Ebeli ni ọa mhue abi ọ li vu, ya ramhi idiegbe oyi iZakaraya omi iBerẹkaya ni a gbe-a shi agadamhi eva atete ali Owa Oyi Eshinegba. § ³⁶ Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi, osoli ni a ya me shi ugbeli ni a gbe idiegbe oyi ẹgbọ eghọ, ẹgbọ na agbhotu ona oni osoli o ya de rughu.”

† 23:27 Li zẹ Ika 23.3 ‡ 23:33 Li zẹ iMat 3.7; 12.34; iLuk 3.7

§ 23:35 Li zẹ Igbae 4.8; Iburu 11.4; iZaka 1.1; 2 Okhe 24.21

*Inono ni iJesu o mhue na iJerusalemu
(iLuk 13.34-35)*

³⁷ IJesu o ro lie, “Eekhue-oo! IJerusalemu, iJerusalemu! A gbolo emekeguele-a, a tonon eni Eshinegba o ghie ghi e eche gbolo-a. Iti-ingmingme mhi she roshaka ni mhi kolo egbo eye e kugbe, abi okhokho o lie kolo imioli shi ifui ipfua, ama aa lama na mhe. ³⁸ Ghe i! Eshinegba o ya te Owa oyi Eshinegba oye e vu, o mele afue a.* ³⁹ Mhi gueye e khi rote memena vu, khi aa ke gbolo ya me mhe ya ramhi ni eghenge ni a ro ya ke lie, ‘Oghel o khi ni oni o ri eva oyi Onomhue bhale.’”†

24

*Olele oyi ikpukhokho agbo
(iMak 13.1-2; iLuk 21.5-6)*

¹ Abi iJesu o rote oni Owa oyi Eshinegba fie lasele, eniye odukhokho eyoli e roli khasu ugbe oyi oni owa. ² IJesu o ro we, “A ga me emhi enana nya, ama mhi gue a ye e khi aa me echeli ni a ro nga egbe egbe ro to oni owa ona ni aa ya che kua.”

*Ozughu ali imu-okholi vule
(iMak 13.3-13; iLuk 21.7-19)*

³ Abi iJesu o li shito ukhomhi Ute era Olivu, eniye odukhokho eyoli e bhale ya ye oli ochi, ee oli. “Gueye anye eghenge ni eni ingme enana e ro bhale ya tse, ali emini a ya ke me ni anye ro ya lese khi a she ramhi ukpese agbo.”

⁴ IJesu o so we o, oo. “A ke tokpe eke ini ogbokhoghuo o khi di e. ⁵ Irari khi ebubu egbo e ya

* **23:38** Li ze ijere 22.5 † **23:39** Li ze Iwolo 118.26

ri eva oyemhẹ bhale, ẹẹ liẹ ‘Mhemhẹ mhi khi ọni iKirisiti,’ ẹẹ di ebubu ẹgbọ. ⁶ A ya suọ eko okhọli ali okeke okhọli. Ama a khi zẹ ni ulishi o mu ẹ. A mema ya mẹ emhi eghoghọ, ama ukpẹsẹ agbọ ọa kie ramhi ne. ⁷ Ushishi e ya mu okhọli vule shi ushishi ọ, ẹgbọ e mu egbe iku iku nu egbe ẹ khọli. Ukpokpomhi okiamhi o ya ke pfi, ekẹ e ya ke dekuluẹ asha khi asha. ⁸ Eri enana nya e ya li abi khi oku o lẹsẹ to ọkpotoso ni ọ ya bia.

⁹ “Egheghe aghọ a ya mu ẹ na wẹ ni e nase ẹ, a gbolo ẹ-a. Ẹgbọ na agbọ nya e ya ke biselemhi ẹ, itobọ khi a khi ẹgbọ eyemhẹ.* ¹⁰ Egheghe aghọ ebubu ẹgbọ e ya de irudunga lasele, e ri egbe ẹ de, ẹẹ biselemhi egbe. ¹¹ Egheghe aghọ ebubu emekẹguele eyi ẹgbhọli e ya lasele, ẹẹ di ebubu ẹgbọ. ¹² Irari khi ọkhọlọ o ya gba ekẹ dọsẹ, imhue-inono na egbe ọa ke lolo ẹ la ọ. ¹³ Ama ọgbọ ni ọ da migha irudunga oyọli gbagbagba ramhi ukpẹsẹ, ọ ya khi ọni a mie pfuese.† ¹⁴ A ya she ri oni usomhi onete oyi oni Eghiele oyi Eshinegba onana, tse abọ gasẹ agbọ kpa, ni o khi ọtsẹlẹ na ishishi nya, egheghe aghọ ukpẹsẹ agbọ o tigbe ramhi.

Ighuighue

(iMak 13.14-23; iLuk 21.20-24)

¹⁵ “ ‘Irarighọ, a kha da mẹ emhi obe ni o vẹsẹ ẹgbọ ọ kua khi ighuighue ni ọọ vẹsẹ ẹgbọ kua, ni oo pfi ebemulishi, khi o da ya migha ashini o pfuasẹ ne,’ ẹzẹzẹ abi ọmekẹguele iDanie ọ gue ọli le ne, ọni ọọ zẹ ebe ọ lẹsẹ emini ọ zẹ.‡ ¹⁶ Egheghe aghọ, ẹgbọ ni e la ekẹ ijudia e na ya nga ukhomhi

* **24:9** Li zẹ iMat 10.22 † **24:13** Li zẹ iMat 10.22 ‡ **24:15** Li zẹ iDan 9.27; 11.31; 12.11

ite. ¹⁷ Ọgbọ ni ọ la ukhomhi owa ọ khi tiemhile ya rue emhikhoghūo elemhi owa. ¹⁸ Ọgbọ ni ọ la ishemhi ọ khi jele apfe ya rue awulu oyoli apfe. § ¹⁹ O ma kholo ikpotso ni e me egbe ali eni e ri emofe shi egbe. ²⁰ A lema Eshinegba ọ khi ze ni ele unamhi oye e o khi egheghe orue wekhi ogbele iyemhea. ²¹ Irari khi osoli oniemi o ya lasela ọ. Osoli ni ogbo aa kpe me ghue rote igbaekele agbo ya ramhi ogbe ni amo, wekhi eri a ke gbolo ya me oghogho ghue.* ²² Ini aa rote eni ogbele eni a ngme ena khi-a, ogbokhoghūo ọa ya pfue ọ. Ama itobo oyi egbo ni Eshinegba ọ ze, ọ ya khi eni ogbele-a. ²³ Egheghe agho, ini ogbokhoghūo ọọ u, 'Bino, ghe oni iKirisiti!' Okekha khi eri ọ li, 'Ghe oli oobo ke,' khi mie oli suo. ²⁴ Irari khi iromhi emiepfuese ali emekeguele eyi egbholi e ya lasela, ee ri olele eniemhi e khasa, ali ee gbe ikanya onyaloa ro ke di egbegbi eni Eshinegba ọ ze, ini o ya ze li lo. ²⁵ A ghe i, eri mhi gue onana ye e shi eke neni oni egheghe o ya ramhi.

²⁶ "Igho, ini ogbokhoghūo ọ gueye e, 'Ghe oli oobo, obini odagbe ifufu,' a khi je oobo. Okekha khi eri ọọ, 'Ghe oli ana, elemhi owa aza,' a khi mie oli suo. ²⁷ Irari khi eri inyenegbe bhale oyi Omi Ọgbọ o ya li abi akphala o lie nyamhise alo nyaa, o rote udi ukhuli ge ya je udi ukhuli, rote obini ovo o te e ngale ya je obini o te e lo eko.† ²⁸ Itobo khi ashini elamhako ọ ke-a shi agho ighuli ee legba.‡

§ 24:18 Li ze iLuk 17.31

* 24:21 Li ze iDan 12.1; Iro 7.14

† 24:27 Li ze iLuk 17.23-24

‡ 24:28 Li ze iLuk 17.37

Inyenegbe bhale oyi Omi Ogbò
(iMak 13.24-27; iLuk 21.25-28)

²⁹ “Egheghe osoli ogho o kha da lese dose tee,
“ ‘Ovo o ya bishi alo-a,
uki o a ke ge

ikpetata e deno ukhuli kule,
ekpabo ena ukhuli e e nighise.’§

³⁰ “Egheghe agho, o lele irokhasa oyi Omi Ogbò o ya lasela shi ukhomhi idane. Egbò ni e la agbò ona nya, e ya ke vie oya abi Omi Ogbò o li rote irarogbe e tiemhile elemhi ekpabo ali ukpokpomhi ufumhi.* ³¹ Egheghe agho akala onofune o ya de. Omi Ogbò o ghie igeni eyoli je iguabo enenene na eke agbò nya, e ka ti egbo eyoli ni o ze gbili.†

Owena ni a te oora okhua-eni wena
(iMak 13.28-31; iLuk 21.29-33)

³² “A ze ni oara okhua o sese e ingme. Ini iguabo eyoli e da tsotsogho ne, ni o ro ta ebe, a lese khi okase o she ramhi. ³³ Igho ini a da me emini mhi gue e ye ena ne, a lese khi oni egheghe o she ti ramhi ana. ³⁴ Abi o li mhi li gue e ye e khi agbhotu ona o a ya dose ne, ni emhi ena nya e ro bhale ya tse. ³⁵ Eke ali ukhuli e ya dose, ama ingmemhi eyemhe, e a ya de kua.

Ogbò o a lese oni ogbele wekhi oni egheghe
(iMak 13.32-37; iLuk 17.26-30,34-36)

§ 24:29 Li ze Iro 8.12; Aza 13.10; Ezik 32.7; iJo 2.10-11,31; 3.15; iZef 1.15; Aza 13.10; 34.4; Iro 6.12-13 * 24:30 Li ze iDan 7.13; iZaka 12.10-14; Iro 1.7 † 24:31 Li ze 1 iKori 15.52; 1 iTesa 4.16; Aza 27.13; iZaka 9.14

³⁶ “Ogbokhoghuo ọa lẹsẹ oni ogbele wẹkhi oni egheghe. Egbegbi igeni na iloghie ẹa lẹsẹ wẹkhi Omi Ogbọ ọ lẹsẹ, sẹ ni Ita lolighuo tse. ³⁷ Abi o ke li egheghe oyi iNoa, igho ibhale oyi Omi Ogbọ o ya li.† ³⁸ Neni a me ogbele oyi ochikpho oniemi, eri egbo e le, e da, eghuo e wolọ ikpotso, a ri ikpotso ye ughue, ya ramhi ogbele ni iNoa ọ rọ mu oko-oke oniemi nga, ³⁹ Ama ẹa kie lẹsẹ emini a ya me ramhi ni ochikpho o rọ bhale ya tsua wẹ kua nya. Igho ibhale oyi Omi Ogbọ o ya li.§ ⁴⁰ Emose aava e ya la ishemhi ke gbe akanya, a rue oghuo vu, a ze oni ọ kpole obọ. ⁴¹ Ikpotso aava e ya la iko ke mhele emhi, a rue oghuo vu, a ze oni ọ kpole obọ.

⁴² “A ri ukpeloe shi eke irari khi aa lẹsẹ ẹle ni Onomhue oye ẹ ọ ya bhale. ⁴³ A lẹsẹ khi ini omhue-apfe ọ lẹsẹ egheghe ni ighiatọ e rọ ya do ọli lo, eri ọ ya shito ni ogbe o gbe-a. Ọa ya ze ni ighiatọ e gbe ọli ode-a lo owa le. ⁴⁴ Itobọ igho, a mema ya mu egbe shi eke, irari khi egheghe ni aa sa shi, Omi Ogbọ ọ rọ ya bhale.

*Oni ọ gue ẹẹ ga ali oni ọa gue ẹẹ ga
(iLuk 12.41-48)*

⁴⁵ “Oghuo ọ fe khi oni ọọ ga ni ri egbe ẹ nga ni ọ lẹsẹ ingme. Ni ọga oyọli ọ ze kpeda na eni ẹẹ ga eyọli, ọ ri ẹloe khu omhoapfe oyọli, ni ọ ke ri emhi na wẹ le shi egheghe? ⁴⁶ Oghelẹ o khi na oni ọọ ga ogho ini ọga oyọli ọ jele ya ẹ khi ọọ riele emini ọ mhese na li. ⁴⁷ Abi o li mhi li gue ẹ ye ẹ khi ọga oyọli ọ ya ri emini ọ mholi nya nga li obọ. ⁴⁸ Ama ini ọ khi oni ọọ ga ni ọa ya suọ esọ lo, eri ọ ya ke gueye

† 24:37 Li ze Igbae 6.5-8 § 24:39 Li ze Igbae 7.6-24

egboli, ‘Oga oyemhe o ya la oobo tese,’⁴⁹ Oo gbe eni ee ga ni e kpole, o le, o deba edonyo a da onyo kia kia.⁵⁰ Oga oyi oni oo ga ogho o ya jele apfe ogbele ali eghẹghẹ ni oni oo ga ogho o sa shi.⁵¹ Oni oga oyoli ogho o ya nase oli agboagbo, o roli je asha ni a ri erugamhi-ku-alo shi. Agho o la ke vie o le ako.”*

25

Okhe irokhokho imueshi ogbe ni ea me omose ghue

¹ “Eghẹghẹ ni a ngme ena, eri Eghiele oyi Eshinegba o ya li abi imueshi etuogbe ni ea me omose ghue, ni e ya rue ikpa eyewe, ni e vu ya a lu omose oni oo rue omueshi onogbo ode.*² Imueshi oshe elemhi we e khi eyeghe, oshe eni e kpole e khi elesingme.³ Eyeghe ni e la o, e wolo ikpa eyewe ama ea sato tsua oili olese shi emhi.⁴ Elesingme ni e la o, e wolo ikpa, gbo die oili olese shi emhi.⁵ Abi oni omose ni oo rue omueshi egho o ro kele e bhale, eni imueshi nya e ri ukhomhi bo, oleso o dowe rue.

⁶ “Abi itsotsogbie ro mu eke, uruli o de leghe, oo, ‘A ghe khe! Oni oo rue omueshi o she e bhale o! A vule ni a ya lu oli ode!’

⁷ “Igho eni imueshi e ti vule, e ti ikpa eyewe ngale.⁸ Ama ikpa eyi eyeghe ni e la o, e ea ke dobe lala. E le deba eni e khi elesingme, ee we, ‘A kpekpe a te oili oyee die na anye irari khi ikpa eyanye e she e pfua.’

* **24:51** Li ze iLuk 12.39-46; 1 iTesa 5.2; Iro 3.3; 16.15; 2 iPit 3.10

* **25:1** Li ze iLuk 12.35

⁹ “Igho imueshi eḷesingme egho, eḷe wẹ, ‘Iiye e! Oni anye mhue ena oḷa ya lo anye ni o gbolo lo e o. A ḷe deba eni e ri oili e de ya de.’

¹⁰ “Igho eni imueshi eyeghe oshe egho, e le deba eni e ro de ya a de. Abi e ro vu ya de oni oili, oni oḷo rue omueshi o lole. Eni imueshi oshe ni e mu egbe oili olese egho e deba li lo elemhi owa ukue. A khukhu ode.

¹¹ “O ke li deḷe, enekpoḷe e bhale, e ya kpheli ode, e liḷe, ‘Oga! Oga! Khueghie ode-a na anye.’

¹² “Ama oni oḷo rue omueshi ogho, oḷo wẹ, ‘Abi o li mhi li gue e ye e, mhi aa ḷese e.’†

¹³ “Irarigho, a ri eḷoe shi eke, itobo khi aa ḷese oni ogbeḷe wẹ khi oni egheghe.

Okhe irokhokho oyi eni eḷe ga etuase
(iLuk 19.11-27)

¹⁴ “Egheghe agho, eri Eghiele oyi Eshinegba o ya li abi omose oghuo ni oḷo vu asha, ni o lu eni eḷe ga eyoli, o ri eḷfue eyoli nga wẹ obo. ¹⁵ O kemhi ikpago na ogbogbo abi e li mhue afu ramhi. O ri ikpeshe na oghuo, o ri ikpeva na oḷese. O ri ukpago na onokpoḷe. O vu eoli. ¹⁶ Oni oga o ḷese vu se, oni o mie ikpeshe egho, o nyanya ya ri ikpeshe eyoli du oki, o me eleli ikpeshe elese nga o. ¹⁷ Igho oni o mhue ikpeva egho, o li ri eyoli du oki, o li me eleli ikpeva elese nga o. ¹⁸ Ama oni a ri ukpago na egho, o vu ya to oni ukpago eke so.

¹⁹ “O tese, oni oga oyewe o jele. O lu wẹ ogbogbo o bhale ya guele abi o li gbe. ²⁰ Oni oḷo ga ni o mhue ikpeshe egho, o bhale deba oga oyoli, oḷo, ‘Oga,

† 25:12 Li ze iLuk 13.25

ikpeshē u rọ na mhe, ama mhi she rọli du oki, mhi mē ikpeshē eleli.’

²¹ “Oni Ọga ọyọli ọọ li, ‘Mu akanya, yeye ọni ọọ ga ọnete ni ọ mhuẹ igeshikia! U she ri igeshikia khasē shi ukuku emini mhi rọ ngeẹ obọ, mhi ya ri emini e bu ngeẹ obọ. Bhale ni awa ga la oghẹle!’

²² “Ighọ ọni a ri ikpeva na eghọ, ọọ li, ‘Ọga, ikpeva u rọ na mhe, mhi she mē eleli ikpeva.’

²³ “Oni ọga ọyọli ọọ li, ‘Mu akanya, yeye ọni ọọ ga ọnete ni ọ mhuẹ igeshikia! U she ri igeshikia khasē shi ukuku emini mhi rọ ngeẹ obọ. Mhi ya ri emini e bu ngeẹ obọ. Bhale ni awa ga la oghẹle!’

²⁴ “Ighọ ọni ọ mie ukpaghwo eghọ ọ bhale, ọọ li, ‘Ọga, mhi lẹsẹ khi uwali ọgbọ u khi; khi ashini u waa gua shi wa je ya khiẹsẹ, ali khi ashini u waa ri ukpamhi kọ, u je ya tima. ²⁵ Itobọ ighọ eri ulishi oye oo mu mhe, lọli o zẹ ni mhi rọ ya tọ ikpaghọ eye eke sọ. Ghe ikpaghọ eye emhikhoghwo ẹa li wẹ.’

²⁶ “Oni ọga ọyọli, ọ sọli ọ, ọọ li, ‘Yeye ọgbọ ọkhọlọ ọwaza ọna. U lẹsẹ khi eri mhia khiẹsẹ emini mhi aa rọkọ, mhi gbo rọte asha ni mhi aa pfi ukpamhi shi ẹ khiẹsẹ. ²⁷ Abi o rọ khi ighọ, wa a kẹ ri ikpaghọ eyemhe shi ilu ikpaghọ, mhi kha jele, mhi kha bhale ya ẹ khi e gbe nga ọ.

²⁸ “ ‘A mie ọli oni ukpaghọ, a ri ọli na ọni ọ mhuẹ ikpeshē. ²⁹ Irari khi ọgbọ ni ọ mhuẹ, a ya rọ ma ọ na li, ọ mhuẹ gbeku ọ, ama ọni ọa mhuẹ kpa, ukuku ọ ni ọ kpẹ mhuẹ a ya mie ọli lue.† ³⁰ Ama ọni ukhiakhiamhi ọni ọọ ga ọnana, a mu ọli pfi lase ya pfi alo ebili, aghọ ọ la ke vie ọọ le akọ akọ.’§

† 25:29 Li zẹ iMat 13.12; iMak 4.25; iLuk 8.18 § 25:30 Li zẹ iMat 8.12; 22.13; iLuk 13.28

Iguezọ ni o kpukhokho

³¹ “Ini Omi Ọgbọ o bhale abi Oghie Ọnọmhuẹ, ni igẹni eyọli nya e rọ nu ọli bhẹ, ọ ya shitọ eghiele oyọli.* ³² Ẹgbọ ni e la agbọ nya a ya tigbili odalo oyọli. Ẹghẹghẹ aghọ ọ khi wẹ-a asha eva, abi ọrisumha-kia ọ liẹ vase isumha ali elamhi-a. ³³ Ọ ya wolọ ẹgbọ ni e pfuase je ukiẹkiẹ obita. Enekpọle e la obogobọ.

³⁴ “Ighọ oni oghie ọ ya gueye ẹgbọ ni e la li obọ obita, ọọ wẹ, ‘A bhale ni a ke li agbọ elemhi iloghie ni Itamhe ọ riele na ẹ rọte ẹghẹghẹ ni agbọ o te gba eke le. Ẹẹ ni Ẹshinegba ọ khi vose na. ³⁵ Irari khi abi okiamhi o rọ gbe mhe, a ri emhi na mhe le, okiamẹ o gbe mhe, a diẹ amẹ na mhe da. Abi mhi rọ khi ọpfese, a mie mhe shi owa oyeye. ³⁶ Abi mhi rọ la irumheba a ri itsua na mhe so. Mhii ghua, a ri ẹloe khu mhe. Mhi la owa ighumha, a bhale ya bino mhe.’

³⁷ “Ighọ eni ẹgbọ ni e pfuase eghọ e ya mhila mhe, ẹ mhe, ‘Ọnọmhuẹ, ẹghẹghẹ onoghuo anye rọ mẹ khi okiamhi oo gbe ẹ ni anye rọ ri eminale ne le, ni okiamẹ o rọ gbe ẹ ni anye rọ rọ ne da? ³⁸ Ẹghẹghẹ onoghuo u rọ khi ọpfese ni anye rọ mie lo owa le. Ẹghẹghẹ onoghuo u rọ banọ-a ni anye rọ ri itsua ne so? ³⁹ Ẹghẹghẹ onoghuo u rọọ ghua ni u rọ la owa ighumha ni anye rọ bhale ya bino ẹ?’

⁴⁰ “Oni oghie ọ ya so wẹ ọ, ọ wẹ, ‘Abi o li mhi li gue ẹ ye ẹ eghọ khi, emiemini u da riele na ẹgbọ ni e khi Inyoghuo-mhe ni e miesuo ni ẹa mu ẹloe ena ne, mhemhe u riele ọli na.’

* **25:31** Li zẹ iMat 16.27; 19.28

41 “Egheghe agho oni oghie o ya gueye egbo ni e la li ukieke obo ogobo, ‘A vu mhe ana le, e e ni a pfi unu na, a ke je owa ere ni Eshinegba o riele na okphaghe ali igeni eyoli. 42 Irari khi abi okiamhi o re gbe mhe, aa ri emhi na mhe le. Abi okiamhe o re gbe mhe, aa bo amhe na mhe da. 43 Abi mhi ro khi ofese, aa lama ni mhi lo e apfe le. Abi mhi ro la irumheba, aa bo ide na mhe so. Mhi ghua, aa ri eloe khu mhe. Mhi la owa ighumha aa bhale ya bino mhe.’

44 “Egheghe agho e ya lie mhe, ‘Onomhue, obo anye la me khi okiamhi o gbe e, ni u ro khi ofese, ni u ro la irumheba, ni u ro o ghua, ni u ro la owa ighumha ni anye aa ro kpaghe obo?’

45 “Oni oghie o ya so we o, o we, ‘Abi o li mhi li gue e ye e egho khi, emiemini wa a da riele na egbo ena ni ea mu eloe ni e mie mhe suo ne, mhemhe wa a riele oli na.’

46 “Egheghe agho, e vu ya lo osoli na agboagbo, ama eni e gue ngeli, e je agbo na agboagbo.”†

26

Ugbamhi ni a gba khe ijesu

(iMak 14.1-2; iLuk 22.1-2; iJon 11.45-53)

1 Abi ijesu o li sese emhi ena se, oo eniye odukhokho eyoli, 2 “A lese khi akopfua khi ukpe iPasova. A ya mu Omi Ogbu, a gbe oli-a shi apfida.”*

3 Egheghe agho, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali e ya lona agbala oyi iKefasi ni o khi Oga oyi ekpodalo ugamhi nya. 4 E la agho gba ugbamhi

† 25:46 Li ze iDan 12.2; iJon 5.29 * 26:2 Li ze Okiali 12.1-27

abi e li ya bēna mu iJesu ya gbe-a. ⁵ E gueye egbe khi, ọa ya khi ẹghẹghẹ oyi oni imu, ini ẹgbọ khi ri itobọ ighọ tsua onyaghu lasele.

*A la iBētani ku oili shi iJesu egbe
(iMak 14.3-9; iJon 12.1-8)*

⁶ IJesu ọ bhale iBētani, ikhi owa oyi ọmọse ọghuo ni a lu iSamọ ni efafe e kpe mu. ⁷ Abi iJesu ọ li la aghọ le eminale, ọkpotsọ ọghuo ọ tsua ituale ni o lolo ghalẹ shi ukoko alabasita ni a ri ẹche riẹle bhale. Ọ ya ku ọli shi iJesu ukhomhi.†

⁸ Abi eniye odukhokho eyi iJesu e rọ me ona, e lie, “Elo o ze ni a rọ na pfuẹche oni ituale kua shi afue?” Elemhi e bi we.

⁹ “A kha ri ituale ona de ghalẹ lo, a kemhi eni ikpagho na eni ẹa mhue.”

¹⁰ IJesu ọ leşe emini e ngme, ọ mhila we, ọ we, “Elo o ze ni a rọ nyama oni ọkpotsọ ona? Emini o somhi otse ọ riẹle na mhe. ¹¹ Ẹghẹghẹ kpa eni ẹa mhue e rọ a la ẹ ifuabọ. Ama aa ya ke me mhe ẹghẹghẹ kpa.‡ ¹² Emini o ze ni ọkpotsọ ona ọ rọ ku ituale ona shi mhe egbe khi, ni ọ rọ mu mhe egbe khe irotọ oyemhe. ¹³ Mhi gueye ẹ khi ashishini a da la tse abọ usomhi onete ona eke agbọ ona ne, a ya ngme emini oni ọkpotsọ ona ọ riẹle rọ sato ọli egbe.”

*Ijudasi ọ lama khi loli ya ri iJesu de
(iMak 14.10-11; iLuk 22.3-6)*

¹⁴ Ighọ ọghuo eniye odukhokho ogbava eyi iJesu ni a lu iJudasi na Isikaroti, ọ fiẹ deba ighie eyi ekpodalo-ugamhi. ¹⁵ Ọ mhila we, “Ingme a ya

† 26:7 Li ze iLuk 7.37-38 ‡ 26:11 Li ze iDeut 15.11

rọ na mhe ini mhi ri ode khasẹ ẹ ni a te ya mu ọli?” Igho e leli ikpaghuo-ghuo uye ali igbe na li. §
 16 Rote agho vu, eri iJudasi o ke ri ukpeloe shi eke nono ode ni o te ya ri iJesu na we.

Eminale ogbomhi oyi Onomhue

(iMak 14.12-21; iLuk 22.7-13,21-23; iJon 13.21-30)

17 Ogbele onodode oyi oni ukpe na ibuledi ni aa ri ifuma wushe o ramhi, eniye odukhokho eyi iJesu e bhale deba li, e mhila li, ẹ ọli, “Obo wa nono ni anye mu egbe shi ni u la le eminale iPasova?”

18 Oo we “A le deba omose oghuo ni o la elemhi oni ẹoli, a ka gueye ọli khi, ‘Osese o khi eghẹghẹ oyemhe o she ti ramhi, owa oye, mhemhe ali eniye odukhokho eyemhe anye la le eminale iPasova.’ ”

19 Igho eni eniye odukhokho eyi iJesu e riẹle abi o li ghie we. E ya mu egbe oni eminale shi agho. 20 Abi ogbomhi o ro mu eke, iJesu ali eniye odukhokho ogbava eyoli ee shito shi eminale. 21 Abi e ro le oni eminale, iJesu oo we, “Oghuo elemhi ẹ o ya remhe de.”

22 Igho egbe e pfo we a. Oghuo oghuo o mhila li “Onomhue she khi ọa khi mhemhe we khi o khi?”

23 IJesu oo we, “Oghuo ẹ ni o nu mhe ẹ so obo utasa, o ya remhe de.* 24 Omi ogbo o ya ghu-a abi a keke nali. Ama o ma kholo omose ni o ri Omi Ogbo ya de egbe. O kha bie ti ne ini ogbo aa bie bia li.”

25 IJudasi ni o ya roli de oo li, “Osese, she khi ọa khi mhemhe we khi o khi?” IJesu oo li, “Ii, yeye lo.”

§ 26:15 Li ze iZaka 11.12 * 26:23 Li ze Iwolo 41.9

*Eminale ogbomhi oyi Onomhue**(iMak 14.22-26; iLuk 22.14-20; 1 iKori 11.23-25)*

²⁶ Abi e li le egbo, iJesu o rue ibuleḍi, o kphemhi, o khi oḷi a, o roḷi na eniye odukhokho eyoli, oo we, “A mo, a le khi idiegbe oyemhe na.”

²⁷ Igho o gbo li rue uko, o kphemhi, o roḷi na we, o we, “Ee nya a roḷe o da. ²⁸ Oḷia eyemhe ni a ku ro luase obo na egbokpa a na, ni o gbe olamhe kua na we. Oḷia ena Eshinegba o ro nu egbo eyoli mhue ishobo.† ²⁹ Mhi gueye e khi mhi a ke gbo roḷe oni ukpamhi oara upfonu onana ya da roḷe memena vu. Seḷe ni ele ni mhi ke ya nu e da li ode onogbo Iloghie oyi Itamhe.”

³⁰ Abi e ro to uwolo se, e vu ya je ute eera Olivu.

*IJesu o guele shi eke khi iPita o ya kie lue**(iMak 14.27-31; iLuk 22.31-34; iJon 13.36-38)*

³¹ Abi e li le egbo, iJesu oo we, “Amiose ena, ee nya a ya mhue akhokhomhe shi mhe egbe, a na tsua mhe pfa, irari khi ebe o ngme oḷi khi.

“ ‘Mhi ya ri emhi li

oḷisumhafia,

eni isumha

e ya gbhiaku-a.’‡

³² “Ama ini mhi roḷe eghuli guale, mhi ya ralo na e iGalili.”§

³³ iPita oo li, “Ini egbo nya e tseku mhue akhokhomhe shi e egbe, mhēmhe mhi aa ya mhue.”

³⁴ IJesu oo li, “Abi o li mhi li gue oḷi e ye, khi amiose ena, neni okpa o gbieghe, itese u ya lie khi waa lese mhe.”

† 26:28 Li ze Okiali 24.8; iJere 31.31-34 ‡ 26:31 Li ze iZaka 13.7

§ 26:32 Li ze iMat 28.16

³⁵ IPita ọọ li, “Mhi aa ya ngme ghọ ini o tseku khia khi oni mhi ya nu ẹ ghu-a lọ, mhi aa ya liẹ khi mhi aa leşe.”

Eniye odukhokho enekpọle nya e li ngme ghọ.

Ijesu ọ la iGetisemani lema
(iMak 14.32-42; iLuk 22.39-46)

³⁶ Ighọ iJesu ọ lu eniye odukhokho eyọli, e je ashini a lu iGetisemani, ọọ wẹ, “A shitọ ana khi mhi ya je oobọ ya sọ iromhi.” ³⁷ Ọ rue iPita ali imi iZebedi aava ma egbe. Ọ viẹ osoli, egbe ẹa ke sheshe ọli. ³⁸ Ọọ wẹ, “Udu oyemhẹ o vọ osoli ramhi khi mhi ya ghua. A shitọ ana, a nu mhẹ ke tọkpẹ.”

³⁹ Ọ ti lẹ deńẹ, ọ de yeshi tọ alo mu eke ọ sọ iromhi. Ọọ, “Ita, ini o ya tse lọ, ze ni u mie mhẹ uko osoli ona. Ama ọa khi abi o li ghọle mhẹ, ama abi o li ghọle ẹ.”

⁴⁰ Ọ nyenẹ egbe bhale deba eni eniye odukhokho, ọ mẹ khi ẹẹ leseá. Ọọ wẹ, “Aa dobe nu mhẹ tọkpẹ ukuku egheghe tse?” ⁴¹ “A ke tọkpẹ, a sọ iromhi ini a khi de pfilo imufe. Ayemhẹ o mu egbe, ama o loşe idiegbẹ.”

⁴² Ọ gbo vu utonuzi-eva, ọ ya lema, ọọ, “Itamhẹ, ini o khia khi ọa ze li ni uko osoli ona o doşe, seẹ khi mhi da li, ze ni ọghuemhẹ oye o tse.”

⁴³ Ọ gbo nyenẹ egbe ukhokho bhale, ọ mẹ khi e leseá ẹa ke dobe khueghie alo-a. ⁴⁴ Ighọ ọ ze wẹ obọ shi aghọ. Ọ gbo ya lema utonuzi-ese, o gbo ngme abi ọ kpẹ ngme.

⁴⁵ Ighọ ọ nyenẹ egbe ukhokho bhale deba eni eniye odukhokho, ọọ wẹ, “Eri a kiele ẹ leseá-a, a kiele ẹ yemhẹ-a? A bino khi egheghe o she ramhi

khi a she ri Omi Ọgbọ na ẹgbọ olamhẹ dẹ. ⁴⁶ A vule ni awa vu! Ọni ọ rẹmhẹ ẹ dẹ ọọ bhale!”

A mu iJesu

(iMak 14.43-50; iLuk 22.47-53; iJon 18.3-12)

⁴⁷ IJesu ọ kie lighọ ngme, iJudasi ni ọ khi ọghuo eni eniyẹ odukhokho ogbava, ọ bhale. Ebubu ẹgbọ ni e tsua epia ali itakobi e nu ọli bhale, eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali e ghie. ⁴⁸ Ọni ọ rọli dẹ ọ she ri ọlẹlẹ na eni ẹgbọ, ọọ wẹ, “Ọni mhi da ya pfpfi egbe ne, lọli lọ, a mu ọli.” ⁴⁹ Ọni iJudasi ọ lẹ deba iJesu, ọọ li, “Opfomhẹ o ka nu ẹ la Ọsẹsẹ,” ọ pfpfi ọli egbe.

⁵⁰ IJesu ọọ li, “Omue, nyanya rieḷẹ emini u bhale shi.”

Ighọ eni emọse e fiẹ lasele, e mu ọli. ⁵¹ Ghe i, abi a rọ mẹ na, ọghuo eni e nu iJesu kia, ọ ji itakobi emhi lasele. Ọ khi ọni ọọ ga ọyi Ọga ekpodalo ugamhi esọ-a.

⁵² IJesu ọọ li, “Rue itakobi oye shi irari khi ọni ọ ji itakobi, ọ ya li ghu eghuli itakobi. ⁵³ Eri u dabi khi mhi aa doḅẹ ya mhila Itamhẹ ikpaghiobo, aghoaghọ ọ ri igeni ni e doḅẹ agbhagbhamhi igbeva ghi mhe. ⁵⁴ Ama, sẹ Ebe-no-pfuasẹ o ke li bhale ya tse, ni ọọ khi a mema lina mẹ ọli?”

⁵⁵ Ighọ iJesu ọọ eni ebubu ẹgbọ eghọ, “Eri mhi ri ẹgbọ ẹ pfi ozughu ni a rọ tsua igbhoro ali itakobi bhale ya mu mhe? Eḷẹ kpa mhi rọ shito Owa oyi Eshinegba ẹ sẹsẹ, ama aa mu mhe.* ⁵⁶ Ama eri a mẹ ena nya ni a bhale ya ẹ khi emini emekeḅuele e ngme shi ebe o bhale ya tse.” Ighọ eniyẹ odukhokho nya e zẹ ọli obo, e na kua.

* **26:55** Li zẹ iLuk 19.47; 21.37

*Igba enighie ni a lu iSaḗdiri e ri iJesu gue ẹzo
(iMak 14.53-65; iLuk 22.54-55,63-71; iḡon 18.13-14,19-24)*

⁵⁷ Eni e mu iJesu e rue ọli je apfẹ oyi iKefasi ni ọ khi Ọga oyi ekpodalo ugamhi, ashini eni ẹ sẹsẹ ishi ali eni egbhali e legbe. ⁵⁸ Ama iPita ọ tapfia a deba wẹ. Ọ deba wẹ lo ramhi atukpapfẹ oyi Ọga oyi ekpodalo ugamhi. Ọ lo se, ọ nu eni ẹẹ khẹ ekhẹ shitọ, ni ọ mẹ abi oni ingme o ke li ya kia.

⁵⁹ Ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni iSaḗdiri nya, e nono ọtsẹlẹ ẹgbhọli ni e ya mu mhọli iJesu obọ ni e ba mẹ asha gbe ọli-a. ⁶⁰ Ama ẹa mẹ okhoghwo, abi ebubu ẹgbọ e tseku fiẹ lasele ya pfi ọtsẹlẹ ẹgbhọli.

Ikpukhokho ọ, emọse aava e fiẹ lasele. ⁶¹ E li “Omọse ọna ọ́, ‘Mhi ya doḡe guoghọ Owa Oyi Ẹshinegba-a, mhi gbo riele ọli tọ ogbele ese.’ ”†

⁶² Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ vule, ọọ iJesu, “Waa bie mhue emini u ya ngme shi ẹzo ni a gue ẹ shi ẹ egbe ena?” ⁶³ Ama iJesu tsaghiẹ-a.

Ighọ Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ gbo vule migha, ọọ iJesu, “Mhi ri eva oyi Ẹshinegba ni ọ la ọ rẹ romhi ishe, gueye anye, ini yeye u khi Ọmiepfuese Omi Ẹshinegba.”

⁶⁴ IJesu ọọ li, “Ighọ o khi abi u ngme. Ama mhi gueye ẹẹ nya khi, rọte memena vu, a ya mẹ khi Omi Ọgbọ ọ shitọ obita oyi Ẹshinegba ni ọ funẹ nya, ọ la elemhi otughunu te irarogbe ẹ bhale.”‡

⁶⁵ Ighọ, Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ nyanọ awulu a shi egbọli uruli. Ọọ, “Ọ she pfi unu-a! Ọtsẹlẹ olese

† 26:61 Li zẹ iḡon 2.19 ‡ 26:64 Li zẹ iDan 7.13

awa ke gbolo ẹ nono? Ẹẹ a she suọ oni ungmemhi ipfiunu-a ni ọ ngme. ⁶⁶ Sẹ a sa shi ọ?”

Ẹ ọli “Ọ she lue, ọ mema ya ghua.”§

⁶⁷ Ighọ e tonon etẹ ku iJesu alo, e ri ekpa gbe ọli. Eghuo, e lase ọli esọ.* ⁶⁸ E liẹ ọli “Mẹ ekẹ na anye ghue yeyẹ Omiepfuese. Gueyẹ anye ghue ọni ọ ri emhi gbe ẹ.”

IPita ọ kie iJesu

(iMak 14.66-72; iLuk 22.56-62; iJon 18.15-18,25-27)

⁶⁹ IPita ọ shito olase, omueshi oghuo oyi Oga oyi ekpodalo ugamhi ọ bhale deba li, ọọ li, “Yeyẹ, u li nu iJesu onge iGalili kia.” ⁷⁰ IPita ọ tia li ukpeloewe nya, ọọ li, “Mhi aa fẹ lẹsẹ emini a ngme.”

⁷¹ Ọ ke rote aghọ fiẹ je unu ode unuekpẹ ni a rote ẹ lo oni apfẹ le, ọkpoto ọni ọọ ga ọlese ọ gbo mẹ ọli, ọ gueyẹ emọse ni e la aghọ, ọọ “Omọse ọna ọ nu iJesu na iNazarẹti kia.”

⁷² Ighọ iPita ọ gbo tia li. Utona, ọ romhise ma ọ, ọọ, “Mhi romhi ishe, khi mhi aa lẹsẹ ọni omọse ọghọ!”

⁷³ O kẹ li dẹnẹ, emọse ni e migha aghọ e bhale deba iPita, ẹ ọli, “Igesikia lo khi ọtuoghuo elemhi wẹ u khi. Ungmemhi oye o she ngmasẹ le.”

⁷⁴ Ighọ ọ li sẹ egbọli isheli, ọọ romhi isheli. Ọ liẹ, “Mhi aa ga lẹsẹ ọni omọse!”

Utoghuokpe okpa ọ gbiẹghẹ. ⁷⁵ Ighọ iPita ọ sato ungmemhi ni iJesu ọ gueyẹ ọli ni ọ rẹ ọli, “Neni okpa ọ ya gbiẹghẹ, itesẹ u ya liẹ khi waa lẹsẹ mhẹ.” Ọ fiẹ je olase ya viẹ oya.

§ 26:66 Li zẹ iLẹv 24.16 * 26:67 Li zẹ Aza 50.6

27

A mu iJesu ghi iPaleti

(iMak 15.1; iLuk 23.1-2; iJon 18.28-32)

¹ Ogbe o gbe-a ogbeakoḷo, ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya ali egbhali e mhẹse abi e li ya gbe iJesu-a. ² E ge ọli, e rue ọli vu ghi iPaleti ni o khi igovunọ.

IJudasi o gbe egboli-a

(Ika 1.18-19)

³ Abi iJudasi ni o roli de, o ro suo khi a pfa ezọ mu ọli khi a ya gbe ọli-a, o ri egbe pfo li-a, o nyene egbe rue ikpaghuo uye ali igbe egho ghi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali. ⁴ Oo we, "Mhi she lamhe, irari khi mhi she ri ogbo ni o a mholi olamhe okhoghuo de," E ọli, "Egbole oyi anye onoghuo o ke la ogho? Yeye u lese."

⁵ Igho iJudasi o ku eni ikpagho kua eke elemhi Owa oyi Eshinegba, o vu ya soli egboli-a.

⁶ Igho ighie eyi ekpodalo-ugamhi e sanọ eni ikpagho eke, e ọli, "Ikpagho ọlia na, awa aa ya ku we ma ikpagho ugamhi." ⁷ E gba ugbamhi nga eni ikpagho se, e rewe ya de eke onayi oni oo ma ekhe, ni a ri ilimhi epfese ke to agho. ⁸ Loli o ze ni a ro lu ọli Eke Ọlia ramhi ogbe na amo.* ⁹ Igho ungmehi ni omekeguele ni a lu iJeremaya o ngme, o li bhale ya tse. Ni oo, "E rue ikpaghuo uye ali igbe ni e khi ikpagho ni egbo iZireni e lama fali shi ọli egbe. ¹⁰ E rue eni ikpagho ya de eke eme onayi eni ee ma ekhe, abi Eshinegba o mhese na mhe mhi ngme."†

* **27:8** Li ze Ika 1.18-19 † **27:10** Li ze iZaka 11.12-13; iJere 19.1-13; 32.6-9

IPaleti ọ mhila iJesu ogbo

(iMak 15.2-5; iLuk 23.3-5; iJọn 18.33-38)

¹¹ IJesu ọ migha odalo oyi igovunọ iRomu, ọni igovunọ ọ mhila li, “Yeyẹ u khi oghie oyi ẹgbọ iJu?” IJesu ọọ li, “Ti, Ighọ o khi abi u ngme.”

¹² Ama ọa mhọli emini ọ sọ shi ingme ni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbhali e ngme shi ọli egbe.

¹³ Ighọ iPaleti ọ mhila li, ọọ. “Wa a suọ emini a ngme shi ẹ egbe?” ¹⁴ Ama iJesu ọa lama sọ ọli abikhọghuo, o ga lolo ri abọ sha ọni igovunọ.

A pfa ẹzọ igbe-a mu iJesu

(iMak 15.6-15; iLuk 23.13-25; iJọn 18.39--19.16)

¹⁵ Ini a da li ukpe iPasova, eri igovunọ ọọ rue ọgbọ ọghuo ni a mu shi owa ighumha obọ-a na ẹgbọ iJu. Ikhi ọni e zẹ, a rue igha le na wẹwẹ. ¹⁶ Ẹghẹghẹ aghọ, a mẹ ọmọse ni a mema lẹsẹ shi ukhiakhiamhi ọgbọ, ni aa khẹna, ni a mu shi owa ighumha, ni a lu iBarabasi. ¹⁷ Ighọ abi eni ẹgbọ e rọ le gba, iPaleti ọ mhila wẹ, “Ọnọghuo elemhi ẹgbọ aava ena a nono ni mhi wolọ abọ-a na ẹ? IBarabasi abi iJesu ni a lu Ọmiepfuese?” ¹⁸ Irari khi ọ she lẹsẹ khi itobọ khi ighie eyi ẹgbọ iJu ẹẹ biselemhi iJesu e rọ mu ọli ghi lue.

¹⁹ Abi iPaleti ọ li shitọ ukpẹkhomhi ẹzọ oyọli, ughue ọli ọ ghie usomhi ghi ọli, ọọ. “Khi mhue emini u li ọmọse ni ọa mhue emini ọ li eghọ. Irari khi mhii mẹ osoli elemhi ẹlena ooyosẹ shi ingme oyọli.”

²⁰ Ama ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali, e tanọ shi eni ebubu ẹgbọ elemhi, e liẹ iPaleti ọ rue iBarabasi obọ-a, ama a gbe iJesu-a.

21 Igho igovuno o mhila we, “Elemhi aava ena, onoghuo o, a nono ni mhi rue obo-a?” Wewe nya e.

“IBarabasi!”

22 O mhila we, “Se mhi ya li iJesu ni a lu Omiepfuese ona sho?”

Wewe nya e, “A ka ta li ma apfida!”

23 Ama iPaleti o mhila we, “Elo o ze, onobe onoghuo o rie?”

Ama e kie tse se leghe “A ta li ma apfida!”

24 Abi iPaleti o ro me khi loli ea mholi emini loli ke ya li o, khi onyaghu o tigbe te o lasele, o die ame, o kpe abo-a ukploe we nya, oo we “Mhi aa mhue oboshi eghuli oyi omose ona o! Oboshi oyee o la o!”†

25 Eni egbo nya e li, “Olia eyoli e la ukhomhi oyanye ali oyi eniye eyanye.”

26 Igho oo rue iBarabasi obo-a na we. Oo a gbe iJesu itali, o rue oli na ekholi-okhue eyi iRomu e ka ta li ma apfida.

*Eni ekholi-okhue e ri iJesu li egia
(iMak 15.16-20; iJon 19.2-3)*

27 Igho ekholi-okhue eyi iPaleti e rue iJesu lo elemhi agbala oyoli, o rue eni ekholi-okhue nya le gase oli. 28 Igho e gueghie oli itsua ni o so, e ri itsua oyile so li. 29 E ri igba do arula rughu oli. E ri ukpokpo mholi oli oboshi ita, e wugha li odalo, e ri oli li egia. E lie oli, “Eshinegba o ze ni u to agbo yeye oghie iJu.” 30 E to ete ku oli, e mie oli oni ukpokpo gbe oli ukhomhi. 31 E ri oli li egia se, e gueghie oli itsua eyile ni e ro so li egho, e tigbe ri itsua eyoli so li. E rue oli je obini a la ya gboli-a.

† 27:24 Li ze iDeut 21.6-9

A ta iJesu ma apfida gbe-a

(iMak 15.21-32; iLuk 23.26-43; iJon 19.17-27)

³² Abi e li lẹ egbo, wẹwẹ ali ọmose ni a lu iSamọ ọngi iZireni e ya lona, e ri itoto mu ọli ọ tsua apfida oyi iJesu. ³³ E bhale asha ni a lu iGogota. Abi iGogota o ngme khi “Asha ugua ukhomhi ogbo.” ³⁴ Agho e la ri onyo ni a ri emhi oyala shi na iJesu da, ama ọ to unu ọ bino, ọa lama da li. § ³⁵ E ta li ma apfida se, e pfi onolo ro kemhi itsua ni ọ so mholi egbe abo. Onana o ri emini ọmekẹguele ọ ngme bhale ya tse, ni ọọ. “E kemhi iwulu eyemhe, e pfi onolo shi ide eyemhe.”* ³⁶ E riele se, e shito, e kẹ ọli ekhe. ³⁷ E kẹ emini a gue shi ọli egbe shi upepe ọara ro kphase kpeda nali. Emini a kẹ shi ọ khi, Ọna khi iJesu, Oghie egbo iJu. ³⁸ Igho e gbe ighiato aava ma li egbe. Oghuo ọ la ukiekie obita, ọnokpole ọ la li ukiekie ogobo. ³⁹ Egbo ni ee dose, e pfi itsue ododa manya iJesu.† ⁴⁰ E lie “Ye ye ni u ya guoghọ Owa Oyi Eshinegba-a, ogbele nuzi-ese u gbo toli pfo. Tsumhi egbe e! Rote ukhomhi apfida ona tiemhile sho, ini Omi Eshinegba u khi.”

⁴¹ Ina ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esese Ishi eyi iMosisi ali egbhali e gbo li tsue ọli. ⁴² E lie, “O tsumhi egboese,” “Ama ọa dobe tsumhi egboli! Ọa khi lolu khi oghie oyi iZireni? Ini ọ da te ukhomhi apfida onana tiemhile ne, anye ya mie ọli suo. ⁴³ Eri ọ ri egbe da Eshinegba o gbo lie khi, ‘Omi Eshinegba mhi khi.’ Awa ke bino ini Eshinegba ọ ya tsumhi ọli mena.”‡ ⁴⁴ Igho khi ighiato ni a ta ma

§ 27:34 Li ze Iwolo 69.21 * 27:35 Li ze Iwolo 22.18 † 27:39
Li ze Iwolo 22.7; 109.25 ‡ 27:43 Li ze Iwolo 22.8

apfida e li tsue ọli.

Eghuli oyi iJesu

(iMak 15.33-41; iLuk 23.44-49; iJon 19.28-30)

⁴⁵ Ọguota o mu ekẹ obili o tode bi asha kpa elemhi iwakati ese. ⁴⁶ Agogo ese o de te, iJesu ọ viẹ lasele leghe ọọ “Eloi, Eloi, Lama Sabachi tani?” Abi ona o ngme khi “Eshinegba ọyemhe, Eshinegba ọyemhe, elo o ze ni u ro pfi mhe eso a?” §

⁴⁷ Egbọ eghuo ni e la agho e suo ona, e lie li, “Elaja ọọ lu.”

⁴⁸ Aghoaghọ, oghuo ọ, ọ na ya rue isoso, ọ so li onyo ni o khe-a, ọ gẹno li shi ukpokpo nise a ji iJesu unu ni ọ da.* ⁴⁹ Ama enekpole e ọli, “Migha, ze ọli obọ ni awa me ini Elaja ọ ya bhale ya tsumhi ọli.”

⁵⁰ Igho iJesu ọ gbo viẹ leghe, ọ ghu-a.

⁵¹ Eghẹghẹ agho tee, ode ugbakpi, ni a ro ta pfa ode-a ni o la elemhi Owa Oyi Eshinegba o te odode rote idane kieşe-a ya tiemhi ekẹ. Ekẹ agbo o nighise, eche e veno-a.† ⁵² Iji e khueghie-a, ebubu egbọ ni e pfuase ni eghuloa e guale bhale agbo. ⁵³ E fiẹnọ iji lasele. Abi iJesu ọ ro rote eghuli guale se, e je elemhi ọli no pfuase, e ri egbe khasẹ ebubu egbọ.

⁵⁴ Abi ekholi-okhue ni a ze e ke khe iJesu ekhe e ro me abi ekẹ o li nighise ali emhi elese ni e me nya, ulishi oo mu we, e lie li, “Egbegbo lo khi Omi Eshinegba omose ona ọ khi.”

⁵⁵ Ikpotoso ebubu e la agho ni e ta pfi-a fe. Eri e deba iJesu rote iGalili bhale ni wewe e ri ukpeloe khu ọli. ⁵⁶ Eghuo ọ khi, iMeli ọngi iMagidaleni,

§ 27:46 Li ze Iwolo 22.1 * 27:48 Li ze Iwolo 69.21 † 27:51 Li ze Okiali 26.31-33

iMeli inyi iJemhisi ali iJosefu, ali inyi iJemhisi ali iJon.

Abi a ri iJesu to

(iMak 15.42-47; iLuk 23.50-56; iJon 19.38-42)

⁵⁷ Abi ogbomhi o ro mu eke, omose ni o pfue ongi Arimatia ni a lu iJosefu ni o li khi oghuo eniye odukhokho eyi iJesu, ⁵⁸ o le deba iPaleti ya mhila li olimhi oyi iJesu, o roli na lue ya to. IPaleti o ri unu bhale e ka rue oli na iJosefu. ⁵⁹ Igho iJosefu o rue oli, o ri ode onogbo no pfuase khuli oli. ⁶⁰ O ri oli to uji onogbo oyoli ni a lese to shi elemhi eche. O gheghele eche oniemhi khukhu oni uji unu, o vu je apfe. ⁶¹ Igho iMeli ongi iMagidaleni ali iMeli onokpole e shito so alo ghue oni uji.

Ekhekhe ni e la oni uji

⁶² Ogbeakolo, ni o khi ele Iyemhea oyi egbo iJu, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbo iFarisi e bhale deba iPaleti, e oli, ⁶³ “Oga, anye sa ya to khi abi oni oloegbhue ogho o ro la agbo o lie khi, ‘Mhi ya guale ele-ese.’[†] ⁶⁴ Mena ri unu bhale a ke ya khe agho ekhe ramhi ele nuzi-ese, ini eniye odukhokho eyoli e khi bena ya tsua olimhi oyoli, ni e ke gueye egbo khi a she te eghuli guise oli le. Egbholi oni o ya kpukhokho ona, loli o ke ya kholo dose oni odode.”

⁶⁵ IPaleti oo we, “A rue ekhe-khe, a ze ni e khe ekhe agho. A lolo khukhu oli abi o ti e eloe shi.”

⁶⁶ Igho e ya khukhu oni uji egbegbo, e zuse oli, e ze ekhe-khe shi agho.

[†] **27:63** Li ze iMat 16.21; 17.23; 20.19; iMak 8.31; 9.31; 10.33-34; iLuk 9.22; 18.31-33

28

Irote eghuli guale oyi iJesu

(iMak 16.1-10; iLuk 24.1-12; iJon 20.1-10)

¹ Ogbe o ya gbe khi eḷe Iyemheḷa o doṣe ni o khi eḷe ni odode elemhi efo uka, iMeli oṅgi iMagidaleni ali iMeli oṅokpoḷe e ḷe ya bino oni uji.

² Utoghuokpe eke o nighise, irari khi aḡeni oyi Oṅomhue o roṭe idane tiemhile. O gheghele oni eche ni o khukhu oni unu uji ode-a. O shito nga o. ³ O li abi erali akphala. Itsua ni o so e pfuase pepere abi otughunu opfopfo. ⁴ Ulishi o mu eni e la agho khe ekhe, ee guo, ubi o rue we pfi gbe.

⁵ Oni aḡeni oo eni ikpotso, “A khi ze ni ulishi o mu e irari khi mhi lese khi iJesu ni a gbe-a shi apfida a nono. ⁶ Oa la akana, o she te eghuli guale abi o kie kpe ngme. A bhale ya bino ashini a ri oli yeshi. ⁷ A nyanya ke le memena, a ka gueye eniye odukhokho eyoli khi. ‘A she te eghuli guise oli le, khi mena, oo kia khe e, o je elemhi iGalili. Oobo a ya me oli.’ Ghe i, a khi yele-a abi mhi gueye e.”

⁸ Igho eni ikpotso e nyanya roṭe oni uji vu, ulishi o mu we ama oghelē o vo we elemhi, e na ya gueye eniye odukhokho eyoli. ⁹ Utoghuokpe iJesu o bhale deba we, oo. “Opfomhe o ka nu e la.” E bhale deba li, e mu oli awe, e nyese ukhomhi ga li. ¹⁰ IJesu oo we, “A khi ze ni ulishi o mu e, ama a ka gueye Inyoghuo-mhe e ke je iGalili. Agho e te ya me mhe.”

Emini ekhe-khe e guele

¹¹ Abi eni ikpotso e ro vu se, eni ekholi-okhue ni e khe oni uji ekhe, e vu ya gueye ighie eyi ekpodalo-ugamhi emini a ga me nya. ¹² Igho ighie

eyi ekpodalo-ugamhi e lẹ deba eni egbhali e lona ye ugbamhi abi e ke ya li. E gba, e ri ikpokpomhi ikpaghọ na eni ekhọli-okhue eghọ. ¹³ Ẹẹ wẹ. “A liẹ khi, ‘Eniyẹ odukhokho eyọli e bhale ya tsua li vu abi obili o rọ bi ni anye rọ lese’a.’ ¹⁴ Ini igovunọ ọ suọ ona, anye ya pfa ẹ shi eke, a khi zẹ ni emhikhoghuo o nase ẹ udu.” ¹⁵ Ighọ eni ekhọli-okhue e mie wẹ eni ikpaghọ e li abi e sese wẹ. Eri ingme emini e riẹlẹ o gbhiaku asha kpa ifuabọ ẹgbọ iJu. Ramhi ogbe-namo, eri a kiele ẹ zẹ oni okhẹ ona.

Usomhi ni o funẹ ni ijesu o ghie

(iMak 16.14-18; iLuk 24.36-49; iJọn 20.19-23; Ika 1.6-8)

¹⁶ Ighọ eniyẹ odukhokho ogbaghuo eyọli e je iGalili deba ijesu ukhomhi ute ni ọ sese wẹ. ^{*} ¹⁷ Abi e rọ mẹ ọli, e nyese egbe ga li, ama eghuo ọ e kiele khokhọ ọli. ¹⁸ Ighọ ijesu ọ kia ti mama wẹ, ọọ. “A she rue afu nya na agbọ ona ali iloghie na mhẹ. † ¹⁹ Irarighọ, a fiẹ lase je asha kha asha, a ke ya ri ẹgbọ mele eniyẹ odukhokho eyemhẹ-a, a ri eva oyi Ita, ali oyi Omọ ali oyi Ayemhẹ-nọ-pfuase batazi. ‡ ²⁰ A sese wẹ, e ke ri emhi nya ni mhi mhese na ẹ gbe akanya. A ghe i, mhi nu ẹ la ramhi ukpese agbọ.”

* **28:16** Li zẹ iMat 26.32; iMak 14.28; 1 iKori 15.5; iJọn 21.1-23

† **28:18** Li zẹ iMat 11.27; iLuk 10.22; iFili 2.9; Ẹfi 1.20-22 ‡ **28:19** Li zẹ Ika 1.8

Ebe-No-Pfuasę Ishobo Onogbo
New Testament in Ivbie North-Okpela-Arhe
(NI:atg:Ivbie North-Okpela-Arhe)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ivbie North-Okpela-Arhe

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789194797

The New Testament

in Ivbie North-Okpela-Arhe

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

03be06b0-68fd-500b-b9a9-6bca4b63979a